

Samvirke

KL

NR. 19, 1967, 1. NOVEMBER

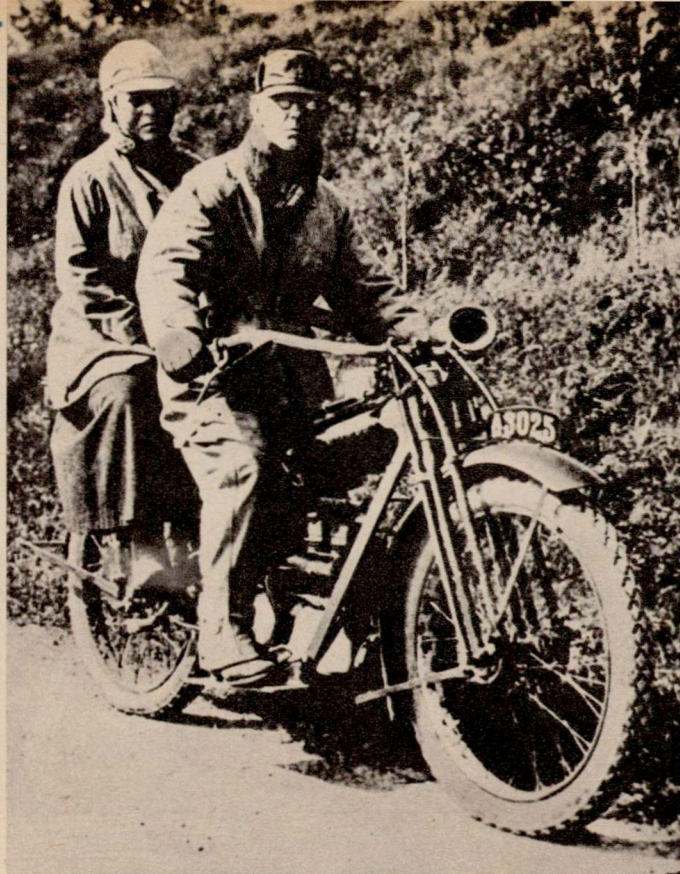
TIL AT begynde med, blev motorcyklen som alt andet nyt, mødt med skepsis. En novemberdag i 1885 rullede et tohjulet, spruttende køretøj over brostenene i den ellers så idylliske tyske by Bad Cannstadt. Det var den første „motorcykle“, som var bygget af Gottlieb Daimler. Byens folk så forundret til – i ly af hegn og gårder.

Det var et lille, let og billigt enmandskøretøj, Daimler var på prøvetur med. Det så virkeligt mærkeligt ud, men meningen var nu god nok. Den gik simpelthen ud på at vise et køretøj beregnet for hvermand. De store, tunge dampvogne havde i den tids udformning ingen chancer for at blive allemandseje.

Trods Daimlers utrættelige slid og reklame for sit nye befordringsmiddel lod det desværre ikke til at vække de nysgerriges kølelyst. Daimlers motorcykel forblev den eneste i sin art i hele otte år, indtil 1893, da to andre tyskere kom frem med et endnu enklere og maskinelt forbedret produkt, der blev benævnt „motorcykle“. Heller ikke disse to havde lykken med sig.

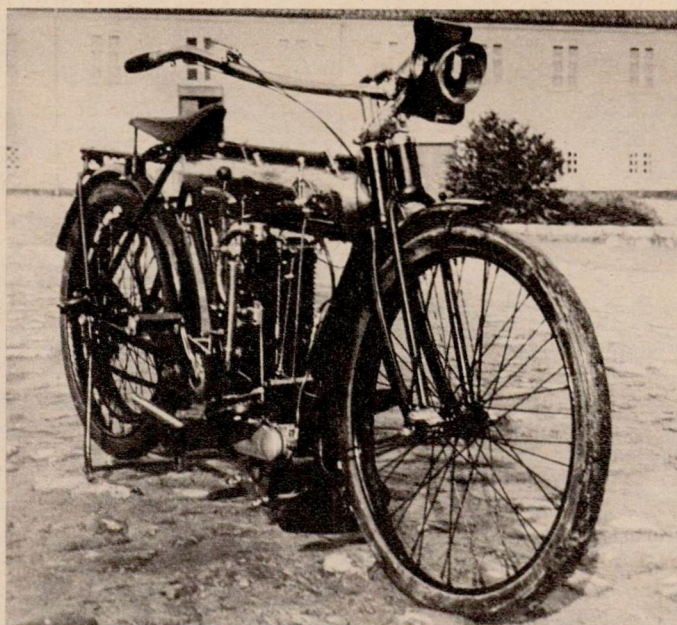
FLERE og flere pionerer arbejdede med det tohjulede køretøj, og det lykkedes efterhånden at fremstille en lille, let motor. Den var i og for sig god, men passede bare ikke netop til det køretøj, den skulle drive. I det lange løb tålte den ikke påvirkningerne fra køretojet. Et fransk firma kom med en løsning af dette problem. Man påmonterede en lille 50 kubikcentimeters motor på gafflen af en almindelig trædecykel med remtræk på forhjulet – sådan så forresten også de første knallerter ud. Halvfemsernes konstruktører fik også en stærk impuls i irlænderen Dunlops fabrikation af gummiringene. Efter denne opfindelse var der nye muligheder for motorcykelpionererne, og fra århundredskifter begyndte kapløbet for alvor.

Det velkendte firma Neckarsulmer Fahrradwerke (NSU) blev ledende i fabrikationen. Firmaet fremstillede en let maskine, som havde en forholdsvis stor, én hestekrafts motor, monteret under stelrammen foran kranken og med remtræk til baghjulet. Benzintanken rummede tre liter. Det var tilstrækkelig til 120 kilometers kørsel. Køretojet kunne bringes op til en vanvittig fart af ca. 40 km i timen. Maskinen vejede 40 kg.

TOHJULET Renaissance

Motorcyklen har vel altid været forbeholdt de af hestekræfter særligt begejstrede. Efter en bølgedal i salget er nye stærke modeller ved at vinde et ungdommeligt publikum, som mener at være vokset fra knallerter eller scooteren

◀ Digteren Johannes V. Jensen viste sig som en af de tidlige tilhængere af motoriseringen bag rattet på en Nimbus motorcykel – det var den, der på grund af sin lange, runde benzintank blev kaldt motorcyklen med kakkeloovsrøret. Han ses her i Tibirke bakker i 1920ernes begyndelse med sin kone på bagsædet.

Den slog an, skønt den naturligvis (i moderne forstand) havde mange mangler.

EFTER 1902 forandrede motorcyklen udseende. Fra at være en almindelig trædecykel med påmonteret motor fik den nu sin egen konstruktion med kraftigere hjul, solidere stelrammer og kraftigere motor – grunden var lagt til det, vi nu forstår ved en motorcykel, og udviklingen tog fart. Man havde fundet ud af, hvor motoren egentligt skulle placeres, og var kommet til det resultat, at den skulle påmonteres i stelrammen mellem kørens ben, og helst så langt nede, som det lod sig gøre. Sådan har det faktisk været siden.

Mange fabrikanter hang tydeligvis fast i gamle systemer. Blandt andet holdt remtrækket sig, endog helt frem til 1921. Man kunne selvfølgelig undskylde fabrikanterne med, at remtrækket dog var lydløst og elastisk. Men til gengæld havde det den utilgivelige fejl at kure i regnvejr, sådan at kørtiden kunne blive flere timer længere, end for mere driftsikre køretøjer med moderne kæder.

I ÅRENEs løb kom der flere og flere tekniske fremskridt, først og fremmest affjedringen, blokmotoren, forstærkede nav med indkapslede brems, trykpumpolie-systemet og sidst, men ikke mindst, var vejenes tilstand blevet betydelig bedre.

Disse år bragte også de første 500 og 350 cm³ topventilerede motorer på markedet. Man var ved laboratorieforsøg kommet til det resultat, at den topventilerede motor var i stand til at yde 60 procent større kraftydelse end den sideventilerede motor.

◀ Danmarks ældste motorcykel. Maskinen er fra 1901 og fuldt køreklar, omend ikke særlig hurtig. Da maskinen i sin tid blev bygget, havde man kun karbidlygten som lyskilde. Det var i sig selv en kunst at få lygten til at lyse, næsten lige så stor en kunst som at få motorcyklen til at køre og holde sig i fart.

MANGE tror muligvis, at *scooteren* er et nymodens fænomen, som kom frem efter krigen. Det er ikke tilfældet. Scooteren er faktisk lige så gammel som motorcyklen. Op til den første verdenskrig og årene lige efter denne, fortsatte udviklingen af scooter typen og den almindelige motorcykel side om side, og der fremkom i denne periode mange interessante konstruktioner, der dog først er benyttet fuldt ud i de moderne scootere. Ellehammer opfandt således en motorcykel i 1903 med udpræget scooterpræg.

I mellemkrigsårene gled scooteren ud, fordi publikums ønsker gik i retning af den „rigtige“ motorcykel, og fabrikanterne konkurrerede om at bringe store, stærke maskiner på markedet.

Efter krigen ændredes indstillingen. Mange fandt, at motorcyklen mest egnede sig for „motorgale“ unge mennesker. Iøvrigt sad man jo ubeskyttet på motorcyklen og skulle pakkes ind efter alle motorsportens regler. Pæne mennesker drømte bil. Ofte var scooteren for de unge mennesker en etape på vejen. Den faldt i almindelige menneskers smag, og blev valgt af alle de, der ønskede et billigt og nemt transportmiddel uden den voldsomme kraftudfoldelse, og uden at det var nødvendigt at pakke sig ind, som man skulle til nordpolen.

I starten var scooteren nærmest tænkt som et transportmiddel over kortere afstande, men udviklingen er gået i retning af at udstyre scootere med kraftigere motorer og forbedrede køreegenskaber.

FØR krigen og under krigen var den ganske almindelige trædecykel blevet menigmands køretøj. Motoriseringen var selv sidst i 1930'erne en uopnåelig drøm. Efter krigen begyndte den – først med det lille nemme køretøj, *knallerten*. Den almindelige tendens til forøgede afstande mellem hjem og arbejdsplads bidrog desuden til at sætte gang i motoriseringen. Og siden har den almindelige velstandsstigning yderligere befordret den. Udviklingslinjen ses tydeligst hos unge mennesker, der ofte starter med en knallert, derefter avancerer over en scooter til det firhjulede køretøj.

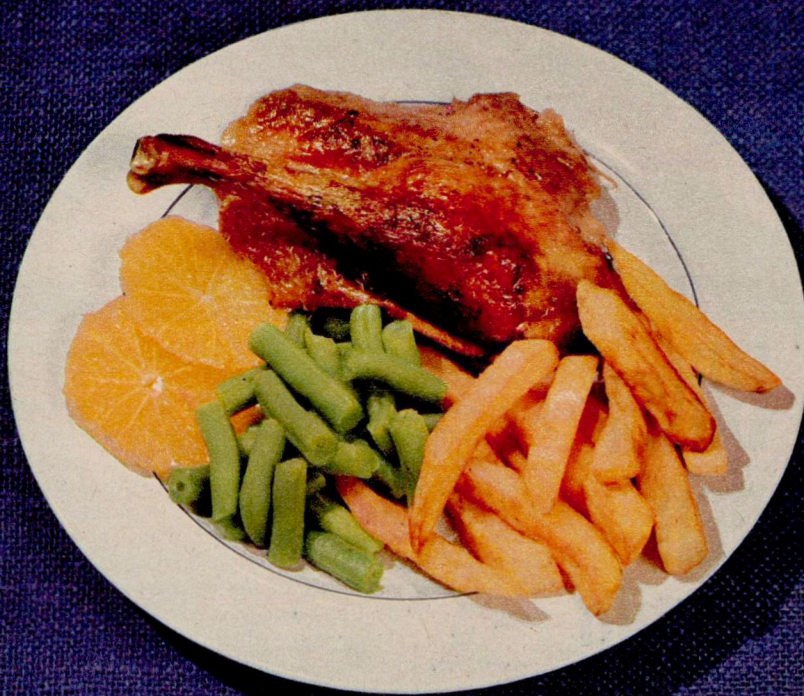
Men i de yngre år er der mange, som foretrækker motorcyklen. I en del år var motorcykelsalget faldet betydeligt, men nu ser man, at det påny er i stigning. Det er de ret store maskiner med „noget i håndtaget“, der vinder frem, og det er vel især en bestemt gruppe af unge mennesker, der falder for dette køretøj, som gør det ud for en slags forcromet vildwest-romantik med hestekræfter af stål i stedet for kød og blod.

De tohjulede motorkøretøjer er især forbeholdt den yngre generation, men nået til den modne alder og efter år på fire hjul, vender man måske tilbage til den tohjulede – og endda helt uden motor. Man vender tilbage til udgangspunktet, cyklen, som vel er og bliver det mest sunde og demokratiske befordringsmiddel man har.

Lækker, hurtig, billig mad

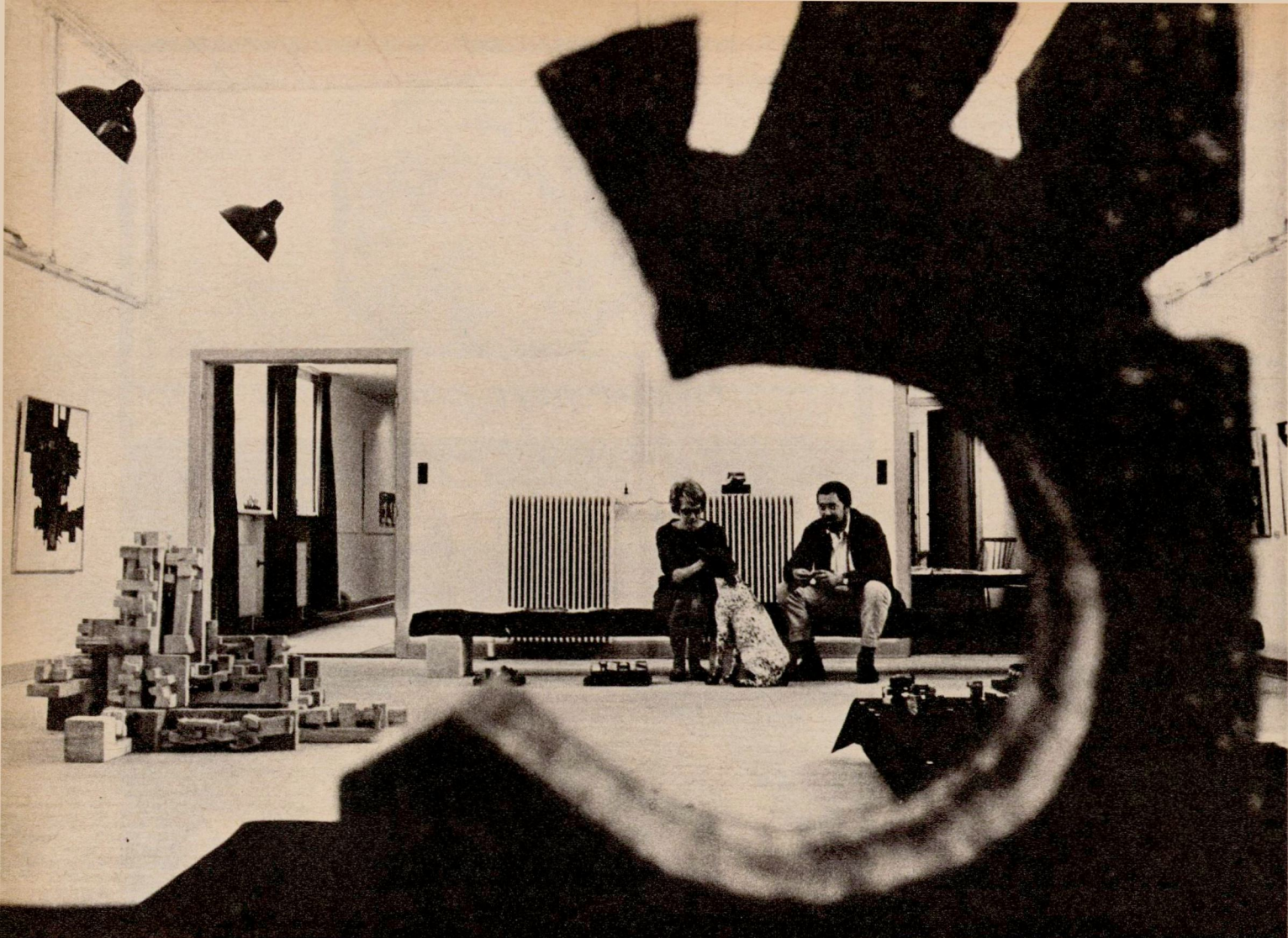
Danefrost
frisk fra frysedisken

Danefrost er dybfrost, når det er bedst – lækre, friske, første klasses madvarer med alle næringsstofferne forseglet! Kød, fisk, fjerkræ, frugt, grønt, is, bagværk og færdige middagsretter – vær's go, frysedisken er Deres! Masser af ideer, masser af lækkerier, masser af penge at spare ... Ja, ikke sandt, Danefrost gør det vel nok let at lave god og nærende mad!

BRUGSEN

Esther og Villy Frei Krogh med deres hund – set gennem en skulptur af Chr. Lymann Hansen.

Bliver den gamle skole et jydsk

DA arkitektægteparret *Esther og Villy Frei Krogh* for snart fire år siden solgte gårdhavehuset i Farum ved København for at starte på en mere fredfyldt tilværelse i den nedlagte skole i *Sdr. Hjørn* ved Holstebro, havde de ikke i deres vildeste fantasi forestillet sig, at den 900 kvadratmeter store skolebygning blot året efter skulle blive en udfor-

dring til en usædvanlig og meget krævende aktivitet.

I dag er der ikke mange nordvestjyder, der ikke ved, hvad *Sdr. Hjørn* gl. skole står for. Det er blevet et kunst-center uden side-stykke i det jydsk, og hvis ægteparret har magt, som det har agt, kan man allerede skimte konturerne af et jydsk *Louisiana* – et modstykke til det kunstcentrum,

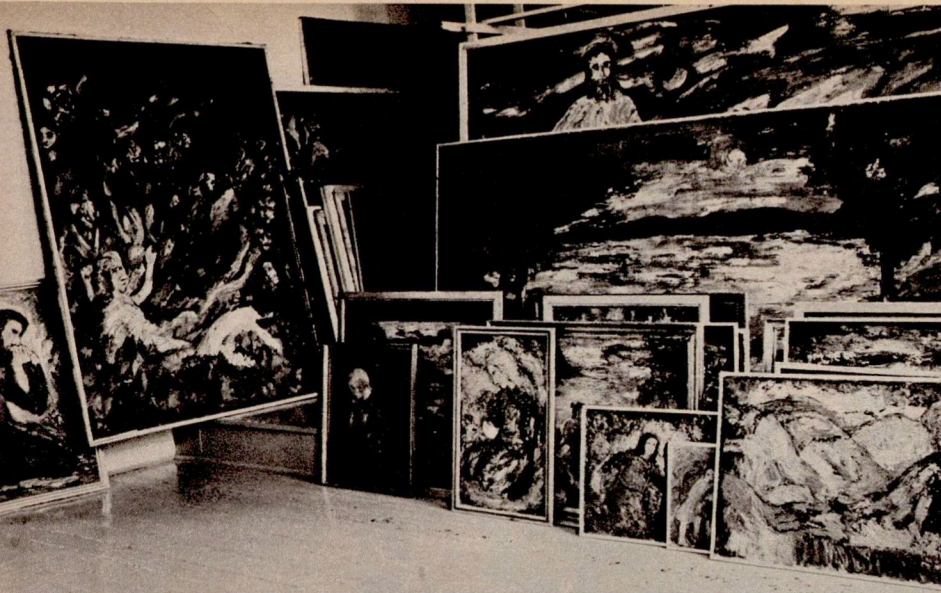
millionæren og kunstskeren *Knud W. Jensen* skabte i Nord-sjælland for en halv snes år siden.

Men vejen er stenet. *Esther* og *Villy Frei Krogh* har haft mange glade timer, men også mange skuffelser. De erkender, at der kan være dage, hvor de mest af alt har lyst til at kvitte det hele, men der skal ikke meget til, før de atter ser lyst på tilværelsen – og fremtiden.

Vi forlod København, fordi jeg efterhånden havde fået så meget arbejde, at jeg aldrig så familien, siger *Villy Frei Krogh*. Gårdhavehuset i Farum, som jeg selv havde lavet tegningerne til, begyndte også at kede mig. Jeg ville gerne

Københavnsk ægtepar flyttede til Nordvestjylland og omskabte den nedlagte skole i Sdr. Hjørn til et kunstcentrum, hvor bildende kunst mødes med børneteater, folkedans og mange andre former for kulturaktivitet

LOUISIANA

En del af maleren Jens Nielsens livsproduktion, ialt over 600 malerier, som er opmagasineret på Sdr. Hjerm gl. skole.

bygge til, men mødte kun modvillighed hos bygningsmyndighederne. Da der meldte sig en liebhaver, solgte jeg. Gevinsten var 100.000 kr. Akkurat nok til at købe den gamle skole i Sdr. Hjerm.

Det første år gik med at indrette, at skabe et hjem, men så stod gymnastiksalen og to skolestuer dér som en udfordring. Jeg havde vel egentlig tænkt mig noget med musik, men så blev det til bildende kunst. Det var Holstebros kultur-aktivitet, der gav os inspirationen. Vi ville gerne yde vort bidrag til det, der var sat i gang på egnen. Og det har været spændende – modsat tiden i København.

Esther og Villy Frei Krogh har lagt mange timer og penge på kulturens alter. Det sker som sagt, at de spørger sig selv, om det er umagen værd. Men så trøster de sig selv med, at kultur ikke kan skabes, men skal gro frem. En plante gror som bekendt ikke uden jord. Sdr. Hjerm gamle skole er „jorden“ for den lokale kulturaktivitet.

Da vi startede, var der en, der sagde, at det ville tage fem år at skabe et kunst-center. Jeg var så naiv at tro, at det ville gå hurtigere. Længe gik vi dog ikke i den salige tro. Vi har derfor lagt en fem-års-plan, der omfatter en større udvidelse, bl. a. et cafeteria. Vi kan ikke på længere sigt opretholde et kunst-center for en snæver, men trofast flok af interesserede.

Men vi må gøre os klart, at vi ligger ude på landet. Når folk har kørt langt, vil de også have noget til maven.

Selv om malerier og skulpturer har været den dominerende faktor i Sdr. Hjerm gl. skole, er det ikke *hele* aktiviteten. Der har været børneteater, Holstebro Studio-scene har lånt den tidligere gymnastiksal, og egnens folkedansere er ugentlige gæster i vinterhalvåret. Der har også været musik-aftener.

Vort hjem står åbent for alle, der savner lokaliteter til næsten enhver form for udfoldelse, siger Villy Frei Krogh. Her kan larmes uden at det generer nogen. Og det skal ikke koste en krone. Vi vil også godt være med til at arrangere. Men vi vil gerne have, at også andre vil tage et initiativ. Jeg har

stadig mit arbejde at passe, og kan ikke være med til alt.

At Esther og Villy Frei Kroghs indsats værdsættes af mange er hævet over enhver tvivl. I foråret fik de således Holstebro kommunes kulturpris. Foruden æren: 1000 kroner. De lunede!

I Sdr. Hjerm gl. skole har maleren *Jens Nielsen* opmagasineret sit livs produktion. Over 600 malerier fylder op i de gamle skolestuer. Jens Nielsen, der i sine yngre år rejste meget i Mexico med malerinden *Olivia Holm-Møller*, opholder sig periode-

vis i Sdr. Hjerm. Han har travlt med at ordne sine malerier, sætte nye rammer på, restaurere m. m.

Jens Nielsen er en stor og ægte kunstner, siger Villy Frei Krogh. Jeg sætter ham højere end *Jens Søndergaard*, som man vel i den naivistiske malemåde nærmest kan sammenligne ham med. Jens Nielsen er en gammel mand nu, og han trængte til at have et sted, hvor han kunne være med sine malerier. Den dag Jens Nielsen ikke er mere, ved man ikke, hvad der skal ske med hans samling. Tanken om, at den skal indgå som en fast bestanddel i Sdr. Hjerm gl. skole, er ikke fjern.

Men det forpligter, siger ægteparret. Skulle det ske, må andre træde til og tage del i arbejdet. Skal det blive til det jyske Louisiana, som vi drømmer om, kan vi ikke blive ved at være dem, der står og tager imod gæsterne i døren. Men vi vil gerne gøre et stykke arbejde, ja, vi synes det er vidunderligt. Vi kunne faktisk ikke tænke os at undvære det. Hvis der ikke skete noget omkring én, var det ikke værd at leve. Og vi lever hver dag efter at vi er kommet til Jylland.

Det gør ægteparrets tre børn også. Gennem vinduet fra den smagfuldt indrettede lejlighed på første sal, ses de glade og jublende på toppen af nabo-bondens hølæs.

Det er også kultur – og samhørighed.

LARS HOFFMANN.

OK

benzin og smøreolie
- flere kilometer pr. krone,
for prisen er rigtig

BRUGSEN

Som Sveriges ældste brugsforening fejrede Trollhättans Arbejderforening for nylig sin 100-års dag ved en folkefest. Pladsen foran byens Domus-varehus, der ejes af brugsforeningen, var dækket af et farvestrålende tag af balloner og skilte, et festligt optog drog forbi varehuset på vej rundt i byen, man ser til højre i billedet et par unge i „renæssancetøj“. Overfor varehuset var der i den festlige anledning åbnet marked, hvor „handlende“ i 1867-tøj solgte lækkerier – sild og polser endog til 1867-priser.

FØRSTE SVENSK BRUGSFORENING 100 ÅR

HELE dette efterår står i festens tegn til ære for Sveriges ældste brugsforening i *Trollhättan*. Den fejrede for nylig sit 100 års jubilæum med en folkefest, som satte byen på den anden ende.

Centrum for festlighederne var det store kooperative varehus *Domus* i *Trollhättan*. Hele det omliggende gadenet var spærret for kørsel, tre tusinde balloner hang som et veritabelt tag over pladsen foran varehuset. Under denne farvestrålende paraply solgtes forskellige lækkerier af sælgere i dragter fra 1867 og til priser som for hundrede år siden. Gennem byen drog en festlig jubilæumskavalkade, hvorfra andre gode sager kastedes i grams. Optoget forløb under „værdigt opsyn“ af politibetjente – i 1867-udgave.

Hermed er den svenske brugsforeningsbevægelse trådt ind i de hundredåriges rækker, efter at Danmark sidste år og Norge i sommer har rundet denne milepæl.

Trollhättan er for danske det samme som vandfald, sluser og kraftværker og et af centrene for svensk metalindustri. Her fremstiller Saab motorer til sine biler, og her er det, vore egne statsbaners nye store dieselloko-

motiver samles på NOHABs fabrikker.

Denne stærke industrielle aktivitet spillede også for 100 år siden en stor rolle og var medvirkende til at sætte brugsforeningen i gang. H'et i NOHAB står nemlig for industrimanden *C. O. Holm*, som var initiativtageren til *Trollhättans Arbejderforening* i 1867 og stærkt aktiv ved oprettelsen samme år af foreningens „handelsfond“ (den senere brugsforening), der skulle forestå indkøb og salg til arbejdere af sild, rug m. m.

Varefordelingen foregik de første år fra et lokale, som foreningen lånte af *C. O. Holm*. Selv kunne han ikke deltage i arbejderforeningens ledelse, men han havde anbefalet byens præst, *P. M. Åberg*, som ledede foreningen til 1880. Helt frem til sin død 1896 var Åberg brugsforeningens hovedkasserer.

Årene efter åbningen blev meget svære for *Trollhättans* arbejderbefolkning. Kraftige prisstigninger på levnedsmidler, og daglønninger, der nåede helt ned til 75 øre, gav anledning til uro blandt arbejderne.

Først omkring 1872 forbedredes forholdene så meget, at den af Åberg organiserede offentlige uddeling af brød og suppe ophørte. Brugsforeningen

var så svagt funderet i disse år, at Åberg i sit eget navn måtte indkøbe rug til salg i foreningen. En tønde solgtes for 29 kr., de handlende tog 40 kr. Arbejderforeningens indsats i disse år var af meget stor betydning og reddede mange hjem fra undergang.

Foreningen havde fortsat store vanskeligheder med at klare sig, i 1880 påtænkte man endog at lukke, den klarede sig dog igennem, og de noget bedre tider i slutningen af forrige århundrede bidrog til foreningens vækst.

I 1906 var det en stor, vel-funderet brugsforening, der omsider kunne tilslutte sig det landsomfattende samarbejde med andre brugsforeninger i den svenske fællesforening K.F.

Brugsforeningsbevægelsen i Sverige har, modsat forholdet i Danmark, lige fra sin begyndelse haft sin største tilslutning

fra byerne, og været præget af tilknytningen til arbejderbevægelsen.

I 1926 opløstes moderforeningen, *Trollhättans Arbejderforening*. Men selve brugsforeningen fortsatte og udvidede sin virksomhed i byen. I dag driver *Konsum Trollhättan* 16 butikker, et varehus, et hotel og en restauration med et årligt samlet salg på næsten 40 mill. kr. til sine 8500 medlemmer.

Resten af året vil *Trollhättans* beboere stadig blive mindet om jubilæet. Der er hver uge en særlig „jubilæumsvare“, og medlemmerne har fået fire jubilæumschecks, der kan benyttes til sådanne tilbud. Man vil også i jubilæumsåret understrege foreningens gamle målsætning, som har gyldighed den dag i dag: at sælge gode varer til lave priser til gavn for medlemmernes husholdning.

EN FYNISK brugsforening vedtog i fjor at give kvinderne stemmeret – d.v.s. at både mand og kone skulle have ret til at stemme på generalforsamlingen, medens det hidtil havde været sådan, at kun de indskrevne medlemmer – normalt ægtemændene – kunne deltage i valg og afstemninger.

Nyordningen må jo siges at være i pagt med tiden, den er anbefalet af FDBs repræsentantskab, den havde medlemmernes tilslutning, og den gennemførtes under overholdelse af alle vedtægtsmæssige formalia. Alt skulle være i skønneste orden. Alligevel har kvinderne i denne brugs endnu ikke fået stemmeret. *Aktieselskabsregistrets* ledelse sagde nemlig nej (med den begrundelse, at man ved nyordningen ville forrykke indflydelsen i foreningen til ugunst for *enlige* medlemmer).

DET vil nok undre de fleste, at denne institution overhovedet indblandes i en sådan sag, og da endnu mere, at registret er i stand til at nedlægge veto overfor en intern reform, vedtaget af en brugsforening på vedtægtsmæssig måde.

At det kan lade sig gøre er også en – utvivlsomt utilsigtet – bivirkning af kontrolregler, som er udformet med et helt andet sigte, og som overfor brugsforeningerne virker stik imod lovgivernes almindelige be-

aktieselskabsregistret (hvad en brugs altså skal, når den har begrænset ansvar og handler med ikke-medlemmer) kan nemlig have ubehagelige følger på mange andre felter end det, som er nævnt i begyndelsen af artiklen. Her er nogle eksempler, som er forekommet i det sidste par år:

★ En brugsforening i Sønderjylland kunne ikke få lov til at udskifte sin forældede vedtægt med den af FDB udarbejdede nye mønstervedtægt.

★ I en brugsforening på Sjælland vedtog generalforsamlingen at bemyndige bestyrelsen til at fastsætte den årlige dividende. Det er under de nye skatteregler en meget praktisk ordning, men aktieselskabsregistret afviste den.

★ En brugsforening i Nordsjælland, som fra gammel tid var optaget i aktieselskabsregistret, vedtog at sammenslutte sig med HB. For at kunne gennemføre dette måtte man foretage en formel likvidation af den nordsjællandske forening – til trods for at dens praktiske virksomhed fortsattes i fuld udstrækning.

Rent bortset fra, at en likvidation medfører diverse omkostninger, er et sådant skridt naturligvis ikke noget, en forening gerne indlader sig på, når det kun er en pro forma-foranstaltning. Den kan jo meget vel skabe det fejlagtige indtryk, at foreningen reelt er gået neden om og hjem – og hvilken virksomhed ønsker en sådan mistanke hæftet på

Sagen er, at de lovbestemmelser, man følger, er udarbejdet med henblik på egentlige *aktieselskaber*, og miseren opstår ved, at man lader de samme regler gælde for sammenslutninger af en helt anden type, nemlig *andelselskaber*. For at nævne en enkelt af forskellene: I et aktieselskab kan aktiemajoriteten være samlet hos én eller nogle få personer, som derved bliver nærmest diktatorisk enerådende. De samfundsmæssige kontrolregler, som kan være fornuftige over for en sådan virksomhed, mister ganske deres begrundelse, når de bringes i anvendelse overfor en demokratisk ledet organisation som en brugsforening.

Det viser sig her endnu en gang, at man næsten uvægerligt havner i urimeligheder, når man ser bort fra de afgørende principielle forskelle, som adskiller aktieselskaber fra andelselskaber.

Dette er også erkendt udenfor andelsbevægelsen. For tre år siden afgav en sagkyndig kommission en betænkning om en gennemgribende revision af aktieselskabslovgivningen. Efter denne kommissions forslag ville en brugsforening kunne holdes helt uden for aktieselskabsloven – og dermed aktieselskabsregistret – selv om den handlede med ikke-medlemmer og havde begrænset ansvar.

Det kedelige er imidlertid, at der nok vil

Urimelige lovgivnings-kineserier

stræbelser på at skabe det friest mulige konkurrenceklima.

De regler, der er tale om, bevirker, at en brugsforening, *såfremt den vil handle med ikke-medlemmer*

* *enten* skal have solidarisk ansvar (hvorved det enkelte medlem hæfter fuldt ud for sin forenings forpligtelser)

* *eller* være registreret som aktieselskab.

Dette er ikke noget nyt, men det er bestemmelse, der netop nu får større og større betydning – d.v.s. bliver til større og større gene. Af to grunde:

1 Det bliver mere og mere almindeligt, at en brugsforening i stedet for solidarisk ansvar vælger at have *begrænset ansvar*. Her ved forstås, at det enkelte medlem kun hæfter for foreningens forpligtelser med det andelsindskud, han har indbetalt. I de fleste tilfælde tilvejebringes dette beløb ved, at der gennem nogle år tilbageholdes en mindre del af dividenden. Således er systemet f. eks. i HB.

2 Flere og flere brugsforeninger ønsker at handle med ikke-medlemmer. Denne udvikling fremskyndes bl. a. af, at alle brugsforeninger nu – iflg. den nye næringslov – skal løse næringsbrev, men iøvrigt falder tendensen jo smukt i tråd med bestræbelserne på at skærpe en sund konkurrence mest muligt til forbrugernes gavn.

DET kan ikke være et naturligt formål for aktieselskabsloven at modvirke denne udvikling, men det er det, den gør. At stå i

sig? Men der var ingen anden vej ud af paragraffernes faste greb.

★ To brugsforeninger i Jylland vedtog at slutte sig sammen. Der blev valgt ny bestyrelse og de to gamle bestyrelser opløst. Den ene af de to hidtidige foreninger var fra tidligere tid optaget i aktieselskabsregistret, og – hold Dem nu fast – nu kan den ikke komme ud(!) til trods for, at den reelt ikke eksisterer mere.

Registret forlanger, at foreningen skal gennemføre en formel likvidation, men det kan den ikke, bl. a. fordi der ikke er nogen bestyrelse.

Situationen er ikke blot grotesk, men også ubehagelig. Registrets standpunkt spænder nemlig bl. a. ben for salget af den (nu ophævede) forenings ejendom – et salg som skulle være med til at financiere opførelse af en ny butik for den ved sammenslutningen dannede nye forening.

★ Selskaber, der står i aktieselskabsregistret, skal foretage anmeldelse af ændringer i aktie- henholdsvis andelskapitalen. Det kan sagtens gå i et selskab, hvis aktier udbydes og omsættes i store poster. Men besværet er jo et helt andet i en brugsforening, hvor andelskapitalen er spredt på samtlige medlemmer, og hvor en mængde poster ændres hvert år – ofte ved tilskrivning af nogle få kroner.

ET karakteristisk træk ved alle disse eksempler er, at det er umuligt at se nogen *gavnlig* virkning – hverken for samfundet, medlemmer, kreditorer eller andre – som kunne opveje ulemperne ved registrets virksomhed i disse tilfælde.

gå adskillige år endnu, inden denne generelle revision af aktieselskabsloven bliver gennemført. Det vil være urimeligt, skadeligt for den frie konkurrence og generende for mange brugsforeninger, hvis man skal vente så længe på at få løst de enkle og begrænsede problemer, der er peget på i denne artikel.

BRUGSFORENINGSBEVÆGELSEN har derfor nu rettet en henvendelse til handelsministeren og anmodet om, at man uden at afvente den almindelige revision af aktieselskabsloven gennemfører en lovændring, således at brugsforeninger fremtidig undgår optagelse i aktieselskabsregistret, og således at de brugsforeninger, som er optaget, kan komme ud på en mere problemfri måde end nu.

Dette ønske er tidligere blevet fremført, bl. a. af FDBs formand, *Lars P. Jensen*, på fællesforeningens generalforsamling i sommer, så det kommer ikke overraskende. Det er lovændringer, som rent praktisk kun vil stille meget små krav til ministerium og folketing, og det er svært at se, hvilke reelle indvendinger, der skulle kunne fremføres mod, at man fjerner disse bureaukratiske hindringer for brugsforeningernes stærkest mulige konkurrenceindsats – for slet ikke at tale om indgrebene i rent interne foreningsanliggender, såsom spørgsmålet om kvindernes stemmeret. Vi håber derfor, at den lille reform vil få en let og hurtig gang gennem lovgivningsmaskineriet.

Foran og bagved UNDERHOLD- NINGS- INDUSTRIENS DAME

MAN SÆLGER sig selv for højeste pris, ikke sandt, *Preben Uglebjerg*? Denne unge skuespiller hører til dem, der er mest efterspurgt fra hele landet, fra politiske foreninger og Ensomme Gamle, fra fagforbund og TV. Han er næsten for god, for sikker, for selvsikker, men morsom, elegant og ikke til at bringe ud af fatning.

– Godt, så siger vi det, svarer han. Vi har alle vores tid, men jeg lader mig ikke sende rundt som en frimærkepakke eller som en marionetdukke, der afleverer en indstudert lektie. Jeg ved nøje, hvad jeg siger ja til, og indretter mig efter det – soldater eller gamle, sportsfolk eller syklub, det er klart. Man siger og synger ikke det samme i en afgrænset forening, som når man står foran 50.000 mennesker på Rådhuspladsen. Det er hver gang et spørgsmål om at stikke fingeren i jorden og vide, hvor man er.

– Hvordan indretter De Dem så?

– Jeg sørger altid for at komme i god tid, så jeg kender lidt til lokalet og ved, om mikrofonen virker, om klaveret stemmer, om folk er i højt humør eller tværtimod. Jeg snuser til atmosfæren, men politiske farver interesserer mig ikke, den ene dag optræder jeg for kommunister, den anden for socialdemokrater. De har alle krav på at få lidt morskab. Men jeg vover ikke de samme vittigheder. Farven skifter. Derfor må jeg vide, hvor jeg er.

– Man kan vel komme ud for en forsamling, der ikke gider høre efter og larmer op i stedet?

– Hvis man respekterer publikum, så bliver man respekteret af det. Jeg har aldrig oplevet noget virkelig ubehageligt i den retning, for jeg plejer at kunne skaffe mig opmærksomhed. Det hører med til jobbet. Er det nødvendigt, må jeg improvisere mig til det.

Direktør Wagner og Kjeld Hansen
(*overborgmester Urban Hansens søn*) dirigerer hos Arte.

– Et trættende job sådan at fare ud over landet, aflevere sit program og tage hjem igen?

– Nå-eh, man finder en form, navnlig for omgang med de mange vidt forskellige mennesker, man kommer i forbindelse med. Intet er værre end at distancere sig fra andre og indrette sig efter en lille klat mennesker i København. Jeg nyder de små samtaler med bestyrelserne bagefter, og når tilhørerne kommer til en og siger pæne ting. Det kommer jeg til at savne de næste to år, for jeg skal give gæstespil på forskellige teatre og tager kun foreninger, når jeg har aftenerne fri. Jeg hører ikke til dem, der skal have alle døgnets 24 timer besat.

– Er De dyr at engagere?

– Jeg taler aldrig om mine priser, og jeg interesserer mig ikke for, hvad andre mennesker tjener. Det må være en privatsag for enhver.

At *Uglebjerg* må sige nej til foreninger og lignende i de første to år, vil ikke mindst hans impresario beklage. Hans navn er *Christian Brochorst*, kendt af enhver, der skal skaffe underholdning i dette land, en hyggelig, bred mand, der bor på spidsen af Amager, og står op hver morgen kl. 5 for at passe sine fugle og snakke en stund med dem, inden dagens første telefonopringning lader sig høre.

– Det er aldrig gået bedre end nu, siger han. Der er mægtig efterspørgsel efter god underholdning.

Dette til trods for, at kunstnerne stadig sætter deres priser op. Jo større efterspørgsel, jo dyrere bliver de.

En dansk topkunstner får i dag mellem 1800 og 2000 kr. for 20-25 minutters op-

træden, en jævnt efterspurgt kunstner kan opnå 800-1200 kr., og endelig er der udmærkede kunstnere, som (endnu) ikke har det helt store navn og derfor kan fås for 300-400-500 kr.

Og hvem er så toponavnene? *Raquel Rastenni* – 25 år i træk – *Grethe Sønck*, *Preben Uglebjerg*, *Lilly Broberg*, *Gustav Winckler*, *Poul Reichhardt*, *Grethe Mogensen*, *Ebbe Rode*, *Kjærulff-Schmidt*, *Elith Foss*, *Palle Huld*, *Truxa*, *Dan & Baxen* og endnu flere, der dag efter dag får tilbud fra tivoli'er, parkunderholdninger, foreninger af enhver afskygning, byfester og sommerfestivaler, for overalt vil man mere sig.

Også udlandet har bud efter danske kunstnere – Tyskland, Sverige, Holland, Norge, Finland – snart tilbyder *Brochorst*, snart tager han mod tilbud. *Jac. Brochorsts Bureau*, som navnet lyder, er en vældig underholdningsmølle.

– Jeg klager ikke, siger han.

Hans speciale er de store brogede underholdninger, hvor der skal bruges en hel stribe af vidt forskellige kunstnere, og folk som *Katy Bødtger*, *Johnny Reimar*, *Melody Mixers* og endnu flere kan han til stadighed sende til ind- og udlandet. Badehoteller og vinterrestauranter bestiller deres orkestre hos ham.

– De må bare komme i god tid, for de bedste er *booked* langt fremover. Gudskelov har båndmusik og radio ikke fortrængt den rigtige, levende musik. Folk vil se dem, der spiller.

For medlemmer af den internationale koncertarrangør-union gælder, at ingen impresario må tage mere end 10 pct. for koncerter i eget land – 15 pct. for koncerter i andre lande. *Brochorst* får ti procent af honorarerne.

– Jeg vil ikke ha' mere, siger han. Jeg lovede engang min far, at jeg ville drive hans forretning videre på en hæderlig må-

Om kunstnere,

der er i vælten og andre,

som har det svært ... om hvor-

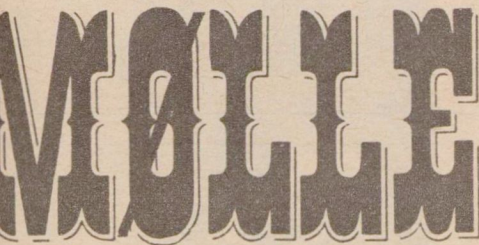
dan danskerne vil underholdes og

af hvem ... om store successer

og store tragedier, som

dog er sjældne

af Thomas Dreyer

de, og det har jeg gjort, fra han lukkede sine øjne.

ARTE er også et kæmpemæssigt arrangørforetagende. Man

① sørger for at sende 15.000 mennesker i teatrene til nedsatte priser,

② arrangerer kulturelle underholdninger på gymnasier, højskoler, seminarier og lignende,

③ har et egentligt impressariat med kunstnerformidling til foreninger og organisationer af enhver art.

Der har været en nedgangsperiode mellem 1955 og 1965, men nu siger man som alle impresariater:

– Det er aldrig gået bedre end nu.

I de sidste to år har der været en stigning på 30 pct. i kunstnerformidlingen. Ingen kan vide, at Arte f. eks. i fjor arrangerede 82 koncerter med *Den danske Kvarter* på skoler, gymnasier og seminarier og i år foretager noget lignende. Det er ikke pop og jazz og flade vittigheder og letbenede operetter alt sammen.

FORSVARETS Velfærdstjeneste er en af de store forbrugere af både underholdning og kultur, men efter hvad major *Hans Solholm* forklarer, har soldaterne været endnu større aftagere for i tiden.

– Det er blevet dyrt, og siden vi har fået frirejs- og morgentegn-ordning tager de værnepligtige hjem i stedet for at blive på tjenestestederne om aftenen eller „går i byen“. På de 99 pct. af tjenestestederne er der kun amatørunderholdning bortset fra de store arrangementer sammen med Danmarks Radio.

Vort arbejde består mest i at sende kunstnerturneer ud til vore FN-styrker og til Grønland – Manja Mourier og Johannes Kjær, sangpianistinden Jutta Rohard, Kjeld Ingrid, Tove Reinau – mest musik og

cabaret, og meget få siger nej til et sådant tilbud. Mange har optrådt i Gazas brændende solhede, på Cypern og oppe mellem Grønlands isbjerge uden at tjene ret meget ved det, for det er en stor oplevelse og en reklame for dem.

– Tiderne har forandret mangt og meget. Hæren skal ikke længere have så megen kunstnerisk underholdning, når soldaterne er her i landet, men snarere kammeratskabsaftener, hvor man underholder hinanden, og enhederne lærer hinanden at kende. De kan bedst selv. Og der er ikke noget sjovt ved at lave dyr kunstnerunderholdning for 10-15 stykker. Så hellere en hel revy, men ingen revydirektør vil på turné længere, hverken Stig Lommer eller Povl Sabroe eller Brodthagen, for de har kun deres kunstnere den tid, deres sæson varer.

– Derimod overtager vi en del billetter i teatrene og meddeler fire-fem tjenestesteder, at de kan udpege fem mand hver, der får en billet. Efter forestillingen samles de så med skuespillerne, teaterdirektøren, instruktøren og andre til en snak ved et stykke mad og en øl og går hjem på kasernen og fortæller kammeraterne, hvad de har oplevet. På den måde gør de reklame for teatrene. Mange soldater er gået i teatret efter denne levende propaganda.

SOLDATERNE og de purunge kan selv, de ældre vil hellere underholdes af andre. Foreninger, ældreklubber og den slags er stor-aftagere af kunstnere. John Jønsson er „underholdningschef“ i smedenes fagforening, i en vælgerforening og i nogle ældreklubber.

– Jeg snakker med impressariaterne om, hvad der er bedst til det og det klientel. Nogen ideer har jeg selv, andre får jeg af Arte og de øvrige bureauer, og det er et arbejde, der tager sin tid. Jeg gør det for sjov, for jeg tjener ikke én øre på det, det er rent interessearbejde, og fortjenesten ligger i, at folk møder sig og har det rart.

– Og hvad vil så smede underholdes med?

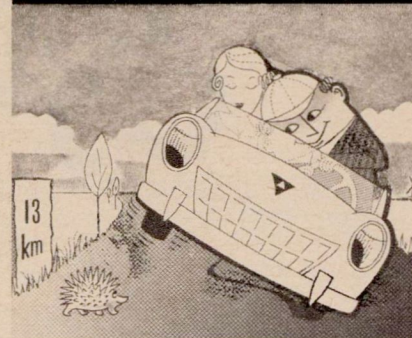
– Det skal være folkeligt, ikke for meget med kultur. Jeg har prøvet at smugle noget ind, men det vil man ikke ha' mere. Når der er alvor bagved, og man skal tænke, så siger de: „Ellers tak, vi er ude for å muntre os“. Jeg skal holde fingrene fra Det Kongelige og den slags. Der er lige Palle Huld og Elith Foss sammen. De har et håndværker-sang-potpourri, som mit klientel ka' li'.

DET er de samme kunstnere, der bliver nævnt fra alle sider. Havde døgnnet mere end 24 timer og havde de bjørnekrafter, kunne de få endnu mere at bestille end nu. Men også de er kun almindelige dødelige, og der kan komme en dag, da tilbuddene begynder at ebbe ud. Da kunderne ikke vil betale så meget som ønsket for et nummer, fordi man ikke anser det for at være på toppen længere. Da der slet ikke kan skaffes flere engagementer, og man må sige til en gruppe, at nummer eller et enkelt menneske:

– Der er ikke mere ...

Sådan går det heldigvis kun sjældent. De helt store kunstnertragedier er få her til lands. En enkelt, en i sin tid meget kendt refrænsangerinde, tog livet af sig den dag, engagementerne begyndte at ebbe ud, og

Det er føreren det kommer an på

FP - forsikringen

Hvis uheldet sker ... sikrer motorkøretøjets ansvarsforsikring mod erstatningskrav fra passagerer eller andre, og kaskoforsikringen dækker skaden på motorkøretøjet – men føreren selv dækkes ikke af disse forsikringer, og omstændighederne ved uheldet kan være af en sådan art, at passagererne heller ikke opnår erstatning på motorkøretøjets ansvarsforsikring eller fra anden side.

FP - forsikringen

yder erstatning til fører og passagerer, såfremt erstatning ikke opnås under en ansvarsforsikring eller lovpligtig ulykkesforsikring.

FP - forsikringen

træder til med supplerende erstatning, hvis den fra anden side opnåede erstatning er mindre, end den FP-forsikringen giver basis for.

Fører og Passagerer

hver forsikret med følgende forsikrings-summer:

	Automobil. kr.	Motorcykl. kr.
Ved invaliditet indtil	75.000	50.000
+ MLU-tillæg indtil yderl.	75.000	50.000
Begravelseshjælp	1.500	1.500
Ved død såfremt afdøde var forsørger for ægtefælle og/eller børn	40.000	25.000
Til efterladte børn under 18 år ydes yderligere kr. 1000 pr. år, barnet mangler i 18 år.		
Højeste erstatning v. død...100.000	100.000	100.000
– til en enkelt person dog ikke over	50.000	50.000

En forsikring
De ikke kommer
uden om

MEJERIERNES OG LANDBRUGETS
ULYKKESFORSIKRING GS
Vester Farimagsgade 19, København V. Telefon 15 03 50

NU masser af nye davre dyr

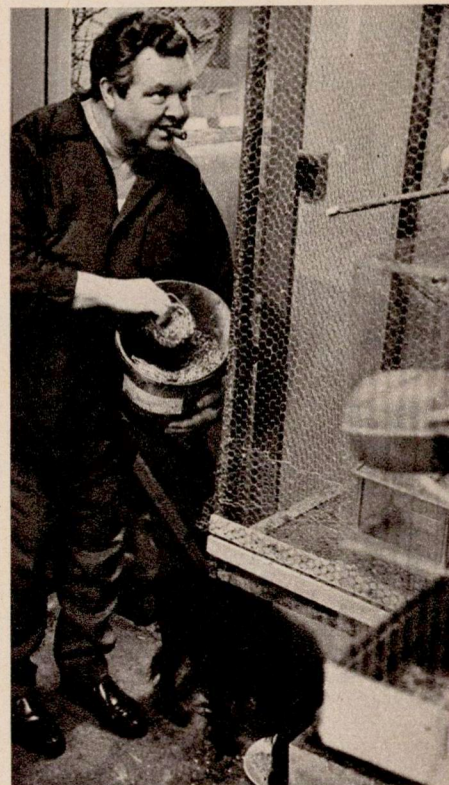
fra hele
verden

Dr. Lieberkind
møder
Davre-dyrene
i ZOO...

strømpilen var aldeles klar. Et ægtepar åbnede for gassen. Men ellers er impressarien den første, der siger til „dyrene i stalden“, at nu må der gøres noget særligt, for i den sidste tid har det knebet med engagements-tilbud, kunderne gjorde vrøvl sidste gang og har sagt, at hvis det ikke bliver bedre, så...

Som regel ved kunstnerne det bedst selv og diskuterer med deres impressarier, hvad der skal gøres, f. eks. lægge stilen om, vælge et andet repertoire, forny sig, „sælge varerne“ på en ny måde. Det er jo altid fornyelser, der råbes på, men alligevel slipper en så efterspurgt stjerne som *Elga Olga* ikke

Christian Brochorst

fodrer sine fugle kl. 5 morgen, inden han sætter sig til arbejdsbordet.

i resten af sit liv for „Mandag på Solitudevej“ og *Grethe Sønck* aldrig for „Klaus Jørgen“, som hun har sunget siden 1958.

– Jeg har ikke siden medvirket ved et eneste arrangement, uden at folk har bedt om at få den, siger hun. Den står aldrig på programmet, men jeg slipper ikke...

Ved et samarbejde mellem kunstnere og impressarier forsøger man altså at gøre numrene nye og spændende igen, men naturligvis kommer der en dag, da det må være slut. De mange små pigtrådsgrupper består af læringe, studenter og lignende, som vender tilbage til uddannelsen. De professionelle musikere i de større poporkestre er gennemgående så dygtige, at de finder ind i andre orkestre eller selv danner nogle.

Mange af dem konkurrerer sig ind i symfoniorkestre, landsdelsorkestre, Det kongelige Kapel. Ingen tragedier der.

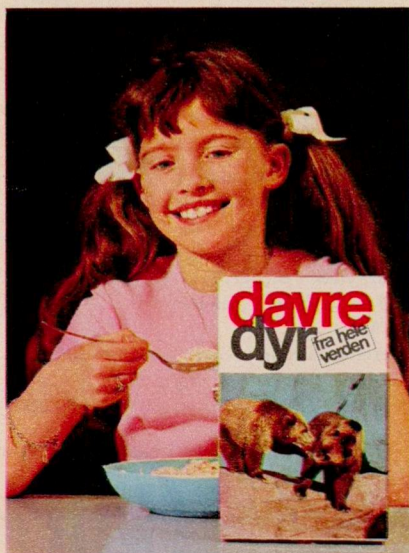
Men ingen impressarier formår at gøre det ringeste, hvis de unge mennesker ikke overholder deres engagementer, udebliver, kommer for sent, optræder for lidt, er

start dagen med davre

(og få alle de nye flotte dyrebilleder!)

Alle kan li' de dejlige nødderistede Davre-gryn – de gi'r dagen en sund start, og børnene nye spændende Davre-dyr...

Ja, køb Davre-gryn, så Deres børn også kan være med til at samle på den nye flotte dyreserie – nu med mange nye dyrebilleder – bag på pakkerne. Og husk, den nye dejlige samlebog nr. 2, i hvilken Dr. Lieberkind fortsætter med at fortælle om alle seriens spændende dyr fra hele verden – den fås ligeledes i Brugsen og koster kun 1 krone!

NU
ny dyre-samlebog
Nr. 2

BRUGSEN

trætte, overfladiske, berusede, næsvise eller påvirkede af narkotika. Man kender til det hele, også kriminelle forhold af den ene og anden art, og er det graverende, er processen kort: Ud i mørket!

Når så mange danske kunstnere stadig holder sig på toppen, er fortjenesten ikke mindst impressariernes. De ved ofte bedre end kunstnerne selv, hvad publikum venter af dem, hvor chancerne ligger, hvad hver enkelt egner sig til, og hvad de skal gå udenom. En impressario bliver let som en far for sine kunstnere. Han holder dem i ørerne.

Fritz Ruzicka

er impressario, personal manager og arrangerer for sine kunstnere.

En dag skilles vejene alligevel. Og hvad så?

– Der kommer nye til omtrent hver dag, siger en impressario. Kunstnerne ved jo godt, at det ikke varer evigt med dem, og de kloge er indstillet på det. Vi kan være fædre for vore kunstnere, men ikke barnepiger, og vi skal også selv leve.

En populær pige som Ingela Brander, der i Fritz Ruzicka har verdens bedste impressario og sjælesørger, ved så udmærket, at en dag kan han ikke skaffe hende flere engagementer. Hun er svensk elektroingeniør. Hun har uden ophold studeret de bøger, der gennem årene er udkommet om faget og er helt à jour, så hun – hvis hun da ikke bliver gift – kan tage et job som ingeniør. Hundreder af de mennesker, der i dag befolker vore tribuner og scener, har noget at falde tilbage på.

Har de ikke det, er de ikke bedre værd i en knaldhård verden som show business end at blive droppet.

Sådan er betingelserne, og det har de forhåbentlig vidst fra den første dag.

NORDISK FORBINDSTOF - KØBENHAVN

Reform, blødt som vat - men fast Reform er den amerikanske type bind, som tilfredsstiller de mest krævne krav til velvære og komfort - fast - men dog blødt som det fineste vat.

Total-sikkerhed Reform er forsynet med en ganske tynd, indvendig hinde, der helt hindrer gennemvædning.

Anatomisk korrekt form Reform med tilspidset V-form, passer perfekt. Reform ses ikke og mærkes ikke.

Næste gang..... større komfort og sikkerhed med Reform. I plasticpose med 10 eller 20 stk.

Reform

-det bedste bind

Man ser det straks... Macs med den superfriske smag giver bedre mundhygiejne, hvidere, stærkere tænder og friskhed, renhed fra morgen til aften. Macs tandpasta gør gule tænder hvide!

Macleans

Macs

fluor*

tandpasta

* Indeholder den fluor tandlægevidenskaben anbefaler!

ET RINGKØBING FJORD MIDT I HOVEDSTADEN!

Naturparken Utterslev Mose, der for 30 år siden nærmest var losseplads, er i dag „reservat“ for både dyr og mennesker og eneste sted i verden, hvor grågåsen yngler midt i en storby

DEN uberørte natur“ kan man snart kigge i vejviseren efter, hvis den da kan findes dér. I bogstaveligste forstand har den nok aldrig eksisteret – i hvert fald ikke så længe agerbrugere har haft jorden under plov og forstfolk hånd i hanke med skovens pleje, men naturen har klaret sig endda, selvom den har skiftet karakter nogle gange.

Det kan ydermere – ikke uden overraskelse – konstateres, at vi i dag har *meget* mere skov her i landet end for 40-50 år siden. I 1923 var det samlede skovareal (Sønderjylland medregnet) 367.000 ha, siden er skovarealet steget til 473.000 ha, og af denne stigning tegner nåleskovene sig kun for 41.000 ha. Det er egen, der igen trænger frem (med forstfolks hjælp). Bøgen og andre løvtræer er i tilbagegang.

Andersledes ser det ud for mose- og engarealerne. Her har Det danske Hedeselskab udfoldet så omfattende afvandings-initiativ, at der i dag kun er ca. 100.000 ha mose tilbage, inklusive vildmoserne i Nordjylland

og Åmosen på Sjælland. For et halvt hundrede år siden var mosearealet to-tre gange så stort. De arealer, landbruget har måttet afgive til nye skove, har det delvis fået igen ved afvanding af moser og enge, og det endelige regnskab skal nok vise minus for de egentlige naturområder. Dertil kommer, at vi bliver flere og flere, og bysamfundene breder sig stadig længere ud i det åbne land.

På den baggrund er det mere end påkrævet både at få sikret bestående naturområder mod uvedkommende bebyggelse og anden ødelæggelse og at få skabt nye.

„Ny natur“ af værdiløse områder

Grebet an på rette måde kan der nemlig udmærket laves „ny natur“ ud af værdiløse områder, der ellers ikke ville have mindst chance for at blive til nytte for nogensomhelst. Eksempel og forbillede kan såmænd findes i den nordvestlige udkant af København: naturparken Utterslev Mose, der i dag er noget nær en paradisiske blanding af

„uberørt natur“ og folkeligt udflugtsområde med al mulig hensyntagen til unge menneskers behov for boldbaner og anden sportslig udfoldelse.

Hovedstaden kunne, uden at det ville være utidig pral, godt slå mere på tromme for naturparken Utterslev Mose. Mange københavnere har aldrig sat deres ben derude, og i det øvrige land kendes stedet vel knap af navn.

Grågåsen, der gjorde Utterslev Mose verdenskendt

Indenfor den ornitologiske videnskab er Utterslev Mose derimod verdenskendt. Det skyldes grågåsen – stamfaderen til den tamme. Om den ved de fleste ornitologer verden over, at den, højst besynderligt, yngler i Utterslev Mose midt i den danske hovedstad. Man kan ellers i fuglebøger læse, at grågåsen er en temmelig sjælden fugl, der kun yngler spredt her i landet. Den er meget sky, og man kan dårligt komme den

nærmere end et hundrede meter, før den letter. Anderledes i Utterslev Mose, hvor man kan komme den helt ind på livet – i den grad har den vænnet sig til fredsommelige menneskers nærhed.

Udtrykket „dum som en gås“ hører ingen steder hjemme. Grågåsene er tværtimod en meget klog fugl, der har noteret sig, at i Utterslev stræbes den ikke efter livet – modsat andre af dens sparsomme ynglesteder. Ornitologer har konstateret, at det kun er grågæssene i Utterslev, der er uden frygt. Deres artsfæller f. eks. i de vestjyske moseområder er stadig meget sky, og de ved, at de skal tage sig i vare, hvis de begiver sig udenfor reservaterne. Når en flok jyske grågæs vender tilbage til fredede områder, holder de stor højde, lige til de er inde over reservatet – så går de lodret ned!

Også for den ornitologiske videnskab er Utterslev Mose et eldorado, hvor man ikke alene kan studere grågåsene og dens familievæsen, så at sige under lup, men mange andre svømme- og vadefugle – indtil for nogle år siden sågar den sjældne rørdum, der har holdt til i mosens sivskove. I stille nætter har man kunnet høre dens stemme, der bedst kan sammenlignes med en kos brølen.

Havde man ikke storbyens højhuse i den nære horisont og motorlarmen fra Hareskovvejen i ørene, kunne man meget vel tro sig hensat til sivskovene ved Ringkøbing fjord.

Ny natur med håndkraft

Og så er Utterslev Mose menneskeværk. Ganske vist har der på stedet alle dage været sø og mose, men der var losseplads, da Københavns kommune midt i 30'erne besluttede at lave naturpark. Der lå store affaldsdynger overalt, og man kom lige tids nok til at hindre, at den privatejede Kirkeskov i Brønshøj blev fyldt op. Det 200 ha store moseareal havde siden tidernes morgen været kommunens ejendom, men det var næsten groet til, og der var kun enkelte åbne vandområder, da man tog fat på oprensningen.

Store mængder slam blev pumpet ind over de områder, man ville have gjort tilgængelige. De vandarealer, man ville beholde, blev uddybet til et par meter, og langs sivskovene blev der gravet kanaler, dels for at hindre, at børn uforvarende skulle vove sig ud i de farlige sumpe, dels for at bevare sivskovene som fuglereservater. Siden blev der her og der plantet kratbevoksninger med vilde træarter – ikke nogen egentlig skov, men så store beplantninger, at de afgrænsede den omgivende bebyggelse uden dog at kunne skjule byens nærhed.

Arbejdet blev udført ved håndkraft som beskæftigelsesforanstaltning. Der var megen arbejdsløshed dengang, og 250 unge fik arbejde her i de par år, anlægget af naturparken stod på. Københavns kommunes stadsgartner J. Bergmann var primus motor i foretagendet, og han havde som kommunal embedsmand yderligere den tilfredsstillelse, at hele herligheden kun kom til at koste 2½ mill. kr. Nu havde man ganske vist mosen i forvejen, men også i dag vil tilsvarende værdiløse arealer kunne laves til

naturpark for en billig penge. Mange er interesseret – og flere burde være det. Ud over landet finder der talrige gamle moser, der ikke kan afvandes, men som uden større udgift kunne laves til naturpark. Jagtrådet har planer om anlæg af kunstige søer som led i et „revirforbedringsarbejde“ af betydning specielt for jægerne. Formålet med naturparker er lidt andet, men det kunne nok gøre sig fortjent til statslig eller kommunal bevågenhed. Også udlandet har vist interesse. Nylig var en norsk delegation på studiebesøg i København. De skal have en Utterslev Mose ved Oslo.

SIGURD SKYTTE JENSEN.

TO SLAGS NATURPARKER

BETEGNELSEN naturpark dækker i dag to ting: dels naturparker som den her omtalte Utterslev Mose, dels langt større områder, repræsenterende forskellige landskabstyper. Det er naturparker af denne art, en ny naturfredningslov vil komme til at beskæftige sig med. En første begyndelse er Tystrup-Bavelse søerne, men der kan nævnes mange andre landskabstyper, udlagt som naturpark: Mols Bjerge, Silkeborg-søerne, bornholmske egne, Øst-Møn o.s.v. Fredninger af denne størrelsesorden bliver mere elastiske end de hidtil kendte. Både landbrug og skovbrug skal kunne fungere uantastet videre indenfor en naturparks grænser.

FUGLENE I MOSEN

EN AF VORE unge ornitologer arbejder for tiden på en afhandling om Utterslev Moses dyreliv. For særligt fugleinteresserede denne liste over Utterslev Moses fugle: Lille Lappedykker, Sorthalset Lappedykker, Gråstrubet Lappedykker, Toppet Lappedykker, Knopsvane, Blishøne, Fjordterne, Gråand, Krikand, Atlingand, Pibeand, Skeand, Troldand, Taffeland, hvoraf størsteparten yngler. Desuden alle sangfuglene: Kærsanger, Gulbug, Sivsanger, Rørsanger, Havesanger, Nattergal (der er ved at blive sjælden) og m. fl. I træktiden gør mange fugle ophold i mosen, og man kan træffe Fiskehejre, Svalerklire, Mudderklire, Sortklire, Hvidklire, Rødben og Bekkasin. Mange rovfugle som Fiskeørn, Musvåge, Rørhøg, Tårnfalk og Spurvehøg kan ses trækende over Mosen. Også Tranen er set. Og så er der mågerne. De har her en af landets største kolonier. Tallet af ynglende par har været oppe på 13.400.

SONNE- FRIMÆRKETS

DEN 21. september blev de første breve med det nye Sonne-frimærke udsendt. Mere end tyve tusinde brugsforeningsmedlemmer havde gjort brug af tilbudet om en „førstedagskuvert“, stemplet på frimærkets udgivelsesdag.

Frimærkepåsætningen og -stemplingen fandt sted på postvæsenets kontor for filateli i København. Egentlig havde man håbet, at brevene kunne være afsendt fra *Thisted*, hvor pastor Sonne for 101 år siden stiftede den første brugsforening i Danmark. Men det var simpelt hen umuligt. Førstedagsstempling er specialarbejde. Et almindeligt postkontor har simpelt hen ikke tid til den slags forretninger.

Det forstår man, når man hører, at det vældige opbud af frimærker påklistres af trænede damer, der skal placere frimærket nøjagtig en halv centimeter fra kuvertens overkant og en halv centimeter fra højrekanten. Bagefter skal der gattes ud, så frimærket sidder udadledigt.

Afstemplingen er ligeledes et arbejde for specialister. Hver mand har femseks stempler at bruge på skift, så hvert eneste stempel trykker tydeligt og klart på kuverten. Der skulle oven i købet to stempler på, og det ene skulle ramme frimærkets nederste venstre hjørne, så mærket fremtræder stemplet, men ubeskadiget.

Teksten i stemplet oplyser om, at det er påsat på frimærkets udgivelsesdag. Den 21. september kl. 24.00 blev alle stempler ødelagt. Dermed garanterer postvæsenet, at alle førstedagskuverter er ægte.

Førstedagskuverterne var på forhånd adresseret af de, der havde købt dem i brugsen. Brevene er gået verden over.

I hver førstedagskuvert var indlagt en hilsen, hvori FDBs formand, *Lars P. Jensen* skildrer Sonnes betydning for udviklingen af den danske brugsforenings-

PREMIERE

bevægelse, ledsaget af en kort redegørelse for bevægelsens omfang i dag. Lars P. Jensen fortæller i teksten også om, hvordan brugsforeningsbevægelsen i de seneste år har fundet grobund i Grønland. Dette har køberne af førstedagskuverterne støttet, idet overskuddet ved salget af dem stilles til rådighed for andels-oplysningsarbejdet i Grønland.

Alverdens andelsforbund har fået et Sonne-brev. Andelsudvalget afsendte nemlig en førstedagskuvert til alle tilsvarende organisationer verden over.

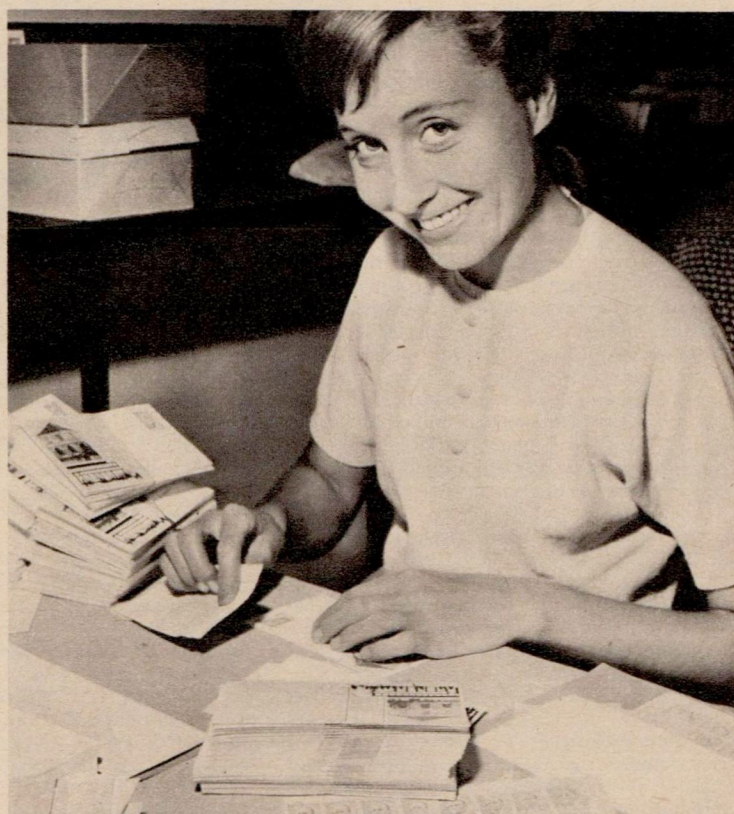
Og nu er Sonne-mærket i almindelig cirkulation. Pastor Sonne bliver en kendt skikkelse i 150 året for hans fødsel, idet mærket er „hverdagsfrimærke“, og benyttes på almindelige tyvegrams-breve.

Fire mand, mange stempler og tusindvis af kuverter. Lederen af FDBs postafdeling, Jens Røgen, forsyner de travle stempelsvingere med endnu en levering af adresserede kuverter.

Hver mand, der stemplede Sonne-kuverter, havde fem-seks stempler at skifte imellem.

Det er slet ikke let at sætte frimærke på en kuvert, ihvertfald ikke, når det er en førstedagskuvert. Den unge dame i postvæsenets filatelikontor kan kunsten.

Markedsprisen for diamanter beløber sig til 1000-65.000 kr. pr. gram, og det internationale diamantsyndikat lader rige diamantlejer ligge uudnyttede for at holde priserne oppe

Diamantbranchen er hård som de ædle sten. Alt betales kontant fra et på forhånd stillet depositum. Hvis man ikke råder over mindst en million kroner, har man ingen interesse. Beskeden til kunderne lyder kort og godt: *Vi meddeler Dem, at en kollektion fremlægges 17. november. Anmodning om besigtigelse forelægges os senest 31. oktober.* — Ikke mere. Kunderne må høfligst bede om at få reserveret en plads og nævner samtidig det beløb, han deponerer. Han kan antyde ønskede stens form og størrelse, men der er ingen garanti for, at han også får dem.

De rå diamanter bliver først sorteret i otte grupper efter størrelse og krystalliseringsform, derefter i ikke færre end 2500 kategorier efter farve og andre kendetegn. Kollektionerne ligger i såkaldte *lots*, der ligner almindelige forretningskuverter. De „stenrige“ herrer sidder i forkontoret og venter spændt på, hvad de næste timer vil bringe. Hvor højt sættes noteringen? En for en føres køberne ind i et værelse, hvor alle vinduer vender mod nord — „nordlys“ egner sig bedst til at vurdere diamanter i. Nogle *lots* bringes ind på en sølvbakke og kunden lades alene.

Syndikatet stoler fuldt og fast på sine kunder. Ved optællingen mangler aldrig den mindste splint.

Diamanter og diamanter er

tet lige netop så få sten til salg, at priserne altid ligger i de rigtige skyhøjder.

Der findes diamanter i alle kulører: sorte, røde, grønne, brune og hvide (d.v.s. farveløse). „Blåhvid“ er den sjældneste og derfor dyreste — slebet koster den for tiden på verdensmarkedet godt 13.000 kr. pr. karat (eller ca. 65.000 kr. pr. gram). I den anden ende af skalaen kan man få brune diamanter for kun 200 kr. pr. karat (1000 kr. pr. gram).

De fleste rå sten slibes i Antwerpens *Pelikaan Straat* til vidunder af funkende smykker. Slibestøvet samles omhyggeligt, blandes med olie og lægges på de slibeskiver, der bearbejder verdens hårdeste mineral. Diamanten er det hårdeste mineral, og er 1400 gange hårdere end den nærmest følgende: safiren. Andet slibemateriale fås af industri-diamanter, der pulveriseres i mortere. Lige så hård som diamanten er, lige så let splintres den.

Den klassiske diamantslibning er den runde *brillant*, som regnes for tidløs og udgør 60 procent af markedet. De største brillanter, slebet i Antwerpen, har 58 facetter, men den moderne amerikanske slibning giver helt op til 144.

Slibningen af en enkelt facet kan vare mange timer. Så drejes stenen, og den næste facet påbegyndes. Sådan fortsætter arbejdet

7 tons diamanter, men ingen „risiko“ for prislefald

Hvis en rå diamant lå foran Dem på vejen, ville De såmænd ikke ulejlige Dem. Den ligner en almindelig kiselsten ... men er jo uægtelig mere værd! På en auktion i London sidste år blev for en 78½ karat (15,7 gram) diamant budt „kun“ 145.000 pund sterling eller 2,9 millioner kroner — og så trak man den tilbage.

Diamanter er praktisk taget den eneste „valuta“, som frit kan omsættes i hele verden. Værdien bevares gennem alle økonomiske kriser, ja, prisen stiger hurtigere end en kapital til højeste bankrente. Diamanter er nu som før den bedste pengeanbringelse.

Siden midten af forrige århundrede, da de første store diamantfelter blev fundet i Sydafrika, har de ædle sten været et „råstof“, og deres fremdragelse er industri. Man skønner, at 75 tons diamanter til nu, er vristet fra Moder Jords skatkammer. Cirka 26 millioner karat til en værdi af 100 millioner pund eller 2 milliarder kroner findes *hvert år* alene i Afrika.

Et syndikat med hovedsæde i London behersker al handel med diamanter. Tilsyndikatet hører bl. a. verdens ældste mineselskab *De Beers Consolidated Mines*. I den „centrale salgsorganisation“ ordner *Diamond Trading Company* salget af smykkediamanter, medens *Industrial Distributors* leverer til industrien.

Et selskab med så fabelagtige rigdomme, kan tillade sig mangt og meget. Henvend 200 diamanthandlere og -slibere fra hele verden kommer ti gange hvert år til eftersyn bag lukkede døre i hovedkontoret. De kan ikke forhandle om priser. Det er en stor ære overhovedet at måtte deltage — mange prøver forgæves at få adgang.

mange ting, og sandt at sige, har kun meget få den fornødne sagkundskab til at vurdere dem i rå tilstand. Kunden kan dog være 100 procent sikker på, at værdisvarene svarer til tallet på den vedhæftede sten. Det borger sælgeren for.

Hvis en kunde forlod et eftersyn uden at købe, ville det være en sensation, og han kunne være overbevist om, at det var sidste gang han havde besøgt De Beers hovedcenter. Han køber altså, hvad der tilbydes, og har endda gjort en god forretning. Hele verden råber på diamanter og blot én procent fortjeneste er ikke småpenge.

De rå sten, som er købt i London, omsættes siden på diamanthøbserne i Antwerpen, Amsterdam eller New York. Man skulle tro, at markedet måtte revne, når der årligt fremdrages cirka syv tons. Men diamanter er „ej blot til lyst“. Fire femtedele af udbuddet går til industriens skærende, borende og slibende værktøj, kun den sidste femtedel anvendes til smykker. Heraf er atter kun én hundrededel, hvad man forstår ved en perfekt diamant. Og desuden frigiver syndika-

i dage og uger, før smykket er færdigt. Ikke sjældent skønner man, at særligt store sten vil indbringe mere, hvis de deles. Det kan gøres med et ganske tyndt savblad belagt med diamanstøv. Gennemsavningen tager flere uger; „savsmuldet“ er forøvrigt helt sort som kulstoffet, hvoraf stenen blev dannet.

Men det sker også, at den rå sten slås itu, selv om det er et meget risikabelt forehavende. Der er altid fare for, at man får stumper uden „korpor“, d.v.s. forflade til brillantslibning. Alle diamanter har en indre „vækst“, og det er fagmandens opgave at finde det nøjagtige sted, hvor mejs-

En ni-
endedel
af den 600
gram tunge
Cullinan-diamant
blev for lidt over 50
år siden indsat i det en-
gelske kongescepters top.
Dette stykke af diamanten
kaldes nu Afrikas stjerne.

Foran i den engelske dronningekrone sidder den berømte diamant Koh-i-noor (lysbjerg). Diamanten omtales i fortidige indiske sagn og dens historie siden 1400 tallet er fuldt klarlagt. Den blev i 1850'erne taget fra Indien til England og i 1911 indsat i kronen.

len deler stenen rigtigt. Her står millioner af kroner bogstavelig talt på højkant...

Et af de mest spændende øjeblikke i diamanternes historie indtraf for omkring halvtreds år siden. 1905 blev i Transvaal fundet alle tiders største diamant Cullinan. Den vejede ikke færre end 3106 karat = 600 gram, altså over et halvt kilogram! Værdien kunne faktisk slet ikke måles i penge. Stenen

blev overrakt den engelske konge, men var for stor selv til en kongekrone, og han sendte den til specialisten Josef Ascher i Amsterdam med besked om at dele den i flere stykker til brillantslibning.

Ascher og en indkaldt kommission undersøgte Cullinan i fire måneder. Så kom endelig dagen, hvor operationen skulle ske.

– Jeg havde det som fangen før henrettelsen, sagde Ascher bagefter. Han trådte hen til bordet, satte mejsen i et markeret punkt, tøvede et par sekunder... og hammeren faldt.

Der lød et sprødt knald. Ophidset bøjede Ascher sig ind over bordet og betragtede brudstykkerne. Så løftede han langsomt hovedet, så sig triumferende omkring og sagde blot: – Det er lykkedes!

Stenen var efter beregningerne sprunget i ni stykker af forskellig størrelse, men alle med „korpus“. Det vægtigste (530 karat) sidder nu i Storbritanniens kongescepter som „Afrikas Stjerne“.

Jo oftere en ædelsten skifter ejer, desto dyrere bliver den. På diamantbørsen i Antwerpen mødes sælgere og købere fra hele verden under middelalderlige hvælvinger. De sidder overfor hinanden ved lange borde, og der er dødsstille i lokalet, når brillanterne fremlægges, sorteret efter farve, renhed, karat og slibning. Når parterne er blevet enige om prisen, står de op og giver hinanden hånden med ordene *Masel und Brochel* (lykke og trivsel). Hilsenen stammer fra de tider, da jødiske diamantslibere og -handlere slog sig ned i Holland og Belgien.

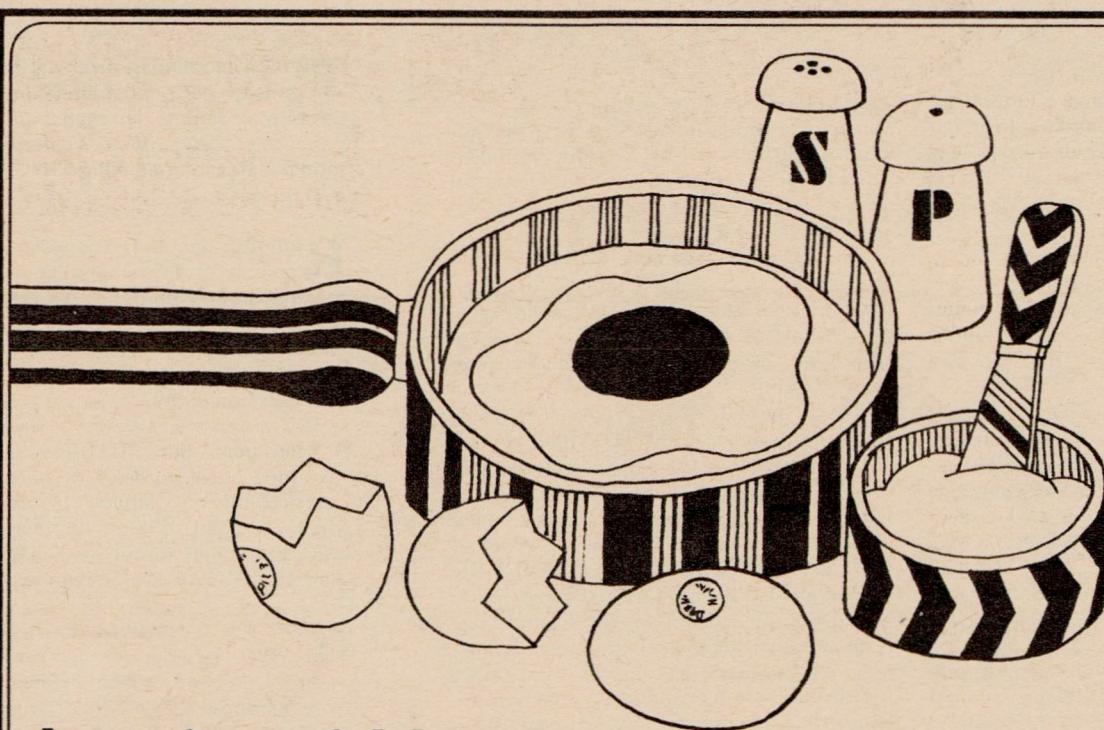
Dengang kom kun indiske diamanter på markedet, og de gule var de sjældneste og kostbareste. Nu er Indiens miner næsten tomte, og Afrikas leverer størsteparten.

Hele området omkring Oranjerfloden i Sydafrika er strengt afspærret. „Diamantkysten“ holdes døgnet rundt under opsyn. I selve felterne arbejdes hårdt, for jorden giver ikke uden videre slip på sine skatte. Den diamantholdige blå jord føres med transportbånd til anlægget, hvor diamanterne sorteres fra.

DE BEERS investerer årligt næsten to milliarder kroner i de sydafrikanske minefelter, men får pengene igen mangefold. Officielt forlyder det, at der snart ikke er flere diamanter tilbage. Måske passer det, måske er det kun et trick for at stimulere efterspørgslen. Et hårdnakket rygte vil også vide, at en hollænder *Hendrick Merens* fandt et sted, hvor diamanter lå så tæt som småsten ved havets bred. Han kunne skovle dem op i spandevs. Da syndikatet hørte om fundet, havde de nær fået nervesammenbrud. Men manden var heldigvis til at snakke med. Han fik en check på 10 millioner engelske pund = 200 millioner kr., for at bevare hemmeligheden – hvorefter stedet omgående blev afspærret.

Syndikatet må for enhver pris hindre, at markedet pludselig mættes og priserne rasler ned. Så mærkeligt det end kan lyde, er det netop de høje priser, som sælger diamanterne. I London erklærer man, at det slet ikke er muligt at fremdrage flere diamanter. Omkostningerne bliver for store. Men indviende véd, at syndikatet har mange millioner karat „på lager“ og med vilje lader flere righoldige findesteder ligge urørt.

Så alle de, der har anbragt penge i diamanter, behøver ikke at frygte prisfald. Og damerne skal ikke vente, at de snart kan købe billige russiske diamanter. De ædle stens priser bliver på toppen – det er stensikkert!

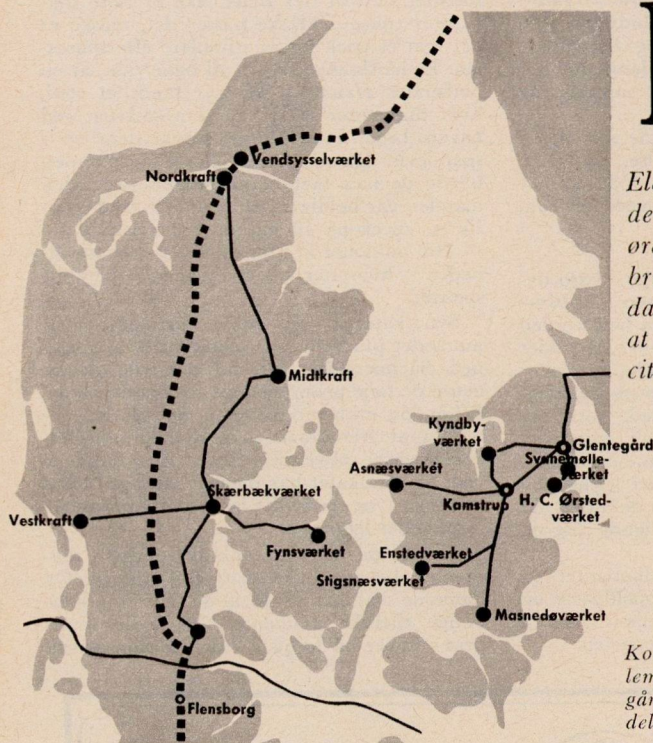

**hurtig middag
er først og fremmest
noget med æg!**

ah·AEG

vort ELEKTRISKE liv

Elektricitet er en af de få ting, der er lige så billig i kroner og øre som før krigen. Men vi bruger også så meget, at de danske el-værker regner med at skulle fordoble deres kapacitet inden 1971.

Kortet viser hovedforbindelsen mellem de danske el-værker. Stiplet går den svensk-dansk-tyske forbindelse gennem Jylland.

KLIK – siger det i mange hundrede tusinde elektriske kontakter hver dag hen mod aften, når tasmørket sænker sig over landet. Og straks forsyner mindst lige så mange elektriske pærer os med deres lys.

Det er en selvfølge, synes vi, at man bare kan trykke på afbryderen – så er lyset der, eller virkningen af en af de mange andre elektriske funktioner, der efterhånden betragtes som fast inventar i de fleste moderne danske hjem.

Og trykkes der forgæves på afbryderen, er mange af os – det kan lige så godt indrømmes – tilbøjelige til at blive irriteret. Det skal jo virke. Nå ja, der kan være gået en pære; glødelamper er trods alt kun konstrueret til en bestemt levetid. Der kan også være sprunget en sikring, og i de fleste hjem har man dog en reserve i behold, eller kan låne hos naboen. Men hvis årsagen til elektricitetens svigten ligger længere borte, og har et omfang, der ikke sådan lader sig kontrollere rent lokalt – i så fald er det nærmest en lille katastrofe. Så viser det sig, at vi er afhængige af elektriciteten i meget højere grad, end de fleste af os tænker over til daglig.

Store dele af landet har i år været ude for noget sådant. I begyndelsen af april måned faldt el-forsyningen til hele Jylland og Fyn ud i nogle timer, hvilket forårsagede store ulemper for op mod to en

halv million danskere. Alt lys gik ud, radio, fjernsyn og trafiksignaler med mere blev afbrudt. Det hele skyldtes et sammenstød af uheldige omstændigheder. Men der er ingen garanti for, at det ikke kunne ske igen. Og det kan endda være værre.

I og omkring New York – USA's og verdens største bysamfund – indtraf for nogen tid siden et flere dages strømstop som følge af visse arbejdskonflikter. Det var rigeligt til at vise befolkningen, hvor afhængig nutidens samfund er af elektriciteten, idet næsten alle normale byfunktioner brød sammen i en periode, der var lang nok til ligefrem at forvolde betydelige økonomiske tab.

Det er klart, at hjemmenes lys gik ud, at køleskabene og dybfryserne standsede – med deraf følgende milliontab på indholdet af letfordærlige varer – at endvidere alle oliefyr gik i stå, og at befolkningen måtte afstå fra radio og fjernsyn. De batteridrevne transistorapparater virkede selvfølgelig fortsat, men det betød i praksis ikke så meget, for strømafbrydelsen havde lammet de lokale udsendelser, såvel som avisernes rotationspresser med videre. De elektriske tog stod stille, og størsteparten af den øvrige lokaltrafik ligeså, simpelt hen fordi signal- og sikkerhedssystemet fungerer elektrisk. Og virksomheder tvangslukkede, ikke blot fordi de beskæftigede ikke kunne komme på arbejde, men også fordi hver eneste moderne arbejdsplads er afhængig af elektricitet i alle

dens funktioner. Det var i det hele taget en frygtelig historie, så længe det stod på.

25 millioner glødelamper

Nu er vi ganske vist i Danmark ikke helt så elektricitets-forvante som amerikanerne. Forbrugsmonstret i USA er vævet anderledes end hos os, og vi kan vel nok ty til stearinlyset, hvis der for eksempel er gået en sikring, og der ingen reserve findes på hylden.

Ja vist – men alligevel er dette blot noget, vi tror. Hvad enten vi vil det eller ikke, så er vort dagligliv i nutidens Danmark temmelig „elektrisk“.

Tænk f. eks. på 25 millioner glødelamper.

TRYG-livsforsikring giver straks penge, når dødsfald sker. Lever man længe, får man pengene selv. Penge til et bestemt formål sikrer man gennem TRYG-livsforsikring.

Rigtigt er det, at TRYG-livsforsikring er fordelagtig langtidsopsparing. Men der er garanti for, at alle pengene straks er til stede, når der er behov derfor. Den sikkerhed ligger der i en TRYG-livsforsikring.

Yderligere har TRYG-forsikrede den fordel, at hele overskuddet går tilbage til de forsikrede. Det er klart, at man også tager den fordel med, når man tegner sine livsforsikringer.

Går De til en fagligt uddannet TRYG-medarbejder, vil han hjælpe Dem med at ordne Deres livsforsikringer. Det betaler sig for Dem.

TRYG

... de forsikredes eget selskab

Rosenørns Allé 1 – Kbh. V (01 – 352211)

Dette svarer nogenlunde til Danmarks årsforbrug. Og det er vel at mærke kun de pærer, der går på lysnettet. Lommelampe- og cykellygtepærer og de cirka 5,3 millioner glødelamper, der årligt anvendes til illumination af den danske bilpark, er holdt uden for dette regnskab. Men de nævnte cirka 25 millioner glødelamper, som årligt medgår til oplysningen af danske hjem og virksomheder, svarer til, at der i hele landet må findes mellem ti og femten millioner lampesteder – altså lyskilder, som bliver tændt mere eller mindre i takt med tusmørkets indtræden, og slukket omkring sengetid. Lad os lægge lysstofrørerne til. Dem bruger vi omtrent tre millioner af om året, hovedsagelig til vejbelysning og i erhvervsvirksomheder, men også i stigende udstrækning i private hjem.

Vi skønner her forsigtigt, for nogen udtømmende statistik findes ikke på dette område: Mindst femten millioner lyskilder ville svigte, hvis ikke vore 15 store elværker holdt dem i gang. Regner man som gennemsnit hver enkelt lyskilde til en lysstyrke af omkring 40 lys eller watt – så er det slet ikke til at tænke på, hvor mange stearinlys eller petroleumlamper, der skulle til som erstatning.

Det er blevet billigere

Da elektriciteten for omkring tre kvart århundrede siden holdt sit indtog i Danmark (rent belysningsmæssigt set), gjorde

man sig naturligvis bekymringer i en helt anden retning: Kunne man mon nu konkurrere stearinlyset og petroleumlampen ud?

I dag kan vi sagtens være bagkloge – men vi har jo også – i forhold til dengang – flere generationers tekniske og økonomiske elfremskridt som ballast. Sagen er, at elektriciteten oprindeligt var meget dyr.

Da den elektriske strøm var ved at blive et almindeligt kendt og brugt gode i Danmark årene før den første verdenskrig, var prisen cirka 40 øre pr. kilowatt-time. 40 øre dengang – det svarer i købekraft til i hvert fald 2-2½ krone i dag. Og nu til dags kan el-forbrugerne få deres indkøb af elektrisk strøm afregnet til priser, der går ned til 10-12 øre pr. kilowatt-time, ganske vist foruden de faste afgifter. Store aftagere, for eksempel inden for industrien, får deres elektriske strøm endnu billigere.

Takket være stordrift, rationalisering og bedre brændselsøkonomi er elektriciteten billig – ja, den koster faktisk i kroner og øre ikke mere end i årene før den anden verdenskrig. Lad os her tilføje, at elektriciteten er særlig billig i Danmark. Ganske vist har vi ikke adgang til rigelig vandkraft, således som tilfældet er i f. eks. Norge, Canada, Schweiz og Sverige. Men vi har ubegrænset og afgiftsfri import af brændselsstoffer til de danske kraftværker, modsat hvad der er tilfældet i mange andre lande.

Vi har endvidere i Danmark et system af

kraftværker, som udnytter de mest fremskredne tekniske muligheder både i produktionen og i den indbyrdes „samkøring“. Det giver god økonomi at arbejde i fællesskab på dette område – det ene værk kan i en stille periode hjælpe med el-leverancer til et andet værk, når dette har stor kapacitetsudnyttelse. Forholdet her har stor betydning for elværkerne og for disses økonomi. Sagen er, at elektricitet jo ikke er en vare, man i større omfang kan oplagre. Den skal stort set produceres, mens den forbruges, og forbruget svinger meget stærkt fra time til time og fra dag til dag, i takt med blandt andet industriens og transportvæsenets arbejdsrytme, med tusmørkets indtræden og med særlige belastninger f. eks. i forbindelse med en interessant fjernsynsendelse.

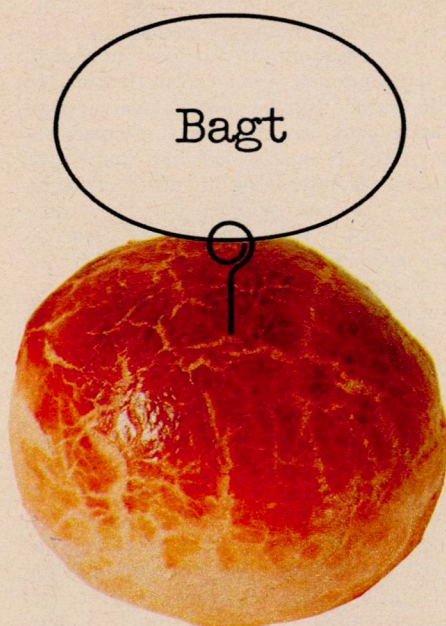
Derfor vinder kraftværkerne økonomiske fordele ved at være smidige og ved at samarbejde. Dette gør de også i stor udstrækning, både nationalt og internationalt set. Inden for landets egne grænser betyder Storbælt ganske vist stadig en vigtig opdeling af landet i to kraftnet, et østligt og et vestligt. Men begge har internationalt forbindelser ud til Sverige, og Fyn-Jylland er tilkoblet det såkaldte Konti-Scan-net, som muliggør kraftoverførsler mellem Sverige-Norge, disse danske landsdele samt bl. a. Vesttyskland. Hermed er skabt en „samkøring“, der betyder bedre udnyttelse af værkerne, og dermed besparelser. – Men

**Der findes en
cerut, der er lige
så mild som en
cigaret... prøv selv
BLÅ BELLMAN**

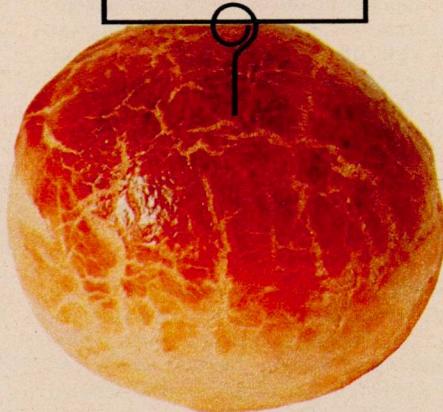
NORDISK TOBAKS KOMPAGNI A/S

De vil blive overbevist ved første drag... BLÅ BELLMAN forbinder cigarettens mildhed med ceruttens fordele: mættende fyldighed - længere rygetid. Prøv den idag - kun 48 øre pr. stk.

Bagt

**smør
bagt**

Den smager dobbelt så godt

Når De bager, bruger De en masse gode ting. Tit mange mandler og nødder. Sådan får De fuld valuta for pengene: kom smør i dejen! Så bliver bagværket knasende sprødt og dufter, så man næsten ikke kan vente på, det skal blive koldt. Og så smager det naturligvis dobbelt så godt!

**Det er
smørret
der
gør'et!**

selv til trods herfor kan strømmen altså lejlighedsvis svigte!

Danmarks første el-værk

Det hele er såmænd ikke så gammelt. Danmarks første elektricitetsværk, i Gothersgade i København, indviedes 1892. Det kunne præstere 1050 kilowatt.

Det var pænt dengang, men upraktisk at regne med i nutiden, fordi betegnelsen medfører brug af for mange nuller. Nu foretrækker man – så længe det kan vare – en tusinde gange så stor størrelse, nemlig megawatt. Det oprindelige Gothersgade-værk var således på 1,05 megawatt. Og til sammenligning: Danmarks største elværk, Asnæs-værket, vil i løbet af 1967–1968 udvide til en kapacitet af 780 megawatt (eller 780 millioner watt).

Kommende danske atomkraftværker, hvorom der stadig forhandles, men endnu ikke er truffet beslutning, vil formentlig blive i størrelsesordenen 400–500 megawatt. Man kan vel vente, at der bliver tale om en opførelse af atomkraftværker omkring 1975, og at Danmark da skal bruge to – ét vest og ét øst for Storebælt. Isefjordsværket har allerede foretaget arealopkøb i Hornsherred – ved det nuværende Kyndby-værk – med henblik herpå.

Disse – samt andre nødvendige investeringer – i elektricitetsforsyningen bliver kostbare. Danske Elværkers Forening regner med, at der i tiårsperioden 1963–1973 skal investeres fem milliarder kroner i produktionen og fordelingen af elektricitet. Hertil kommer omkostningerne ved forberedelse og bygning af de ventede atomkraftværker.

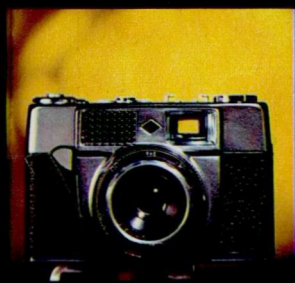
Vi el-slaver

Bag denne udvikling ligger det fortsat stærkt stigende behov for elektrisk kraft. Ganske vist er dette behovs stigning taget en smule af gennem det sidste års tid, fordi den økonomiske konjunktur i Vesteuropa som helhed er stagneret. Men på længere sigt regner man med fornyet fremgang. Danske elværker forudser at skulle fordoble deres produktionskapacitet i tiden mellem 1965 og 1971.

Der er godt og vel 1,5 millioner hjem i Danmark, forstået som selvstændige lejligheder. De har praktisk taget alle indlagt elektricitet, anvender altså i det mindste elektrisk lys. Og ligeledes har næsten alle løst radiolicens. Næsten tre fjerdedele af samtlige husstande har fjernsyn (cirka 1,1 millioner licenser i hele Danmark), og 70 procent af husstandene har køleskab. Hertil kommer støvsugere, dybfrysere, elektriske komfurer og kogeplader, varmeaggregater, ventilatorer, barbermaskiner, tørrehjelm, ure og et sandt virvar af andre elektriske raffinementer.

Vort hverdagsliv er efterhånden så „elektrisk“, at man ikke ville have troet det muligt for blot 15 år siden. Forbrugerinteresserne i forbindelse med den stigende levestandard går udpræget i denne retning – og det er tydeligt, at også leverandørerne af det moderne samfunds livskilde, elektriciteten, satser på en meget stærk stigning i aktiviteten i de nærmest kommende år.

Mogens Korst

**GAVETIPS
1967**

Sammenklappeligt spisebord med bordplade i plastlaminat, hygiejnisk og let at rengøre.
 27 07 90. Gråmønstret plade. Str. 60×90 cm **42,50**
 27 07 91. Ensfarvet rød plade med 30 cm klap, str. 60×120 cm (inkl. klap) **65,50**
 Klapstolen fylder næsten intet og kan nemt stilles frem, når – og hvor – der er brug for den. Plasticsæde og -ryg, stålrohrsstel cromatiseret. 27 07 80, blå. 27 07 81, rød **24,85**

Behagelig, polstret køkkenstol med betræk af kunstlæder og faconbøjet ryg. Kan stables.
 27 07 72, blå, mønstret betræk. 27 07 73, rødt, mønstret betræk. 27 07 70, ensfarvet, rødt betræk. 27 07 71, ensfarvet, sort betræk **27,85**
 Taburetten er også polstret med praktisk, vaskbart kunstlæder. 27 07 78, blå, mønstret. 27 07 79, rødt, mønstret. 27 07 76, ensfarvet, sort. 27 07 77, ensfarvet, rødt betræk **12,75**

27 57 76. Intet brænder på Pyroflon stegepanden. Den rengøres let under vandhanen. 28×28 cm, kraftigt, isolerende skaft. Inkl. træspatel **34,85**
 27 57 77. Ovnfast låg i Pyrex-glas. Høj model. Passer til stegepanden **27,50**

Kedler i forkromet messing. Moderne design i gennemført lækker kvalitetsudførelse. Rummer 2 liter.
 43 47 60 til gas **27,85**
 43 47 80 til el og gas **38,85**

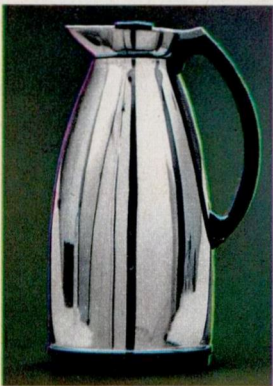
Elegante serveringskasseroller i højglanspoleret, rustfrit stål. De har alle plandrej, svær kobberbund (til el og gas) og leveres med låg i rustfrit stål. 43 48 16, 1,7 liter **41,25**
 43 48 18, 2,3 liter.. **48,25** 43 48 20, 3,2 liter.. **59,25**

43 44 10. Kobber, forkromet kaffekande, til gas, rumindhold: 2 liter **49,95**
 43 45 11. Raffineret kaffekande i højglanspoleret, rustfrit stål; med svær, plandrej bund til el og gas, 2 liter **64,85**

27 72 70. Barnesæt bestående af:
dyb tallerken, flad tallerken og
stort krus, alle fint dekoreret
med „missekatte“. Pr. sæt i
festlig gaveæske 11,85

27 15 05. Termokande i moderne
udformning; filtertragt kan an-
bringes direkte på kanden.
Rummer 1 liter 29,85

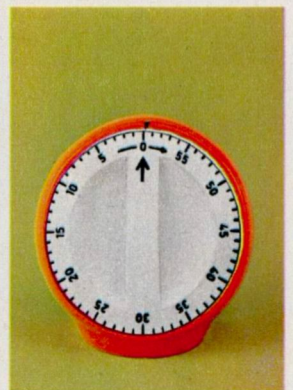

Hvide middagstallerkener i porcelæn, coupfacon med markblomst-
mønster og guldkant. 27 70 03, flade, diam. 24 cm 3,40
27 70 04, dybe, 22 cm, pr. stk. 3,25
Tilsvarende kopper og kagetallerkener, 17,40
27 70 01, kopper, pr. æske à 6 par 2,45
27 70 02, kagetallerkener, 17 cm, pr. stk. 2,45

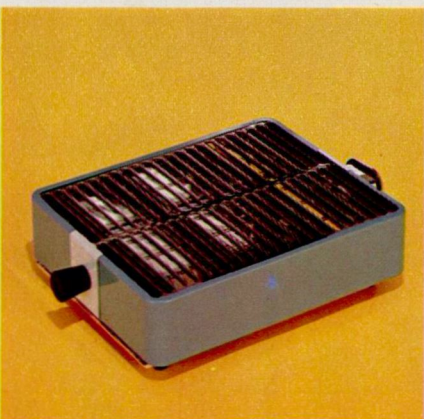

„Handy-Ware“, den populære serie med „piftlåg“ – til køleskab,
camping m. m.

27 06 55, juice- og shakerkande, 1½ liter	4,10
27 06 11, høj dåse, ca. 1¼ liter	2,45
27 06 43, rund skål, ca. 1 liter	2,10
27 06 44, rund skål, ca. 2 liter	3,35
27 06 08, firkantet box, ca. ½ liter	1,75
27 06 09, aflang box, ca. 1 liter	2,45

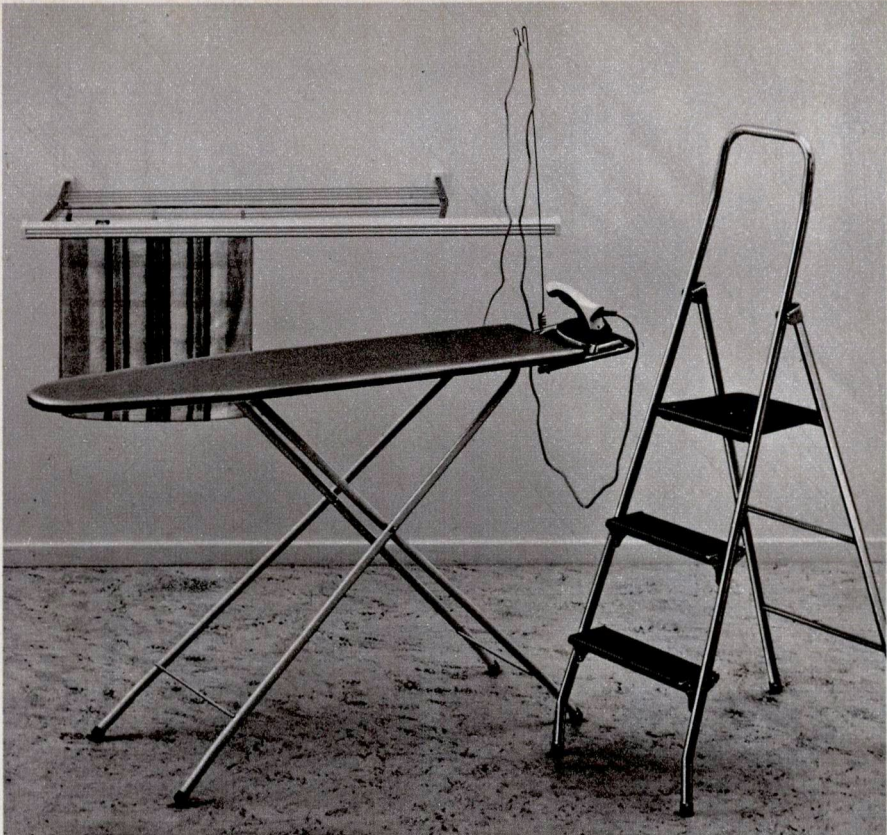
32 50 69. Godt nyt til køkkenet:
minutur i plastic, muntre farver.
Indstilleligt til ringning efter
1-60 minutter 21,85

35 00 00. El-brødrister „Mini“ har stor risteflade
og god krummebakke 22,25

35 06 02. Strygejern „Flamingo“ med Teflon-sål.
Leveres i forskellige farver. 220 volt vekselstrøm.
Med termostat og termometer. Holder til monter-
ring på strygebræt medfølger. Kvalitetsstryge-
jern til 79,00

43 09 01. Det geniale tørrestativ „Eva“ appellerer til den praktiske husmoder, da det sammenklappet blot er en letmetalskinne på væggen. Udslået giver det 8 m tørreplads! **50,00**

27 14 02. MAJOR strygebrættet har praktisk siliconebetræk og skumpolstring. Ledningsholder og rist. Det hvidlakerede stål-rørsstel er indstilleligt i 4 højder **31,50**

Husholdningsstiger i forkromet stel og med skridsikre trin – for enhver moderne husmoder. Fås i 2 størrelser:
271607, 3 trin, højde 135 cm **53,50**
271608, 4 trin, højde 160 cm **65,50**

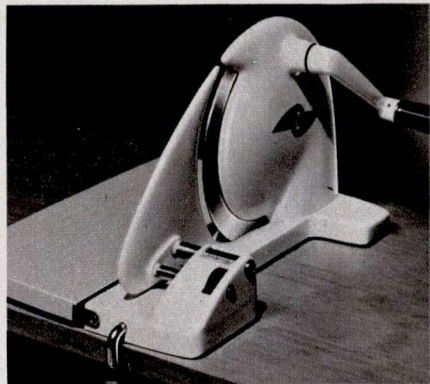
27 05 97. Moderne rengøringsapparat med 2-delt skaft og indkapslet mekanisme. Fuld længde 142 cm; let udskiftning af dele uden værktøj **50,50**
49 87 62. Firkantet plasticspand, der passer til 27 05 97, 39×30 cm **13,25**

27 16 25. „Mette“ tæppefejer – en uvurderlig hjælp i den daglige rengøring. Med 3-delt metalskaft KUN **16,35**

„Gepo“ husholdningsvægt til ophæng på væggen. Vægtskålen klappes op, når vægten ikke er i brug. Kapacitet: 5 kg. 27 31 34, hvid; 27 31 35, rød med hvid skål **43,50**

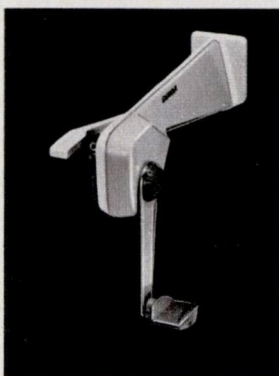

„Eva“ brød- og pålægsmaskine er effektiv i brug og uhyre nem at rengøre. Aftagelig takket, rustfri stålkniv. Uundværlig i husholdningen. 27 01 84, blå. 27 01 85, hvid **124,50**

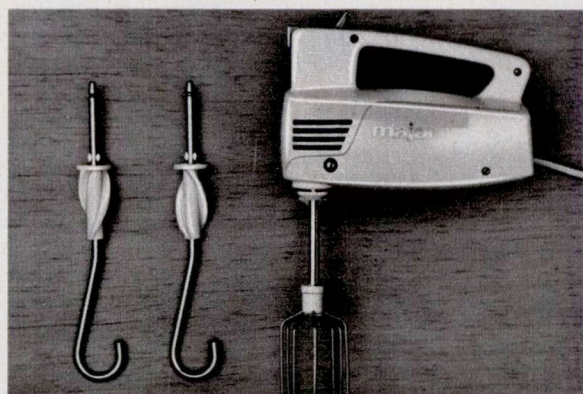
Smukke, ovnfaste PYREX-skåle, hvide med frugtdækoration „Hawaii“ og overdel i klart glas – lige til at stille ind på bordet. Disse skåle fås kun i BRUGSEN!

44 50 06, rund m. låg, ca. 1½ l	17,75
44 50 08, oval m. låg, ca. 1½ l	17,75
44 50 10, oval u. låg, ca. 2 l	17,00
44 50 09, aflang m. låg, ca. 3 liter	33,50

42 65 10. Væg-dåseåbneren, der hurtigt og nemt åbner alle former for dåser. Den bedste model på markedet. Med lågmagnet

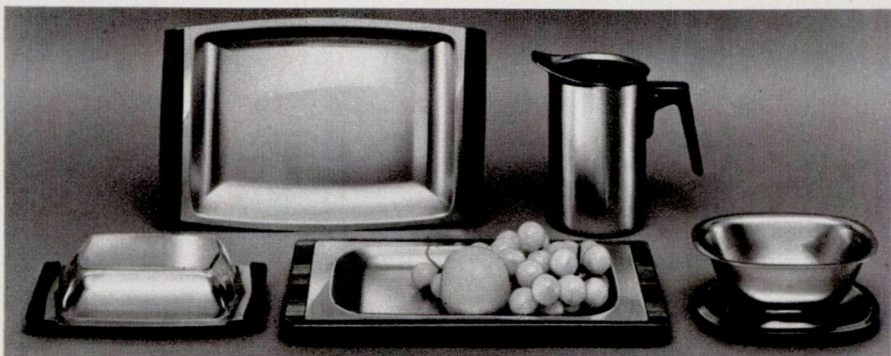
19,65

35 04 27. MAJOR håndmixeren har kraftig motor. Den ælter, rører, moser og pisker alt. Med 2 piskeris, 2 dejkroge og ophæng. 1 års garanti

Nyt ekstratilbehør: Råkostmaskine

69,00

Rustfrit stål er moderne – og nemt at holde rent og smukt!

44 70 12. Dybt, firkantet serveringsfad med palisandergreb. 32x21 cm

17,75

44 67 16. Elegant cylindrisk kande med sort plastigreb. 1 l

23,85

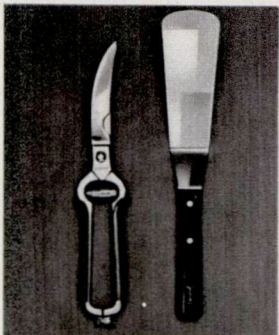
44 71 62. Smør- og marmeladeskål med palisandergreb og låg i klar akryl. Rummer ½ kg 10,50

44 69 18. Firkantet fad i bakke af teaktræ. Især til varme retter. Størrelse 33,5x19 cm

28,65

44 71 74. Sovseskål i moderne, enkel udformning. Rummer ½ liter

18,85

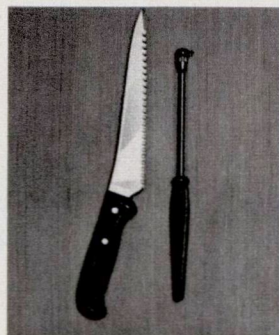

27 49 30. Forkromet forskærsaks med savtakket blad og imit. hornskafter

12,35

27 43 52. Svensk paletspade med knæk i højglanspoleret, hærdet, rustfrit stål med imprægneret træskæft

7,25

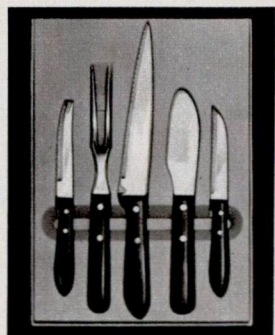

27 42 77. Svensk køkkenkniv m. bølgeskær, højglanspoleret, hærdet rustfrit stål. Imprægneret træskæft

8,25

27 43 01. Den helt rigtige oste-skærer – med to klinger og palisanderskæft

6,35

43 26 96. Knivsæt med universalkniv m. bølgeskær, smørkniv, skrællekniv, pølse/tomatkniv og stegaffel. Rustfrit stål med smukke, brune „mirakel-træskæfter“, der tåler kogende vand

19,85

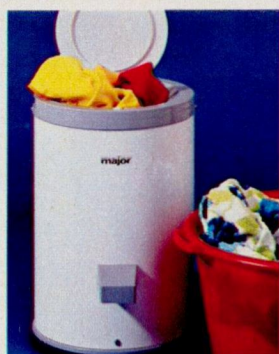
35 06 56. NILFISK-kvalitets-støvsugereren med indstillelig sugestyrke. Den er praktisk udformet, har meget stor effekt (500 watt) og leveres med det helt rigtige tilbehør **395,00**

35 07 57. MAJOR – den fuldautomatiske vaske-maskine med alle de vaskeprogrammer, De har brug for. Selvstændig centrifugerings- og pumpe-indstilling. 1 års garanti **1980,00**

35 06 20. Smukt, glat tøj i en håndevending – med MAJOR strygerullen. Termostatindstilling til strygning og rulning af alle stoffer. Inkl. fodkontakt og 2 års garanti **585,00**

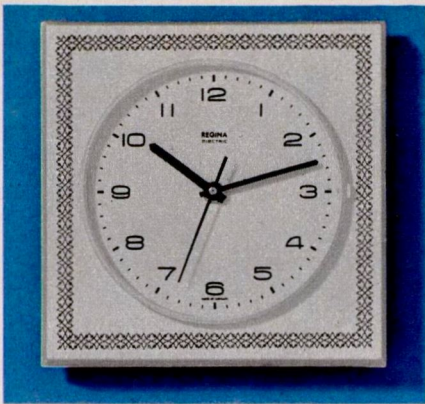
35 07 51. MAJOR tørrecentrifugen gør vasketøjet strygetørt på få minutter. Kan placeres overalt – behøver ikke gulvaf-løb. Rummer 3 kg tørt tøj. 1 års garanti **395,00**

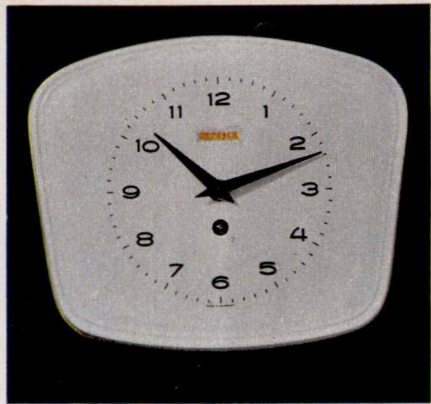
35 07 05. Effektiv el-varmeovn. Pastelfarvet med forniklet gitter og 2-trins varmeregulering. Måler 30×27 cm. Excl. ledning **45,00**
35 07 10. Fås i smarte farver med forniklet re-flektor og gitter. 33×19 cm. Excl. ledning **35,00**

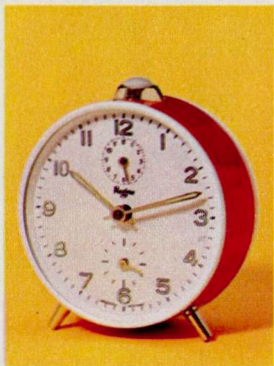
46 03 00. SOLIS – en højfjeldssol i fornem kvali-tet – det berømte, schweiziske „Solis“-fabrikat. Elegant design i creme/koksgrå. Ultraviolette og infrarøde stråler, minutur og beslag til vægop-hæng. 2 m ledning og beskyttelsesbriller **168,00**

45 60 36. Elegant, batteridrevet køkkenur. Hvidt plastkabinet med grå kantdekoration. Inkl. element **69,50**

45 60 00. Smukt køkkenur i elfenbensfarvet fajance. Solidt 8-dages værk, letlæselige tal og visere **42,50**

32 51 35. „Regina“ er et stabilt og trofast vækkeur med selvlysende tal og visere, sekundviser – og forskellige kønne farver **21,50**

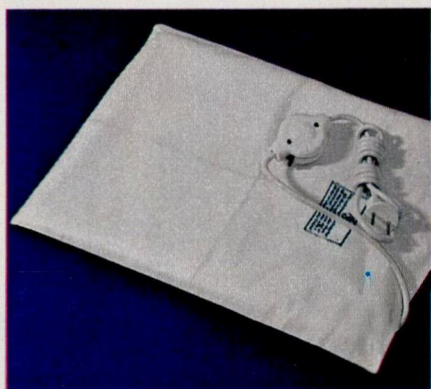
45 61 05. Rejse-vækkeuret er nemt at ha' med overalt. Stor skive med selvlysende punkter og visere. Elegant kunstlæder-etui **23,50**

45 62 07. Teenage-vækkeuret af kobber er charmerende og har antikt præget skive, selvlysende punkter og visere. Meget effektiv vækker! **23,85**

29 20 77. Den kendte „Hanson“ personvægt – kvalitet til en fordelagtig pris. Hvidlakeret med guldstribet, vaskbar plastic-trædeplade. Let af-læselig skala. Max. 120 kg **26,95**

35 07 30. El-varmepude med aftageligt, vaskbart lærredsovertræk. 3-trins afbryder med effekt op til 65 watt. Tilsluttes 220 v. vekselstrøm. Længde 38 cm, bredde 30 cm. Inkl. ledning **24,50**

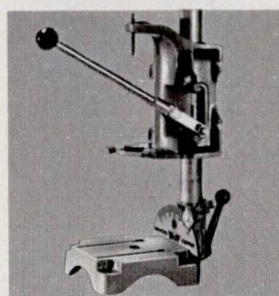
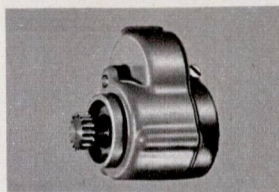
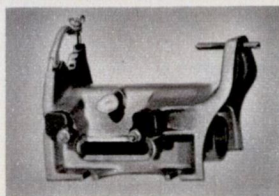
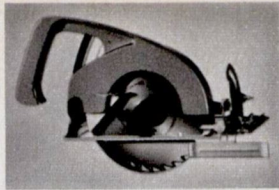
45 65 50. Barometer, sammenbygget med stuetermometer. De to dele er monteret på en smuk, firkantet plade af mat palisander **46,85**

45 65 56. Denne model har barometer og termometer anbragt på en elegant dråbeformet teakplade **48,50**

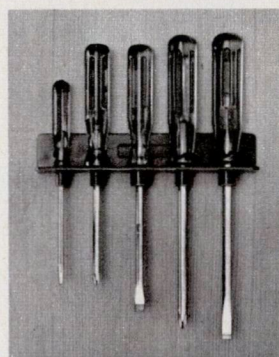

45 67 40. Vinduestermometer der angiver øjeblikkelig samt minimum-temperatur **15,25**
45 67 17. Stuetermometer på nøddetræsplade. Med tydelig skala og søjle **4,85**

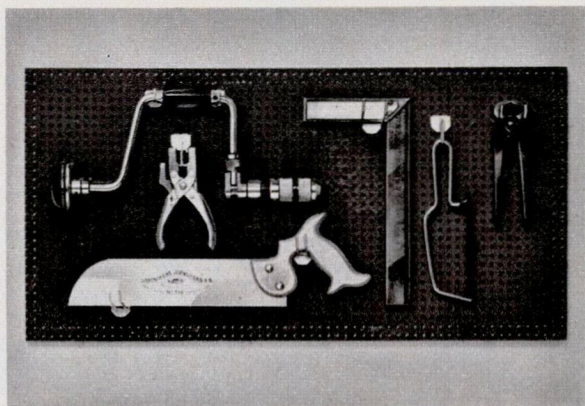

22 02 30. En gedigen mandfolkegave – den præcise og kraftige dobbeltisolerede MAJOR el-boremaskine til værksteds- og hobbybrug. Borekapacitet i træ: 16 mm, i stål: 8 mm. 325 watt .. 195,00

Naturligvis er der masser af originalt, engelsk ekstraudstyr, f. eks.
 transportabel sav 112 146,00
 motordok SPC 88,50
 reduktionsgear 27 58,50
 borestativ/fundamentsæt SP 101 132,50

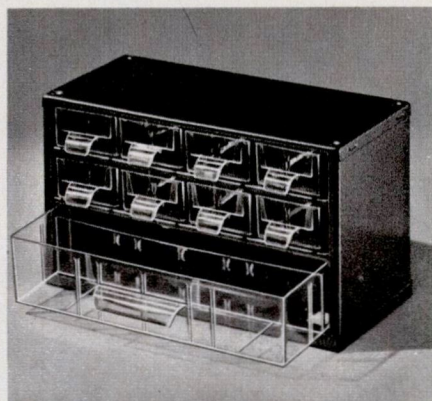
22 36 52. Godt skruetrækkersæt med 3 alm. og 2 stjerne-skrue-trækkere i chromvanadium-stål. De har slagfaste hæfter og sælges monteret på praktisk hyld for kun 8,85

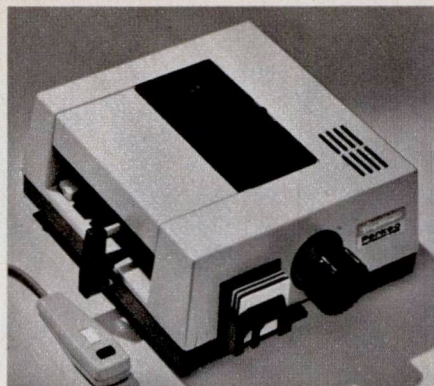
22 44 40. Værktøjstavlen, der giver mulighed for orden i sagerne. Størrelse 80x40 cm. De medfølgende 20 kroge kan anbringes efter ønske. Koster (uden værktøj) kun 29,85

22 44 16. Rummelig og solid værktøjskasse i hammerlakeret stål. Med 3 rum og kraftige bærehanke. Pris (uden værktøj) kun 25,25

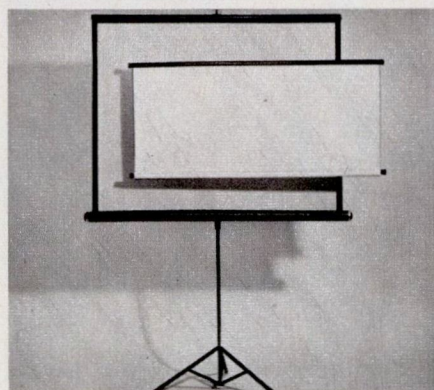
22 37 75. Virkelig praktisk skuffereol i hammerlakeret stål med 9 skuffer og flytbare skillerum. Stables eller hænges på væggen. KUN .. 17,50

45 25 20. Helautomatisk projektor af det berømte ZEISS-VOIGTLANDER fabrikat. PERKEO J 150 med fjernbetjent skift og skarphedsindstill., fantastisk lysstærk. Incl. lampe **675,00**

45 24 90. Et fantastisk tilbud! NORIS halvauto-matisk projektor med jod-halogenlampe. Indbygget varmemfilter. Billederne kan blive op til 125x125 cm! Incl. lampe KUN **298,00**

45 34 90. Filmræred til meget fordelagtig pris. 120x120 cm **27,50**
45 34 80. Lysstærkt perlelæred på kraftigt stativ. 125x125 cm **107,00**

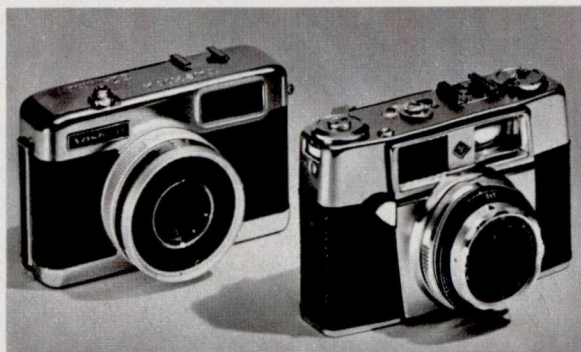

Fotoalbum - til opbevaring af alle sommerens billeder.

45 36 01. Praktisk lommeformat, til 9x9 cm billeder **6,35**. 45 36 03. Passer til billeder i format 9x12 cm **7,65**. 45 36 14. Med spiralhæftede blade og pergamyn-mellemark **10,30**. 45 36 25. Med ringmekanisme, let at supplere eller udskifte blade **14,95**

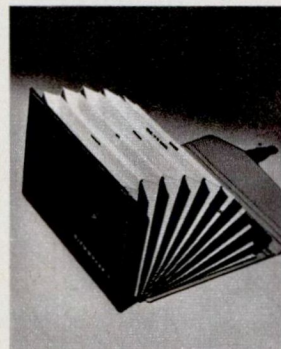

45 22 43. Det geniale KODAK Instamatic 104 i gaveæske - med filmkassette, blitsterning, batterier og bærerem. Lynhurtig betjening - klar til brug. Med bæretaske **105,00**

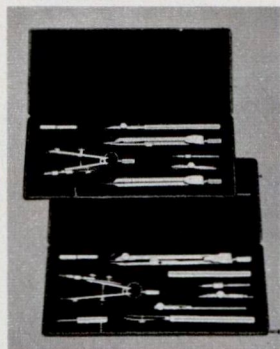

45 22 65. YASHICA EZ-MATIC - fuldautomatisk kamera til de nemme filmkassetter. 2,7/37 mm optik. Selvudløser (fotografer Dem selv). Leveres med bæretaske. KUN **348,00**

45 22 10. Fulldaut. „AGFA OPTIMA 1 A“ kvalitetskamera til 24x36 film. Objektiv: 2,8/45 mm, intet indstillingsbesvær, blitstilslutning. Leveres med bæretaske **360,00**

40 06 55. Hjemmearkiv til de private papirer. 14,8x21 cm, m. 10 lommer **16,25**
40 06 50. Hjemmearkiv til A 4-format (21x29,7 cm), ligeledes m. 10 lommer **22,75**

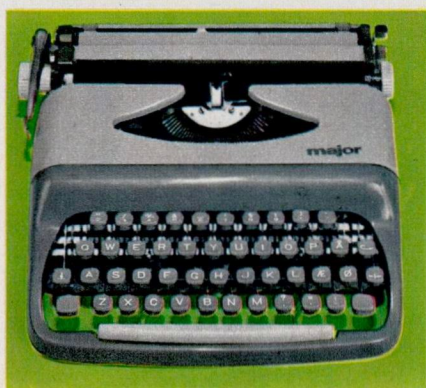
41 21 06. Kvalitets-tegnebestik m. 7 dele i forkromet messing. Sort etui **18,85**
41 21 05. Kvalitets-tegnebestik m. 9 dele i forkromet messing. I lynlåsetui **25,00**

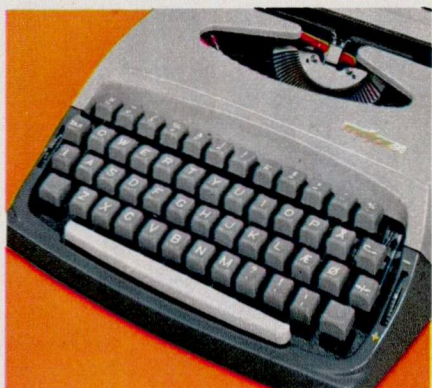
44 87 13. „Solingen“-saks, forniklet. Moderne facon. 18 cm lang. I etui **12,00**
41 14 31. Elegant 4-farve kuglepen i forkromet, 8-kantet design **9,50**

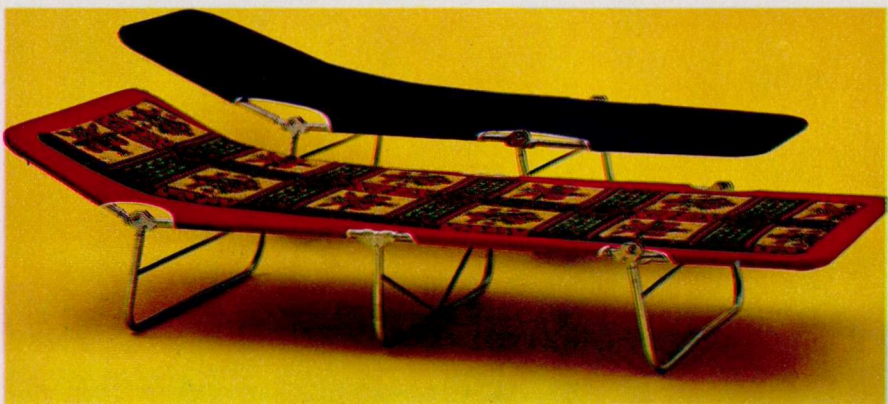
52 70 50. MAJOR ZIG-ZAG el-symaskinen klarer alle problemer. De kan nemt selv sy moderne kjoler, frakker, børnetøj etc. – og alle tøjreparationer klares i en håndvending. MAJOR kan ikke bare sy, men også stoppe, brodere, sy knapper, knaphuller og meget mere. MAJOR ZIG-ZAG el-symaskinen er gennemført kvalitet i alle detaljer, og den leveres inkl. mange tilbehørsdele i smuk og solid kuffert for KUN 625,00

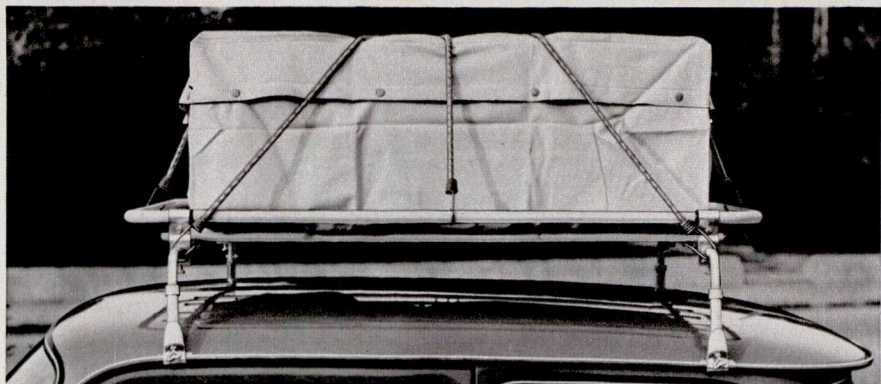
80 30 00. MAJOR „privat“, den nemme, transportable rejseskrivmaskine i robust letmetalkabinet. Let at skrive på, smukke, skarpe „Elite“ typer. KUN 298,00

80 30 05. MAJOR „99“ rejseskrivmaskinen er i samme høje kvalitet, men er desuden udstyret med tabulator, sort/rødt farvebånd og indstilling til stencil 385,00

Let-transportabel camping- og gæsteseng betrukket med kraftigt ensfarvet stof. Størrelse 190×60 cm. 23 81 15, blå ravndug. 23 81 16, rød ravndug. 46,50
23 81 18. Den store camping- og gæsteseng er behageligt polstret. Str. i udsået stand 200×75 cm 95,00

70 54 05. Tagbagagebærer; universalmodel. Galvaniserede, plastovertrukne rør **56,50**
70 54 10. Solid presenning hertil. 8 snørehuller og nylonsnøre. Str. 160×150 cm **24,85**

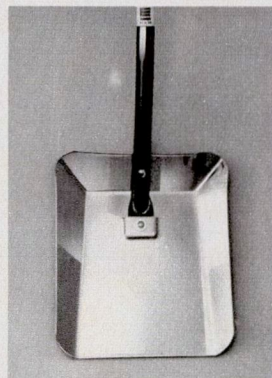
70 54 15. Vandtæt bagagepose i svært plastfolie på lærred. Trykknapper. Str. 85×90×30 cm **40,35**
70 54 25. 8-armet, elastisk strop til fastgøring af bagagen på bilens tag **9,85**

Et godt ratovertræk luner om vinteren — og pynter i bilen.
70 49 10, sort; 70 49 15, rødt, imit. nappa **6,65**
70 49 05, grå; 70 49 07, ozelotf. bæverlam **11,00**

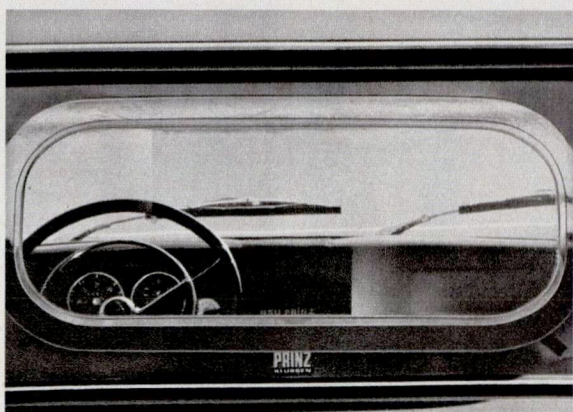
70 56 25. Effektiv vindspejls-vasker m. 1-liter beholder, pumpe, slange og dyser. Let at montere **23,85**

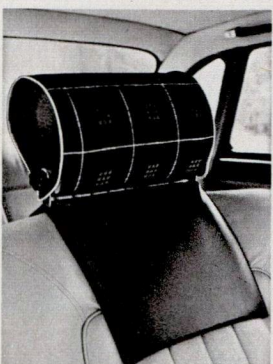
70 51 80. Sneskovl til bilen med aluminiumsblad, total længde 75 cm. Svensk kvalitet. Ligger nemt i bagagerummet .. **11,50**

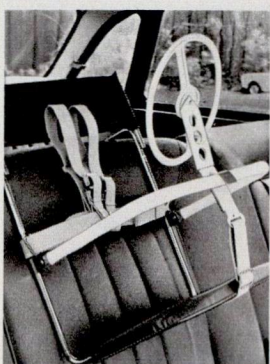
Kraftig fjernprojektor, 70 41 11 til 6 volt 70 41 15 til 12 volt. Forkromet messing incl. pære. Pris **40,35**
Tilsvarende tågelygte. 70 41 25 til 6 volt 70 41 30 til 12 volt. Forkromet messing incl. pære. Pris **40,35**

Antidugruden giver livsvigtigt udsyn gennem bagruden om vinteren. 70 33 75, 65,5×30,5 cm **8,75** — 70 33 85, 77,5×38,5 cm **11,00**

Behagelig nakkestøtte til de lange bilture. Indstillelig model.
70 43 15, sort nappaplast. **43,50**
70 43 20, sort/rødternet .. **43,50**

70 36 05. Den rigtige barnestol til bilen har effektiv sikkerhedssele, der holder barnet over skuldre og mave. Indstillelig med rat **35,00**

70 36 85. Denne livagtige grævelingehund, som sidder og nikker, når De kører, er en ualmindelig morsom bil-maskot. En rigtig gaveidé **24,50**

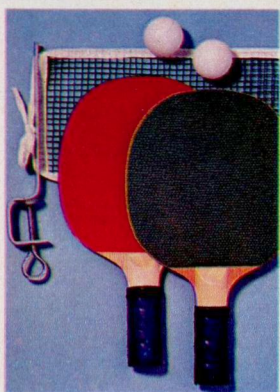
Flot dukkevogn i lærredspræget plast med forkromede hjul. Højde 85 cm. 34 08 24, rød. 34 08 25, blå 116,00

49 50 51. Et fint dukke-kaffestel af svær plastic med 4 par kopper, kaffe- og flødekande, sukkerskål og 4 teskeer 17,50

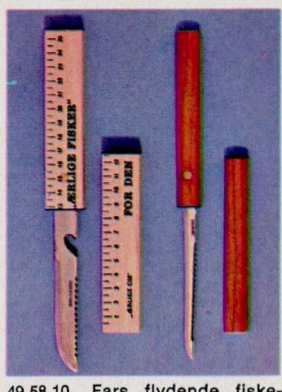
49 47 23. Juliette, den dejlige vinyldukke, 28 cm høj, med kjole, lukkeøjne og friserbart hår lev. i gaveæske 13,50

45 70 62. Bordtennis er en sjov sport. Her er et godt sæt, bestående af 2 bats, 2 bolde, net og netholdere for KUN .. 11,75

70 16 00. „Lumino“ dynamolygtesættet i elegant, forkromet udførelse. Med alle dele – også lovpligtig baglygte med indbygget katteøjle. KUN ... 19,85

49 58 10. Fars flydende fiskekniv har „ærligt“ og „uærligt“ cm-mål på skæftet 3,95
49 58 09. Fiskekniv til partering og filøtskæring 2,95

34 14 42. Solid og stabil trækælk med en fin finish. Længde 90 cm 23,50
Denne moderne, rummelige kælketype er fremstillet i smidig, vejrbestandig plastic. Længde 91 cm.
34 14 45, rød. 34 14 46, blå 27,85

En rigtig dolk! 49 58 03 har sort skaft med metalbånd ... 14,25
49 58 07 er for camping og sport – „kan det hele“ 13,85
49 58 05, spejderdolk m. skæfte af ægte hjortetak 17,35
49 58 00 har imiteret hjortetakskaft 7,95

44 96 13. Den smarte, moderne teenager-toilet-taske er i perlemors-plastic med sort tern og rosenbuketter. 30×20 cm, med grønt foer **8,50**

44 96 18. Raffineret sort bøjle-toiletstaske i blomstret plastic, er foret m. lilla. Str. 27×18 cm. Koster kun **11,50**

45 20 02. Praktisk sygarnture, f. eks. til rejsebrug. Lynlåsetui måler opslået 11×17 cm og rummer saks, nåle, garn, klemmer m. m. **8,00**

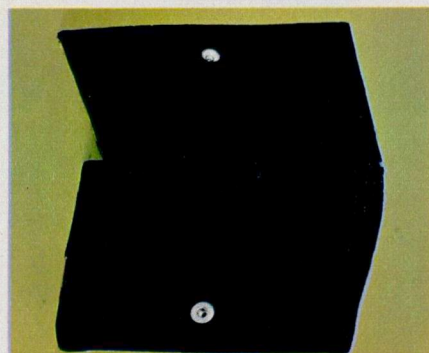
45 15 16. Neglegarniture med negleklipper, neglebåndssaks, neglerensere m. m., i alt 8 dele i sort læderetui med lynlås. Str. ca. 9×18 cm **13,50**

45 18 72. Denne model seddeltaske er af sort gedeskind og har 4 rum, møntrum med lynlås og kørekortlomme. Str. 15×10 cm **18,85**
 45 18 69. Svineskind-seddeltaske med 2 rum, kørekort-lomme og møntrum med lynlås. Str. 15×10 cm, farver: rød, grøn eller sort **13,85**
 45 18 66. Seddeltaske i sort svineskind. 4 rum, klaplomme, møntrum med lynlås og billetlomme. Str. 17×10½ cm **19,00**

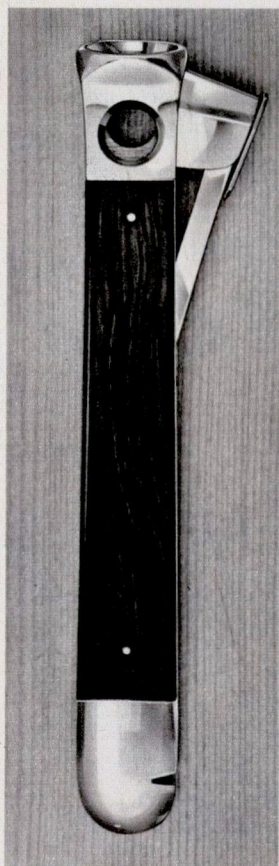
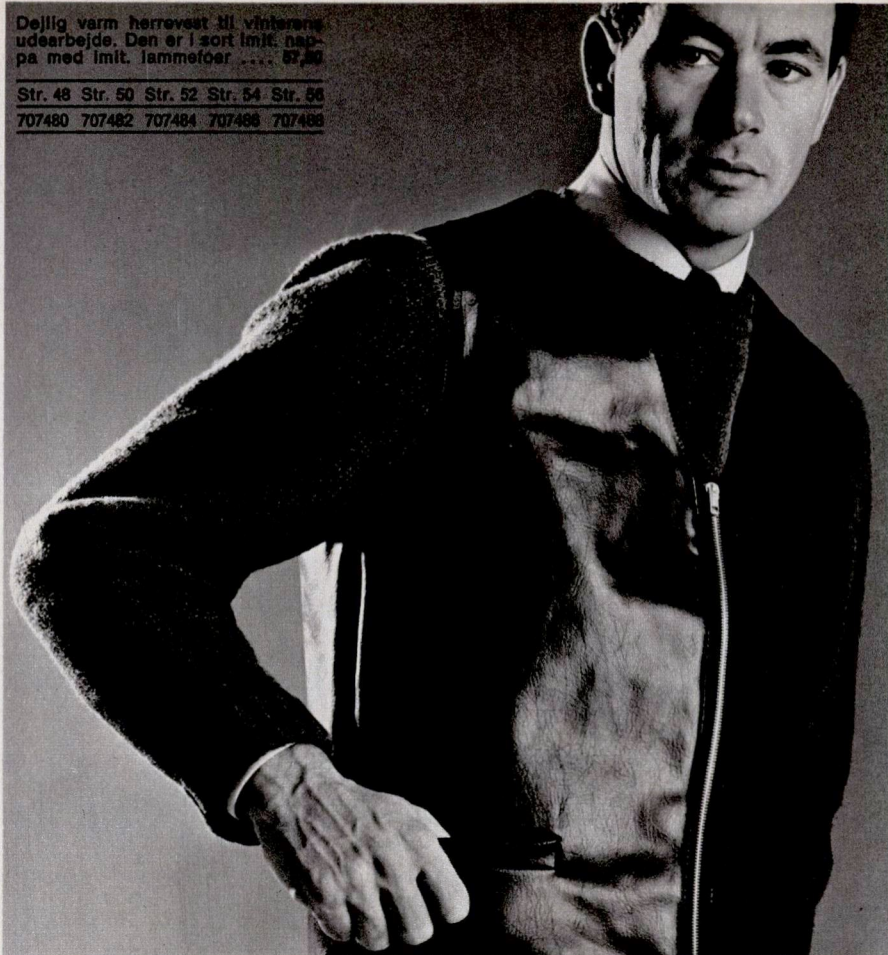
45 16 65. Damepung i nødderfarvet oksehud, to-delt møntrum m. bøjlelås, to-delt seddelrum m. tryklås. Str. 11×8 cm **13,50**
 45 16 74. Sort gedeskind. 45 16 75, rødt gedeskind. Damepung m. to-delt møntrum og seddelrum m. skindfoer. 12×8,5 cm **21,00**

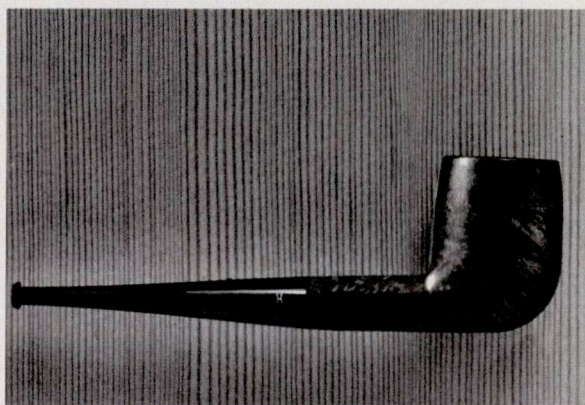
45 17 12. Rummelig og smukt forarbejdet herrepung i sort svineskind. Den måler 11×8 cm og indeholder stort møntrum med skindfoer og seddelrum, ligeledes skindforet. Tryklås-lukning af klap og seddelrum **16,85**

Dejlig varm herrevest til vinterens udearbejde. Den er i sort imit. nap-pa med imit. lammetoer 57,50

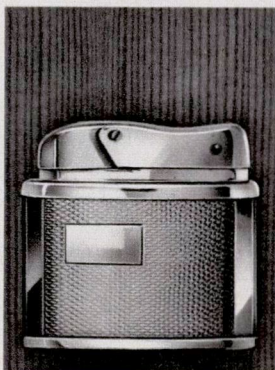
Str. 48 Str. 50 Str. 52 Str. 54 Str. 56
707480 707482 707484 707486 707488

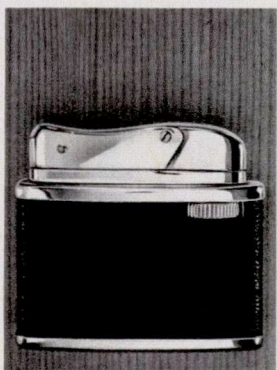
44 99 55. Elegant forniklet cigar-klipper med greb af palisander – en god mandegave. Denne model har kasseåbner og 3 skær. 15 cm lang 19,50

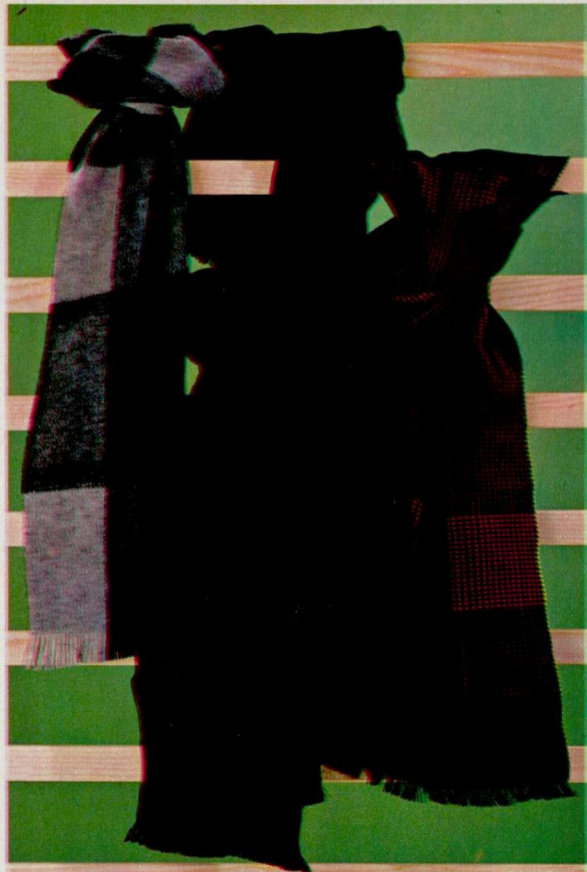
45 04 00. Hardcastle „Jack O'London" – et fornemt pibemærke. Piberne er fremstillet i fineste bruyere på en af Englands gamle, kendte pibefabriker og fås i flere maskuline modeller 24,50

45 00 13. „Augusta" gaslighter, der næsten intet fylder i en lomme. Indstillelig flammehøjde. I elegant gaveetui. Bemærk! Prisen er kun 38,50

45 00 14. Gaslighter til damer og herrer. Elegant, slank model, beklædt med sort læder. Nem indstilling af flammehøjde. I gaveæske 32,50

BRUGSEN har det store udvalg i lækre halstørklæder – i uld, Shetlandsuld og uld/silke – ensfarvede, stribede og ternede. Til børn 3,95 Junior 5,95 Voksenstr. fra 7,95

Bløde og elegante herrehandsker i sort, imit. gedeskind, forret med lammeuld. 76 13 40, str. 10. 76 13 41, str. 11. 76 13 42, str. 12 13,85

Kanelfarvede herrehandsker i imit. ruskind. Dejligt varme – med lammeføer. 76 20 70, str. 10. 76 20 71, str. 11. 76 20 72, str. 12 11,85

„Stafet“ er BRUGSENS kvalitetsmærke i herresokker og -sokletter. De findes i mange moderne farver og mønstre og har nylonforstærkning i hæl og tå.

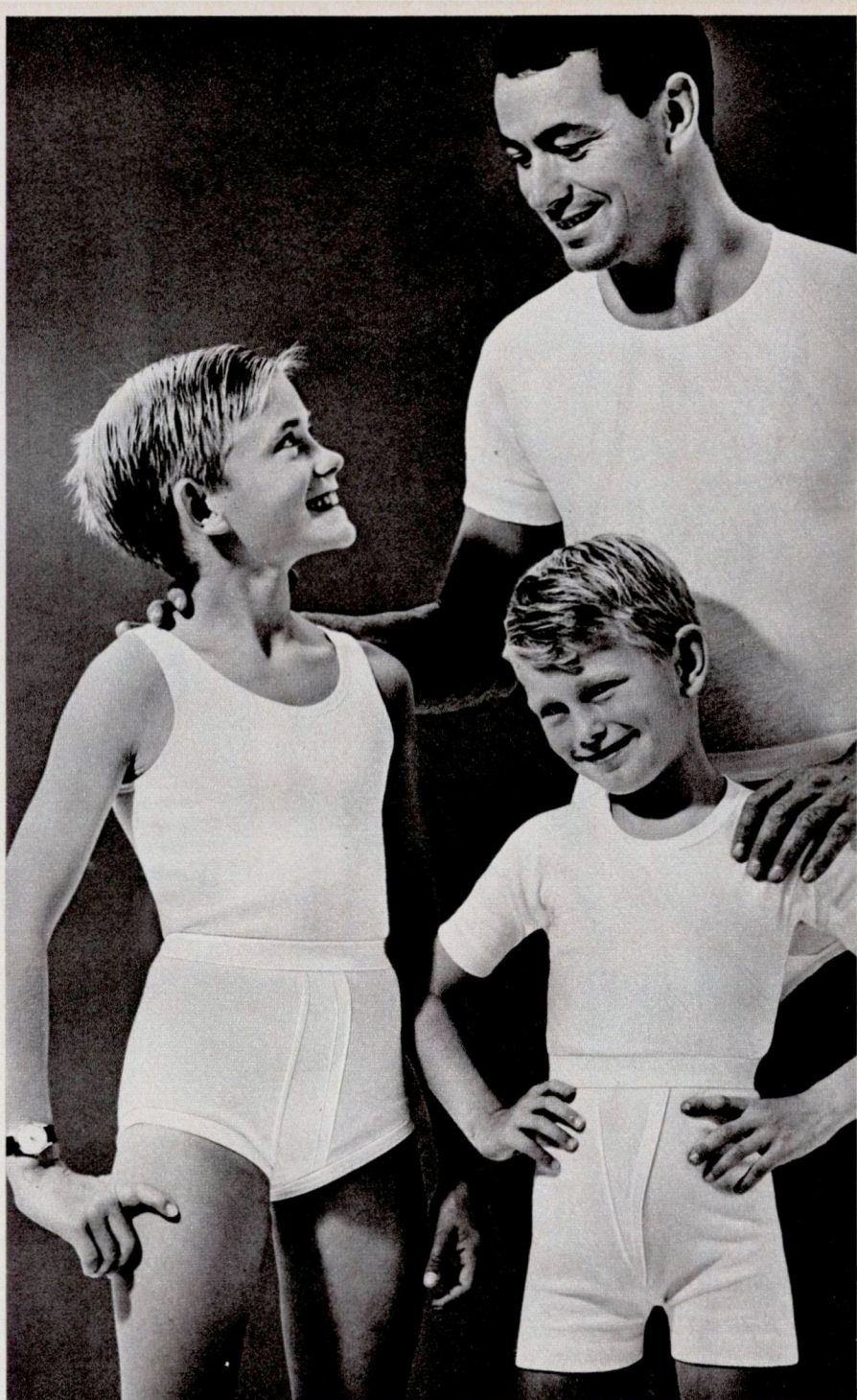
Herresokker i uld/crepenylon. Alle str. 11,35
55 25 30, str. 10½. 55 25 31, str. 11. 55 25 32, str. 11½.

Tilsvarende sokletter, alle str. 8,75
55 65 10, str. 10½. 55 65 11, str. 11. 55 65 12, str. 11½.

Herresokker i uld/nylon. Alle str. 12,95
55 08 35, str. 10½. 55 08 36, str. 11. 55 08 37, str. 11½. 55 08 38, str. 12.

Tilsvarende sokletter, alle str. 10,35
55 64 10, str. 10½. 55 64 11, str. 11. 55 64 12, str. 11½. 55 64 13, str. 12.

Sokker og sokletter i uld/nylon føres også ensfarvede i sort, marine, mellemgrå og mørkegrå.

Det betaler sig at være kvalitetsbevidst – også når det gælder herre- og drengeundertøj. „Stafet“ fra BRUGSEN er 4-F mærket topkvalitet til fordelagtige priser.

Fin-rib i 100 % kæmmet, bleget bomuld. Sports-undertøje til herrer, alle str. **8,85**

Str. 38	Str. 40	Str. 42	Str. 44
57 06 38	57 06 40	57 06 42	57 06 44

Herre-sportstrusser, alle str. **8,85**

Str. 38	Str. 40	Str. 42	Str. 44
57 07 38	57 07 40	57 07 42	57 07 44

Herreundertøje, 1/4-ærmer og rund hals, alle str. **11,35**

Str. 38	Str. 40	Str. 42	Str. 44
57 08 38	57 08 40	57 08 42	57 08 44

Herreunderbenklæder m/korte ben, alle str. **11,35**

Str. 38	Str. 40	Str. 42	Str. 44
57 09 38	57 09 40	57 09 42	57 09 44

Interlock. Drenge-sportsundertøje, til 8 år **5,35**

4 år	6 år	8 år	10 år	12 år	14 år	16 år
Str. 24	Str. 26	Str. 28	Str. 30	Str. 32	Str. 34	Str. 36
576024	576026	576028	576030	576032	576034	576036

Interlock. Drenge-sportstrusser, f. eks. 8 år **6,50**

4 år	6 år	8 år	10 år	12 år	14 år	16 år
Str. 24	Str. 26	Str. 28	Str. 30	Str. 32	Str. 34	Str. 36
576124	576126	576128	576130	576132	576134	576136

Interlock. Drenge-undertøje, 1/4-ærmer og rund hals, f. eks. str. 8 år **7,00**

4 år	6 år	8 år	10 år	12 år	14 år	16 år
Str. 24	Str. 26	Str. 28	Str. 30	Str. 32	Str. 34	Str. 36
576224	576226	576228	576230	576232	576234	576236

Interlock. Drenge-underbenklæder, med korte ben, f. eks. str. 8 år **8,00**

4 år	6 år	8 år	10 år	12 år	14 år	16 år
Str. 24	Str. 26	Str. 28	Str. 30	Str. 32	Str. 34	Str. 36
576324	576326	576328	576330	576332	576334	576336

79 38. Festlige damehjemmesko til fordelagtig pris. Med vaffelsyet overdel i livlige farver. Krave af ægte lammeskind.

Str. 26	Str. 27	Str. 28	Str. 29	Str. 30
79 38 26	79 38 27	79 38 28	79 38 29	79 38 30
11,85	11,85	11,85	11,85	11,85

Str. 31	Str. 32	Str. 33	Str. 34	Str. 35
79 38 31	79 38 32	79 38 33	79 38 34	79 38 35
12,85	12,85	12,85	12,85	12,85

Str. 36	Str. 37	Str. 38	Str. 39	Str. 40	Str. 41
79 38 36	79 38 37	79 38 38	79 38 39	79 38 40	79 38 41
13,50	13,50	13,50	13,50	13,50	13,50

79 39. Mokkasin til damer og børn. I blå imit. nappa med hvidt sælskindsover og kraftig, blød indlægssål.

Str. 25	Str. 26	Str. 27	Str. 28	Str. 29
79 39 25	79 39 26	79 39 27	79 39 28	79 39 29
13,85	13,85	13,85	16,00	16,00

Str. 30	Str. 31	Str. 32	Str. 33	Str. 34
79 39 30	79 39 31	79 39 32	79 39 33	79 39 34
16,00	16,00	16,00	16,00	16,00

Str. 35	Str. 36	Str. 37	Str. 38	Str. 39	Str. 40
79 39 35	79 39 36	79 39 37	79 39 38	79 39 39	79 39 40
18,50	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50

79 35. Lun herre- og drengetøffel. Sort imit. nappa med solide spaltsåler og blødt, uldent foer.

Str. 30	Str. 31	Str. 32	Str. 33	Str. 34	Pris
79 35 10	79 35 11	79 35 12	79 35 13	79 35 14	13,85

Str. 35	Str. 36	Str. 37	Str. 38	Str. 39	Pris
79 35 15	79 35 16	79 35 17	79 35 18	79 35 19	15,50

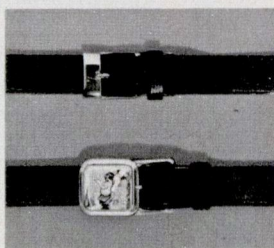
Str. 40	Str. 41	Str. 42	Str. 43	Str. 44	Str. 45	Str. 46	Pris
79 35 20	79 35 21	79 35 22	79 35 23	79 35 24	79 35 25	79 35 26	18,25

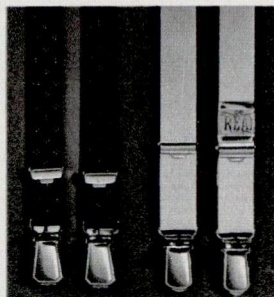
Lette hjemmesko til børn. Naturfarvet nappaplast med elastik i siden og bløde spaltsåler.

Str. 22	Str. 23	Str. 24	Str. 25
793222	793223	793224	793225
14,25	14,25	14,25	15,35

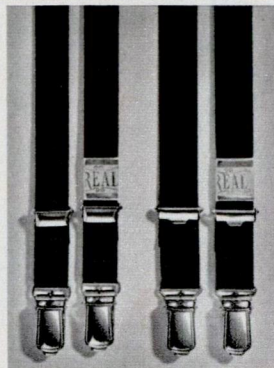
Str. 26	Str. 27	Str. 28	Str. 29
793226	793227	793228	793229
15,35	15,35	15,35	15,35

725356. Moderne, elastisk herrelivrem, ensfarvet med læderspids og messingspænde 14,00
725442. Herrelivrem i smukt krokodillepræget læder. Forniklet spænde 9,00
725559. Drengellivrem i læder, firkantet spænde med „levende billede“ 5,85
725560. Drengellivrem, nydelig glat udførelse, med forniklet spænde 6,00

Smalle, småmønstrede herreseler m. formessingede klemmespænder. 729574, guldmønstrede. 729575, sølvmonstrede ... 12,00
Elegante ensfarvede herreseler med formessingede klemmespænder. 729587, sorte. 729588, hvide. 729589, koksgrå. 729590, marineblå 11,65

729672, skotskternede drengeseler, 65 cm lange 8,35
Ensfarvede drengeseler, 65 cm lange. 729662, marine. 729663, højroede. 729664, koksgrå 7,55

Den ensfarvede badekåbe er fremstillet af en svær og dunblød kvalitet velourfrotté **87,85**

konge- blå	konge- blå	rød	rød
str. 40/42	str. 44/46	str. 40/42	str. 44/46
780300	780302	780304	780306

Den blomstrede badekåbe er fremstillet af blød og lækker, svensk velourfrotté – den er også dejlig som housecoat! **75,25**

Hvid med blå blomster		Hvid med gule blomster	
str. 40/42	str. 44/46	str. 40/42	str. 44/46
780287	780288	780290	780292

Damekimono. En henrivende kimono i elegant og smuk forarbejdning, vatteret, ensfarvet nylonstof, $\frac{3}{4}$ ærmer **44,85**

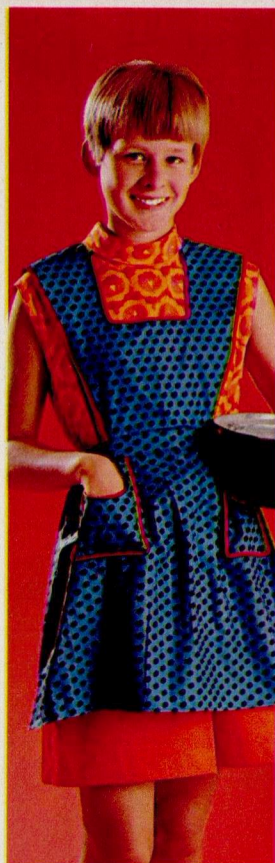
str.	rød	turkis
38-40, small	74 08 94	74 08 97
42-44, medium	74 08 95	74 08 98
46, large	74 08 96	74 08 99

Den småblomstrede nylonkimono er vatteret og fås med blå eller rosa bund kun **29,85**

	str. 42	str. 44	str. 46	str. 48
blå	740886	740887	740888	740889
rosa	—	740891	740892	740893

74 06 83. Værtindeforklædet har livligt blomstrede lommer og fås mønstret i tre raffinerede farver: grøn, mellemblå eller rødliilla 8,95

74 06 82. Det store forklæde med smæk beskytter tøjet godt ved madlavningen. Mellemblåt, rødt eller sort med prikker. Populær gaveidé, kun 9,95

74 06 81. Elegant værtindeforklæde i moderne farver. Det er dobbelt og kan derfor vendes Chockrose, orange eller skyblue 13,95

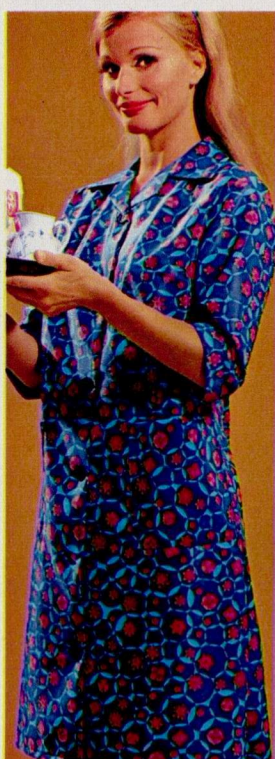
Elegant stribet nylonkittel – meget let at vaske. Let og behagelig kvalitet. 3/4 ærmer 36,85

str.	cy- klame	lyse- blå	mell.- blå	petrol
40	741790	741800	741810	741820
42	741792	741802	741812	741822
44	741794	741804	741814	741824
46	741796	741806	741816	741826

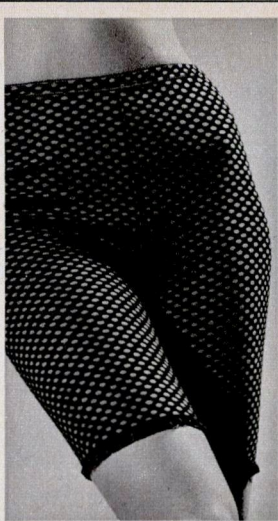
Velsiddende damekittel i smal-stribet nylon. 1/4 ærmer, kjolekrave og løst bælte 35,95

str.	konge- blå	lyse- blå	rosa	turkis
40	741750	741760	741770	741780
42	741752	741762	741772	741782
44	741754	741764	741774	741784
46	741756	741766	741776	741786

Damekittel i mønstret, porøs nylon, der kan „ånde“. Smart, slankende snit 29,85

str.	blå m/ blomster	grøn m/ blomster	vinrød m/ blomster
40	74 18 30	74 18 40	74 18 50
42	74 18 32	74 18 42	74 18 52
44	74 18 34	74 18 44	74 18 54
46	74 18 36	74 18 46	74 18 56

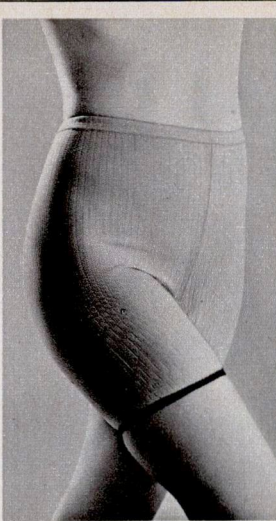
Prikmonstrede dame-overtræksbenklæder, som er lune og behagelige i den kolde tid. En lækker, slidstærk kvalitet i crepe-nylon **9,95**

Str.	Orange/sort	Lilla/sort	Rød/sort
38/40	73 39 27	73 39 28	73 39 29
42/44	73 39 30	73 39 32	73 39 34
44/46	73 39 31	73 39 33	73 39 35

„Norita“ overtræksbenklæder i 50 % merino-uld og 50 % bomuld. KUN **8,15**

Str.	Hvid	Lyseblå	Sort
40	73 38 00	73 38 20	73 38 40
42	73 38 02	73 38 22	73 38 42
44	73 38 04	73 38 24	73 38 44
46	73 38 06	73 38 26	73 38 46
48	73 38 08	73 38 28	73 38 48

Overtræksbenklæder til pigerne. Vinterens mode. Den helt ideelle type til teenagerne. Crepe-nylon med sort blonderkant i benene. Bemærk den fordelagtige pris.

Str.år	Grøn	Orange	Lilla	Pris
4/6	735000	735008	735015	7,85
8/10	735001	735009	735016	8,65
12/14	735002	735010	735017	9,35

„Norita“ strømpebenklæder til de kolde dage. Crepe/spinlon/nylon, 2x60 den. En god gaveidé til enhver kvinde **15,75**

Strømpebenklæder til pigerne i den samme høje kvalitet crepe spinlon/nylon.

Str.	0	2	4	6	8	10	12	14
Brun	759800	759802	759804	759806	759808	759810	759812	759814
Grøn	759830	759832	759834	759836	759838	759840	759842	759844
Hvid	759860	759862	759864	759866	—	—	—	—
Marine	759880	759882	759884	759886	759888	759890	759892	759894
Rød	759910	759912	759914	759916	—	—	—	—
Pris	9,95	10,25	11,25	12,25	13,95	15,75	17,25	18,25

Størrelse	38/40	42/44
Marine	75 95 38	75 95 42
Sort	75 95 58	75 95 62

„Norita“ strømper, en kærkommen julegave.

Net Perlon, sømløs, 20 den. net med crepetop, 4F-mærket **5,95**

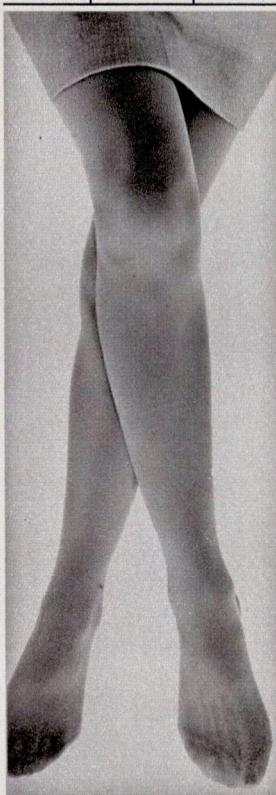
Str.	9	9½	10
Hassel	720108	720118	720128

Blød og behagelig Helanca crepe – 4F-mærket. Sålforstærkning og fashioneret hæl, 20 den. **7,95**

Str.	9/9½	9½/10
Inka	72 03 57	72 03 67
Hassel	72 03 58	72 03 68

Helanca crepe 2/20 den. med sålforstærkning. 4F-mærket **8,25**

Str.	9/9½	9½/10
Inka	72 04 27	72 04 37
Hassel	72 04 28	72 04 38

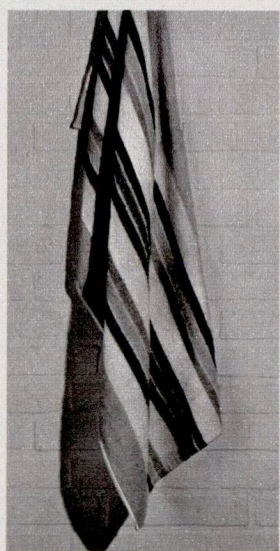

65 24 32. Dejligt kraftigt, jacquardvævet frottésæt bestående af håndklæde, gæstehåndklæde og va-

skeklud. Blomstermønster i forsk. sol-, lys- og vaskeægte farver. Hele sættet - i gavepakk. 13,50

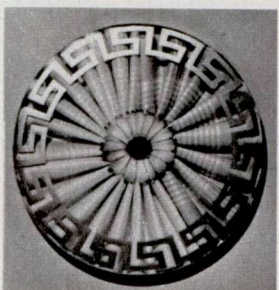
65 24 31. Blødt og lækkert, jacquardvævet frottéhåndklæde i forskellige smukke sol-, lys- og vaskeægte farver med blomstermøtiver. 50×100 cm 7,85

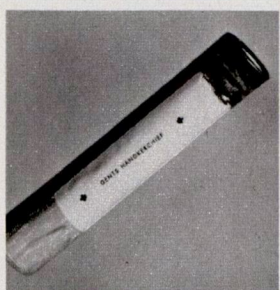
65 24 25. Et godt frottéhåndklæde til en fordelagtig pris. Forskellige smukke farvesammen-sætninger. Str. 45×90 cm. Et godt tilbud, kun 2,85

65 24 27. Lækkert, kraftigt frottéhåndklæde i moderne amerikansk, storblomstret design. Sol-, lys- og vaskeægte farver. Str. 50×100 cm 5,85

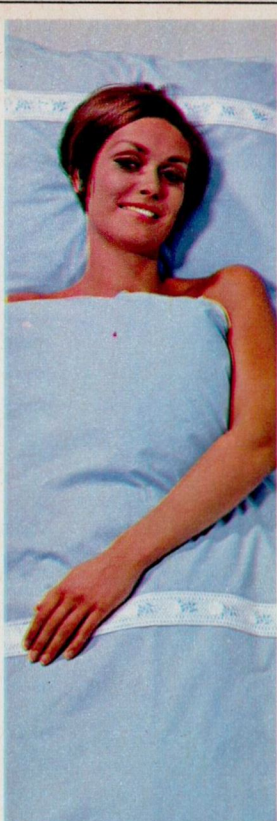
76 93 75. Feminine damelommeløtørklæder i skønne pastelfarver, 27×27 cm. I gaveæske med 3 stk. 5,85

76 93 82. Flot, hvidt herreløtørklæde med satinstriber, 40×40 cm. 1 stk. i „cigarett“-plasticetui 2,95

76 94 05. Børneløtørklæder med sjove figurer - 3 stykker (20×20 cm) i morsom gave-æske 3,85

Elegant sengelinned i sol-, lys- og vaskeægte farver. 100 % bomuld med smukke feston. Sæt, bestående af dynebetræk, 140×200, pudebetræk, 60×63 og lagen, 140×250 cm .. **45,85**
76 96 04, ensfarvet lyseblåt.
76 96 06, ensfarvet gult.

76 74 52. Hvidt dynebetræk med smukt, stribet mønster og sidelukning. Størrelse 140×200 cm. 100 % bomuld i kraftig kvalitet **27,75**
76 94 52. Tilsvarende hvidt pudebetræk.
Størrelse 65×70 cm **5,45**

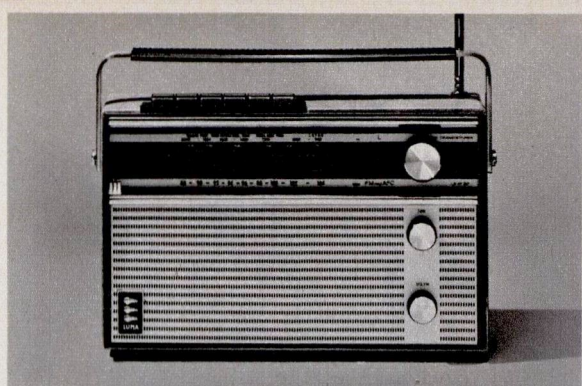
NORITA dynebetræk, pastelfarvet med smalle striber og roser. Behagelige sol-, lys- og vaskeægte farver. Størrelse 140×200 cm. Tæt kvalitet i bomuld **21,85**
76 75 69, blå. 76 75 70, gul.
76 75 71, rosa.

Bordduge i 100 % bomuld, med kvadratmønster i moderne sol-, lys- og vaskeægte farver. Størrelse 130×130 cm **17,85**
76 72 83, grøn. 76 72 84, gul.
76 72 85, rød.

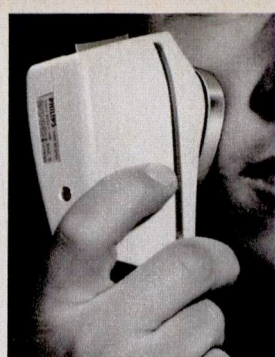

Moderne pyntedug. 100 % bomuld i velafstemte, sol-, lys- og vaskeægte farver. Str. 65×65 cm **5,25**
76 72 86, blå. 76 72 87, brun.
76 72 88, grøn. 76 72 89, orange

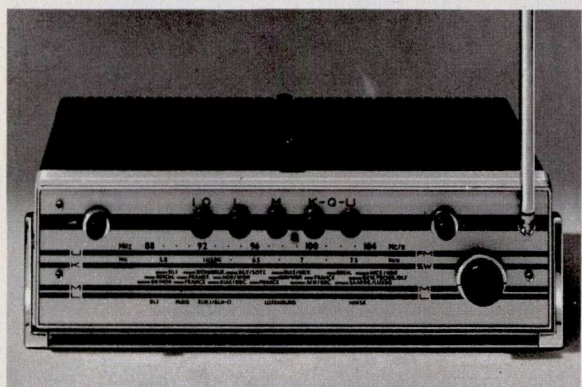

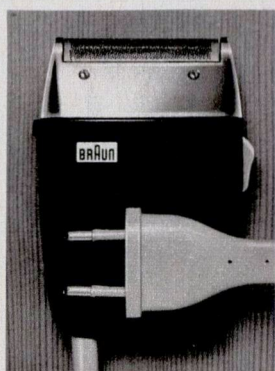
49 29 03. LUMA transistor – topkvalitet til fornuftig pris. LUMA har FM (musikradio), LB og MB, tonekontrol, automatisk finindstilling (AFC) og alle tilslutninger, også til lysnet-del. Inkl. batterier **495,00**

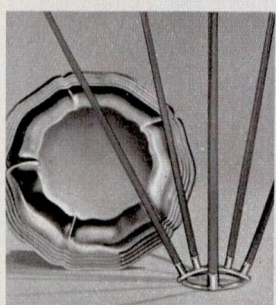
44 88 04. PHILISHAVE barbermaskine med 3 skær har mikroriller, der sikrer Dem hurtig, tæt og behagelig barbering. 1 års garanti. Inkl. langhårsklipper og afbryder **155,00**

49 29 04. BLAUPUNKT DERBY 670 transistor med FM, KB, LB og MB. Tonekontrol og alle tilslutninger, også til lysnet-del. Lysnetdelen tilsluttes stikkontakt – så sparer De batterierne, når De hører DERBY derhjemme. Inkl. batterier **625,00**

BRUN SIXTANT de luxe barbermaskine med effektiv langhårsklipper og 3 års garanti. Leveres i raffineret luksusset med indbygget spejl **165,00**

47 18 01. Kageskål i forkromet messing, i den smukke gamle „Chippendale“-form. Diameter 21 cm, højde 3,5 cm. I blå gavekarton **15,25**

46 75 08. Raffineret messingbelagt lysestage til 9 lange blomsterlys. I gaveæske med klart låg. Pris (uden lys) **11,50**

46 75 66. „Ridderkrus“ på fod – passer til almue møblerne. Det er fremstillet i massiv messing og måler 13,5 cm i højden. Pynter i hjemmet, kun .. **29,50**

35 06 93. Gaven til mor – den pragtfulde MAJOR tørrehjelm med trinløs varm- og koldluftregulering. Indbygget parfumestift til parfumering af håret under tørringen. Sammenklappelig – inkl. bordstativ og 1 års garanti! **118,00**
35 06 96. Helforniklet, sammenklappeligt gulvstativ til MAJOR **31,00**

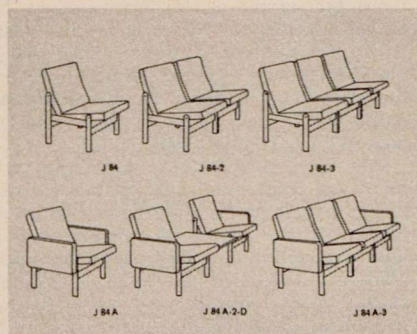
En god plaid luner og hygger. Man har glæde af en god plaid både ude og inde – både sommer og vinter. BRUGSEN har det store udvalg i pragtfulde plaider – her er blot nogle få eksempler:
 67 07 76. Kraftigt, blødt tæppe i varme farver og moderne kubisk-mønster. Str. 150×200 cm .. 43,50
 67 07 78. Denne lune plaid har raffineret „satellit“-mønster i velafstemte blå/grønne farver. Str. 150×200 cm 43,50
 67 07 73. Læg mærke til de skønne gyldne farver i denne bløde kvalitetsplaid. Str. 150×200 cm 43,50
 67 07 08. Plaid i praktiske farver og mønstre til en meget fordelagtig pris. Str. 140×190 cm. KUN 25,25

BRUGSEN & KVI CKLY

Bygge hygge...

Sofa J 84 A-3, længde 198 cm . . . kr. 1249,00
 Sofa J 84 A-2-D, længde 198 cm . . . kr. 1017,00
 Stol J 84 kr. 348,00
 Fodskammel J 90 kr. 190,00

Additionsmøblerne er tegnet af arkitekt Jørgen Bækmark, og de udføres i ragfarvet eg eller teak. Stolene leveres med eller uden armlæn, og de kan sammen med bordpladen kombineres til større eller mindre sofaer og siddegrupper. Priserne er inklusive betræk.

MØBLER

ALBERTSLUND
Roskildevej 45

ÅRHUS
Vesterbro Torv

AALBORG
Skalborg

HOLSTEBRO
Hostrupsvej 9

ODENSE
Østerbro 41

VORDINGBORG
Marienbergvej 90

VEJEN
Arnfredvej

FDB-MØBLER
fås gennem Brugsen

STOP! TÆNK DEM NU OM!

Hvor længe har De udskudt tanken om at begynde med Tampax tamponer?

For længe!

Hvis De tæller alle de minusdage, som en kvinde skal igennem i løbet af sit liv, vil De opdage, at det bliver til mere end 5 år! 5 år med bælte/nåle-problemet! 5 år med vage undskyldninger for ikke at leve et aktivt liv! 5 år med bekymringer om odeur, afslørende konturer - og med problemet at skifte!

Alle piger - som i dag bruger Tampax menstruationstamponer - har tænkt over det et stykke tid, før de besluttede sig. Det er alt, hvad vi beder Dem gøre: Tænk over det. Men så længe De bliver ved med at løbe fra tanken, vil De aldrig kunne nyde de reelle fordele, som Tampax tamponer kan tilbyde Dem.

Prøv at stå stille, så længe det varer at tænke over det!

TAMPAX
tamponer

Menstruations-beskyttelse ... bæres indvendig
TAMPAX SCANDINAVIA A/S · KØBENHAVN

På Orkney-
øerne nord for Skotland
har en „oprørsbevægelse“ nu
i efteråret rejst krav om at kom-
me tilbage til Danmark, hvis kon-
ge de hørte under indtil for fem hun-
drede år siden. Kampagnen skal jo nok
ikke tages helt alvorligt, men man kan
faktisk endnu i den lokale dialekt
spore den gamle forbindelse med
Danmark-Norge. Ingeborg Kel-
land fortæller her om et be-
søg i det særprægede
ø-samfund

DA JEG havde været nogen tid på Orkney-
øerne, spurgte jeg min værtinde, hvor jeg
kunne få repareret mit ur.

- Her er ingen urmager, men jeg kender en,
der kan lave det, lød svaret.

- Har der da aldrig været en urmager her i
byen? spurgte jeg videre.

- Nej! svarede hun så kort, at jeg tydeligt
opfattede, jeg havde begået en taktløshed.
Men hvad den bestod i, fik jeg først opklaret,
efter at jeg var rejst derfra:

Jo, der har været en urmager engang. Han
kaldte sig *Ortel*, boede på stedet i tolv år og
udgav sig for svejtser. I virkeligheden hed han
Wehring, han var tysk spion og havde en hem-
melig sender skjult i en gammel radio i værk-
stedets baglokale. De oplysninger, han samlede

De hun- drede øer som vil „hjem til Danmark“

ved at snakke med matroser på landlov og på
sine spadsereture langs vandet, videregav han
til den tyske admiral *Canaris'* spioncentral. Sin
sidste melding afsendte *Wehring* i oktober
1939. Den gik ud på, at den store flådebase
på Orkneyøerne, *Scapa Flow*, ville ligge ube-
skyttet hen en ugestid, fordi man skulle repa-
rere u-bådsnettene, som normalt beskyttede
indløbet. Få dage efter sneg en tysk u-båd sig
ind i *Scapa Flow* og torpederede det britiske
slagskib, *Royal Oak*. Der var 1200 mand om
bord og kun 400 blev reddet.

Skibet er aldrig blevet hævet. Det har været
på tale, men befolkningen modsatte sig det,
og ønsket blev respekteret. Langt ude i bugten
ses nu en høj mast, som markerer det sted,
hvor de 800 fandt deres grav...

Derfor er det taktløst at spørge efter ur-
mageren i *Kirkwall*, som er Orkneyøernes ho-
vedby.

Pantsat af Danmark og aldrig indløst igen

Man kan måske ikke bebrejde en tilrej-
sende, at han ikke på forhånd er klar over den
slags ting, men også på andre områder var mit
forhåndskendskab til disse øer så ringe, at jeg
føjte mig lidt beskæmmet. Folk deroppe in-
teresserer sig for os, for Danmark og Norge,
og vel nok især for Norge, men selv vidste jeg
- som nok de fleste danskere - ikke stort mere
om Orkney, end at det er en øgruppe nord for
Storbritannien, at den i sin tid har hørt til det
dansk-norske rige, men at vi pantsatte den og
ikke siden har indløst den.

Alt, hvad jeg nåede at skaffe mig at vide,
inden jeg rejste derop, var, at den største ø af
denne gruppe på ca. 100 småøer hedder *Main-
land* (*Pomona*) og er på størrelse med Born-
holm, at landbrug er hovednæringsvejen, hvor
man umiddelbart vil gætte på fiskeri, og at den
største by er *Kirkwall* med ca. 4000 indbyg-
gere. Endvidere fortalte leksikon'et, at *Scapa
Flow* både under 1. og 2. verdenskrig var den
britiske flådes hovedbase og at det var her,
den tyske flåde sænkede sig selv, da den var
blevet udleveret til briterne efter Tysklands
nederlag i 1. verdenskrig.

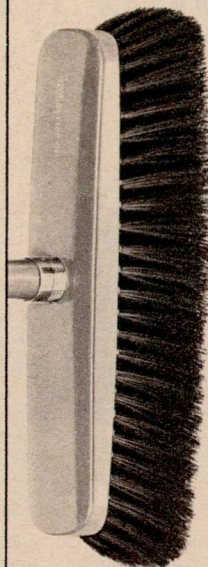
Ny vikan fejekost gør det bedre!

Ja, en ny VIKAN
gør det lettere,
hurtigere - og
RENERE!

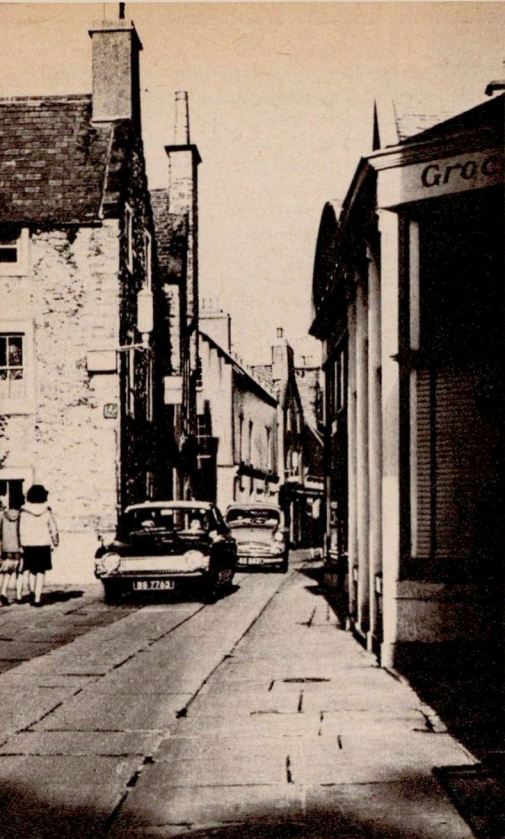
Derfor er det i
Deres egen - og
hjemmets - inter-
esse at skifte ud
nu - til ny VIKAN
- kvalitetsmærket!

VIKAN

VIKAN BØRSTER I BRUGSEN

Hovedgaden i Kirkwall, som ironisk nok hedder Broad Street (Bredgade). Fortove findes ikke, men bilerne kører så hensynsfuldt, at man trygt kan benytte Broad Street som gågade.

Stoler på St. Ninian i stedet for nøgler

Men hvad ingen geografi- eller historiebog var i stand til at fortælle mig var, at man i den lille, morsomme, hyggelige, men ak! så vindomsuste by Kirkwall befinder sig blandt jordens venligste og mest gæstfri mennesker. Fra det øjeblik, man kommer hertil, er man blandt venner. På kajen findes hverken taxaer eller dragere, men der er køretøjer nok – det er en velstående befolkning, og hver fjerde indbygger er bilejer. To minutter efter, man har sat foden på land, er al bagagen anbragt i en privatvogn, som netop på grund af ejerens venlighed og tjenstvillighed er så stopfuld af kufferter, at der ikke er plads til, at man selv kan køre med. Dog, det gør ingenting. Til det fjernest beliggende hotel er der kun ti minutters gang.

Hovedgaden, som ironisk nok hedder *Broad Street* (Bredgade), er så smal, at to biler lige kan passere hinanden. Hele gaden er flisebelagt, og der er ikke noget fortov, hvad der dog ikke generer, for vognene kører i sneglefart.

Henne foran hotellet står kufferterne, og de kunne stå der til dommedag, uden at nogen ville røre dem. Den hellige *St. Ninian* har med sin stav slået en ring om al privatejendom. Når man har fået vækket receptionen, i dette tilfælde en nydelig ung dame, har installeret sig i sit værelse og spist morgenmad, kunne man vel finde på at bede om en nøgle til døren, inden man går ud for at se på byen. Men nøgler findes der ingen af. Selv hoveddøren forbliver uaflåst om natten. Den unge dame erklærer, at der ikke i mands minde har været indbrud på hotellet.

Ud af fængslet, hver gang der skulle være gilde

Det passer nu ikke helt, for når man lidt senere er kommet på talefod og har sluttet ven-

skab med en af byens borgere, får man at vide, at der faktisk engang har været indbrud på netop dette hotel. Man bliver dog straks beroliget igen med oplysningen om, at der kun er én mand her i Kirkwall, som beskæftiger sig med at bryde ind. Hver gang, der sker noget af den slags, ved politiet derfor, hvor det skal henvende sig. I øjeblikket, forsikrer vor hjemmelsmand, er der ingen grund til at nære uro, da fyren sidder inde for tiden og endnu har nogle måneder til gode for sin sidste bedrift. Han havde for resten sin egen klodsethed at takke for arrestationen. Da han klatrede ind ad et vindue i det hus, han havde udset sig som virkefelt, sparkede han uden at lægge mærke dertil, telefonrøret af gaflen med det resultat, at telefonistinden kunne høre hans rumsteren og alarmerede politiet. Iøvrigt har den stedlige arrest ikke mulighed for at huse beboere på langt sigt, og skulle det ske, at et længere ophold er påkrævet, må vedkommende videreekspereres til fængslet i Aberdeen.

Fængslet har i nyere tid haft endnu en stamgæst – en kvinde, som regelmæssigt blev anholdt for at lave optøjer i beruset tilstand. Hun skal have været i besiddelse af en så enestående færdighed i kokekunsten, at hun var uundværlig, når byens honoratiores gav en større middag. Hvis det hændte, at hun sad i arresten, når der var hårdest brug for hende, var der jo ikke andet for end at slippe hende ud. Og da man dårligt kunne fængsle hende igen, når hun havde lagt hånd på sidste ret, blev hendes fængselsophold ofte afkortet betydeligt. Dette forhold medvirkede temmelig sikkert også til en forkortelse af hendes livsbane, idet hun i „ferierne“ tog en så kraftig revanche, at hun en skønne dag drak sig ihjel.

På *Albert Street*, forlængelsen af *Broad Street*

Fortsættes næste side

sy selv efter Vi-mønstre

Vi-mønstre gør det legende let at sy selv!

Paris og London går ind for slag. Vi-mønstre har alle tiders model, som enten kan syes kortere eller længere, med lynlås eller knapper, med høj, opretstående krave eller almindelig krave.

Vi-mønster 4012, str. 34—36—38—40—42

Den russisk inspirerede dragt under er ligeledes sidste nye mode. Lumberjakken har skråknappning med lynlås, opretstående krave og bælgommer. Kjolen har læg foran. Mønster til den kække "herrehat" medfølger.

Vi-mønster 4014, str. 36—38—40—42

Vi-mønster får De direkte fra Sverige. På Deres eget posthus indbetaler De Sv. Kr 6,25 og D. Kr. 0,50 for porto, til postgiro 45 05 84, Kooperativa Förbundet, Stockholm 15.

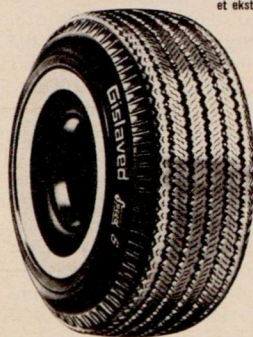
Husk endelig at skrive ønsket mønsternummer og Deres egen adresse tydeligt og helst med blokbogstaver.

De finder flere Vi-mønster modeller i Vår Mønstertidning. Den koster D. Kr 5,75+ porto D. Kr 0,50 og kan bestilles på samme måde som et Vi-mønster.

Følg med moden — sy selv

STØRRE SIKKERHED MED Gislaved

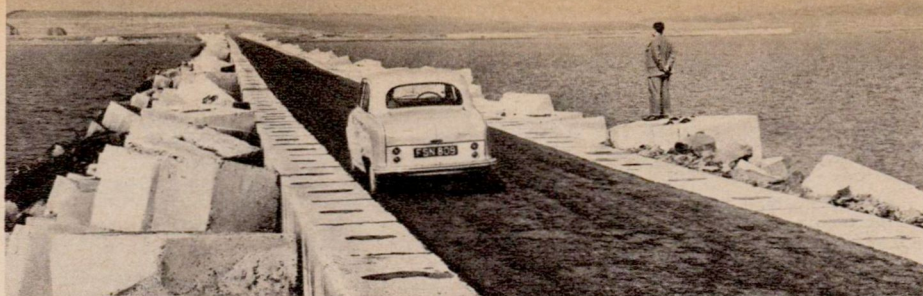
skabt til dårlige veje...
et ekstra plus på gode!

Gislaved har dæk til næsten alle biler, f.eks.

Størrelse	fil f.eks.	alm. type	sl. løs
5.20 x 10	Mascot/Partner		67.50
5.20 x 12	Fiat 600	67.50	
5.20 x 13	Anglia/Cortina	72.00	84.50
5.60 x 13	Taunus 12 M	81.00	92.50
5.20 x 14	Morris 1000/Fiat 1000	80.50	92.00

**GÅ I BRUGEN
- SÅ FÅR DE ENDDA DIVIDENDE**

Fra krigens år ligger den hastigt opførte dæmning, som lukker Scapa Flow af (øverst). Italienske krigsfanger byggede et lille kapel på Orkneyøerne, det ses lige herover, smukt og velholdt, selv om menigheden forlængst er draget bort.

Street, står *The Big Tree*, omgivet af et jerngitter. Amerikanske turister har påstået, at det er det eneste træ i Kirkwall, at det bliver passet efter alle kunstens regler, og at det bliver stillet ind om natten. Ganske uden mening er denne lille spydighed ikke, da der på øerne er uhyre få træer, så få, at man uvilkårligt udbrøder: *Næh, et træ!* – når man træffer på en af de krogede vækster, der har haft held til at overleve stormens kraftige angreb.

Kirkwallerne er umådelig stolte af deres by, især af katedralen, som giver byen ret til at kalde sig *a city*. Strengt taget er dette ikke helt rigtigt, da den skotske kirke ikke har nogen ærkebiskop og *a cathedral* er egentlig en kirke, hvortil er knyttet en gejstlig af denne høje rang. Dette er den lokale befolkning dog fast besluttet på at ignorere, og tilrejsende gør bedst i at gøre det samme. Men presbyteriansk eller ikke, så er det en skøn gammel kirke, bygget af grå og røde sandsten og af bemærkelsesværdigt smukke proportioner. I 1137 blev den opført af *Rognvald*, jarl over Orkneyøerne, til minde om og til ære for jarl *Magnus* – hans onkel – der blev lokket i baghold og dræbt år 1115. Rognvald led senere samme skæbne, og den store søjle nord for alteret gemmer hans jordiske rester.

Over for domkirken ligger ruinerne af *Earl's Palace*, som i begyndelsen af det 17. århundrede blev bygget af *den onde jarl, Patrick Stewart*, om hvem det fortælles, at han ved falske sømærker bragte skibe, der sejlede langs kysten, til forlis.

Kong *James VI* af Skotland (*James I* af

England) gjorde omsider ende på jarlens forbryderiske herredømme og lod ham hals-hugge. Det hedder sig, at jarlen, da præsterne skulle forberede ham til henrettelsen, ikke var i stand til at fremsige Fadervor, og en udættelse af eksekutionen blev bevilget, så de gejstlige kunne få lejlighed til at lære ham bønnen.

Flådebasen Scapa Flow ligger syd for Mainland, omgivet af nogle mindre øer. For at beskytte basen mod de tyske u-både lod Churchill mellem øerne og Mainland bygge nogle dæmninger, *The Churchill Barriers*. Busturen hertil fra Kirkwall er kort, og landskabet virker her næsten hjemligt med store marker og enge til begge sider. Hvis det ikke var for det langhårede skotske kvæg, der græsser side om side med de rød- og sortblåede køer, kunne man tro sig i Danmark.

Den sidste aften, jeg tilbragte på Orkneyøerne, gik jeg sammen med Henry og Janet op på *Yesnaby* klipperne på øens vestside for at plukke lyng og for at kaste et sidste blik ud over havet her fra denne vilde, forrevne klippekyst. Søen larmer og bruser på dette sted, så det er både skræmmende og dragende at gå hen til kanten af klippen og se ned på det hvide skumsprøjt. Men vi får ikke lov. Det er for risikabelt, siger Henry, og desuden skal vi hjælpe ham med at søge efter den sjældne *erica scottica*, en lyngart med små røde blomster.

– *Vi kan jo for nemheds skyld kalde den „lyng“* – siger han – *det hedder den både på norsk, dansk og i orkneydialekten.*

Henry er en stor elsker af alt norsk, har

studeret norsk sprog og litteratur i mange år; han er redaktør af den stedlige avis, og han og Janet har gæstfrit åbnet deres hjem for os, for omend vi ikke er norske, så er dansk dog det næstbedste, man kan være. Han er utrættelig i at påvise den stærke indflydelse, norske vikingers sprog har haft på orkneydialekten og i øvrigt også i mindre grad på skotsk. Kirke hedder *kirk*, græde *greet*, barn kan hedde *barn* eller *bairn*, og ordet for smitsom er simpelthen *smitsome*. Han citerer den berømte norske historiker, *P. A. Munch*, der skal have hævdet, at *Orkney er lige så norsk som Norge selv*. I alt fald hænder det, at man, hvis man er i bekneb for en engelsk glose, med held kan erstatte den med en norsk eller dansk. Ingeborg Kelland.

SAMVIRKE-SYMBOLER i de nordiske lande

EFTER at den norske brugsforeningsbevægelse i forbindelse med forårets hundredårs-jubilæum for nylig har ladet udarbejde et S-mærke, som i orange farver skal pryde brugsforeningerne og være udtryk for bevægelsens helhed, besidder hver af de nordiske landes brugsforeningsbevægelse nu sit let genkendelige symbol.

DANMARK kom først, dels med FDB-mærket med det slyngede bånd, der er påtrykt varer fra brugsforeningernes egne fabriker, dels med de orangefarvede tavler, som pryder de fleste brugsforeningsbutikkers facader.

SVERIGE fik for ikke så længe siden „uendelighedstegnet“. Dette symbol (som er kendt af alle fotograferende fra apparaternes indstillingsskala), skal udtrykke den uendelighed i muligheder, der er for mennesker, som samarbejder på andelsbevægelsens grundlag. Mærket er placeret på butikker såvel som på varer.

FINLAND har også i år fået sit symbol: E-mærket. E'et er første bogstav i det finske ord, som betegner samvirke. Dette symbol anvendes dog kun af den gren af forbrugerbevægelsen, som har tilslutning i byernes befolkning.

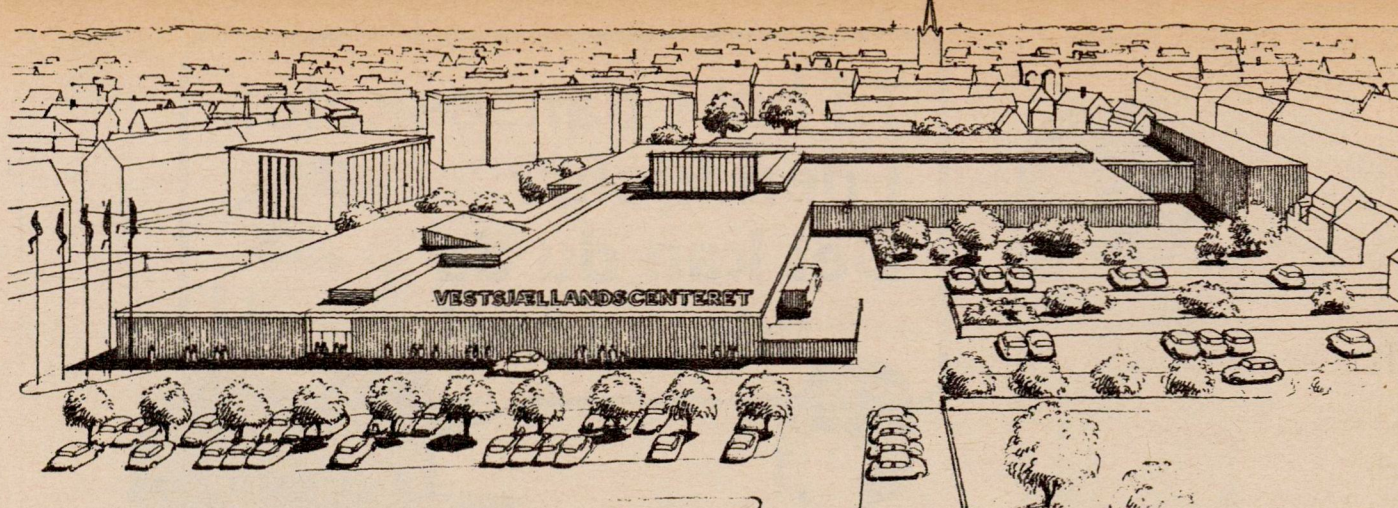
NORGE er nu begyndt med S-mærket, der står for samarbejde, service. På brugsforeningernes facader skal det opsættes med orangefarvede tavler (ganske som vore). Derved vil norske brugsforeninger få et helhedspræg, og det har vist sig tiltrængt, da der nu i Norge findes hele fjorten betegnelser for det, vi herhjemme blot kalder brugsforening: Forbrukslag, omsetningslag, samvirkelag, samyrkelag o.m.a.

Nordmændene går et skridt videre end de øvrige nordiske lande og gør S-mærket til et kvalitetssymbol. Det tildeles som sådan først en vare, når den har gennemgået en række prøver hos et til formløet nedsat, uafhængigt udvalg af eksperter og forbrugere.

**Til bal i danseskolen
i den kjole?
Det kan du da
ikke mene!**

Rent og hvidt
og mere end det... **VALO tvinger KLARHEDEN frem!**

FORSIKRINGSSKABER BYGGER FORRETNINGSCENTER I SLAGELSE

FOR TO ÅR SIDEN KØBTE I SAMARBEJDE BRUGSFORENINGEN HB OG A/S SCHOU-EPA EN GRUND PÅ 30.000 KVADRATMETER I SLAGELSE BYERNE. DET VAR KØBERNES HENSIGT HER AT ETABLERE ET FORRETNINGSCENTER MED EN STORBUTIK TIL HVER AF PARTEJERNE. FOR NYLIGT ER GRUNDEN KØBT AF FORSIKRINGSSKABERNE NYE DANSKE AF 1864 OG KØBSTÆDERNES ALM. BRANDFORSIKRING, DER VIL REALISERE PLANERNE OM FORRETNINGSCENTRETS

OPFØRELSE, SÅ DET OM TO ÅR KAN ÅBNE FOR PUBLIKUM.

MIDT I BYEN FÅR SLAGELSE PÅ DENNE MÅDE EN ULTRAMODERNE SAMLING BUTIKKER, GRUPPERET OM EN HB-COMUS OG EN SCHOU-EPA. TIL BILER BLIVER DER INDRETTET 500 PARKERINGSPLADSER.

BUTIKSCENTRET, DER FÅR NAVNET *Vestsjællandcenteret* OG SES I TEGNINGEN HEROVER, AD-

SKILLER SIG FRA F. EKS. RØDOVRECENTRET OG RØSENGÅRDSCENTRET VED ODENSE DERVED, AT DET LIGGER MIDT I DEN GAMLE BYERNE. DET ER EN VIRKELIG „ANSIGTSLØFTNING“ AF SLAGELSE BYERNE, DER PÅ DENNE MÅDE Gennemføres.

FORSIKRINGSSKABERNE SER I DETTE FORRETNINGSCENTER EN KAPITALPLACERING PÅ LANGT SIGT, OG UD FRA SAMME TANKE ER DE OGSÅ PARTHABERE I PROJEKTERNE OM ET STORCENTER VED TÅSTRUP OG ET FORRETNINGSCENTER I GLOSTRUP.

To tusinde kilo levnedsmidler bæres hjem hvert år

EN NORMALFAMILIE FORBRUGER TO TUSINDE KILO LEVNEDSMIDLER PR. ÅR – FYRRE KILO PR. UGE – KNAPT SYV KILO PR. DAG.

DET SVENSK MONOPOLTILSYN HAR FREMLAGT DISSE TAL EFTER AT HAVE UNDERSØGT FAMILIERNES INDKØBSVANER.

DET FREMGÅR BLANDT ANDET, AT SVENSK FAMILIER STADIGVÆK KØBER I „KLATKØB“. I FIRE AF TI TILFÆLDE KØBES NEMLIG FOR MINDRE END TI KRONER. KØB FOR HUNDREDE KRONER OG DEROVER SKER KUN I ÉT TILFÆLDE UD AF HUNDREDE.

HUSMODEREN, HVAD ENTEN HUN ER HJEMMEGÅENDE ELLER SELVERHVERVENDE, TRÆFFER ALLE BESTEMMELSER OM INDKØB OG GØR DE FLESTE AF DEM SELV. KUN I EN FJERDEDDEL AF TILFÆL-

DENE LADER HUN ANDRE FAMILIEMEDLEMMER (BØRNE) GÅ I BYEN, OG F. EKS. ER ÆGTEMANDEN KUN MED PÅ HVERT TYVENDE INDKØB. FORBRUGERFAMILIEN, DER SAMLET GÅR TIL SUPERMARKEDET, ER ALTSÅ ET GANSKE SJÆLDENT SYN I SVERIGE.

SOM INDKØBSSTED FORETRÆKKER DE SVENSK FAMILIER EN BUTIK, SOM HØJST LIGGER 500 METER FRA BOLIGEN, OG HELST EN BUTIK, I HVILKEN DE FLESTE INDKØB KAN SAMLES.

ENDELIG FREMGÅR DET AF DEN SVENSK UNDERSØGELSE, AT HALVFJERDS FAMILIER UD AF HUNDREDE HØJEST HAR ÉN „INDKØBSFRI“ DAG PR. UGE.

— — — HVORDAN MON DANSKE FAMILIERS INDKØBSVANER AFVIGER FRA DE SVENSK?

En handelsminister nedlægger sine hverv

DET ER EN REGEL, AT EN MINISTER VED SIN TILTRÆDEN NEDLÆGGER DE TILLIDSHVERV M.V., HAN INDIL DA HAR BEKLÆDT. DETTE GJALDT OGSÅ FOR DEN NYLIGT TILTRÅDTE HANDELSMINISTER, *Ove Hansen*, DER GIK UD AF HENHOLDSVIS BRUGSFORENINGEN HBs BESTYRELSE OG FDBs REPRÆSENTANTSKAB.

OVE HANSEN BLEV ALLEREDE I 1939 VALGT SOM FORMAND FOR HBs KREDS OMKRING BALLERUP. DETTE TILLIDSHVERV BEVAREDE HAN TIL 1956, DA HAN INDVALGTES I HBs BESTYRELSE. FRA 1961 HAR HAN TILLIGE HAFT SÆDE I FDBs REPRÆSENTANTSKAB.

I HBs BESTYRELSE EFTERLADER OVE HANSEN BOGSTAVELIG TALT EN TOM STOL. PÅ DEN NYLIGT AFHOLDTE KONGRES GENVALGTES HAN FOR EN NY TOÅRS PERIODE, OG ET NYT BESTYRELSESLED MED I HB KAN FØRST VÆLGES PÅ NÆSTE KONGRES – I SEPTEMBER 1968. I FDBs REPRÆSENTANTSKAB EFTERFØLGES OVE HANSEN AF SIN STEDFORTRÆDER, *Ejgill Jørgensen*, DER ER KONGRESVALGT REVISOR I HB. HAN ER FORMAND FOR DEN KOMMUNALE REVISION I KØBENHAVN SÅVEL SOM FOR ARTE, OG ER DESUDEN MEDLEM AF DET DANSKE TEATERS BESTYRELSE.

DE FIRE MØRKLÆDEDE UNGE MÆND, SOM SES HER, DANNEDE DET MEST FREMMEDARTET INDLAG I DEN FESTLIGE OPTAKT TIL UNGDOMSIDRÆTSSTÅVNET HAFNIADEN, SOM BLEV Gennemført I ANLEDNING AF KØBENHAVNS 800 ÅRS JUBILÆUM. DE KOM FRA ACCRA, HOVEDSTADEN I DEN VESTAFRIKANSKE STAT GHANA, OG DERES DELTAGELSE BLEV MULIGGJORT VED, AT HB BETALTE REJSEN FOR DEM OG DERES LEDER. DERES GLÆDE OVER SÅDAN AT KOMME MED I HAFNIADENS STRÅLENDE OPLEVELSER VAR MEGET STOR. KØBENHAVNS KOMMUNE HAR TAKKET HB HJERTELIGT FOR HJÆLPEN TIL, AT OGSÅ REPRÆSENTANTER FOR DENNE DEL AF VERDENS UNGDOM KUNNE VÆRE MED I DET VELLYKKED E ARRANGEMENT.

2 pct. til frøkøberne ned-sætter prisen på markfrø

FORBRUGERE, der har købt markfrø, havefrø, og blomsterløg som medlemmer af brugsforeninger er for nyligt godskrevet to procent. Det angår købene i regnskabsåret juli 1966-juni 1967, og ved denne godskrivning er gennemsnitsprisen for markfrø faktisk nedsat med 9,1 øre.

Forsikringskomité i NAF?

DE kooperative forsikringsselskaber i Norden holdt for nyligt kongres i Åbo i Finland. Ved denne lejlighed fremsatte direktør *Seved Apelquist*, andelsforsikringsselskabet *Folksam* i Sverige, tanken om at forsikringsselskaberne i løbet af to-tre år indleder et nærmere samarbejde med Nordisk Andelsforbund.

Der sigtes mod en særlig forsikringskomité inden for NAF, og dens opgaver skal være at formidle samarbejdsmuligheder og erfaringsudvekslinger parterne imellem.

Den kooperative forsikringsvirksomhed i Norden omfatter nogle meget store og indflydelsesrige selskaber, herimellem *MLU* i Danmark, *Folksam* i Sverige, *Samvirke* i Norge) og derudover en del specialiserede forsikringsselskaber (som *Tryg*) og en række mindre foretagender inden for branchen.

I reklamefilmen ses Daimi få sekunder på taget af en brugsforening. Det er Lillerød brugs, der blev benyttet, og herover ses et glimt af optagelsen.

DAIMI BAGER FOR BRUGSEN

Daimi – det lille livstykke fra Esbjerg, som nu har så stor succes på teater og i film – vil i den kommende tid forlyste biografgængerne, før aftenens forestilling kommer på lærredet.

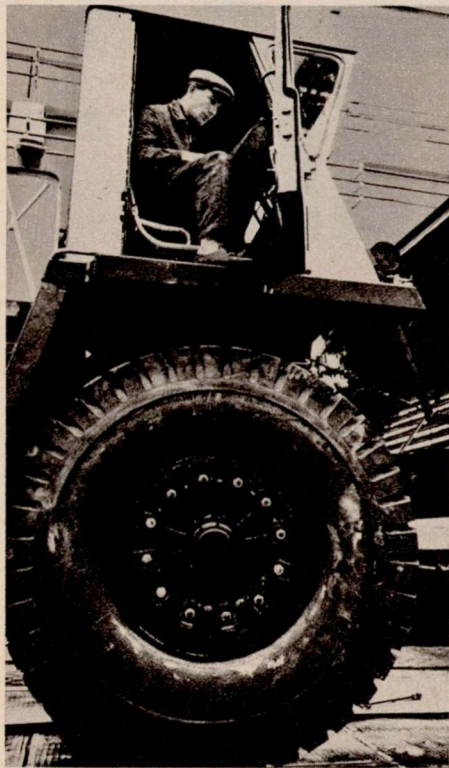
Hun er nemlig hovedperson i en rap, lille reklamefilm, som handler om kunsten at bage kager og brød med brugsens *Safir-mel*. Mens hun viser sit bagværk frem, synger hun en lille sang, som alle kan synge med på, da den går på melodien: Der bor en bager på Nørregade, og har følgende ordlyd:

*At være bager
er alles gave,
for det er let jo
at kunne lave
et lækkert brød som
den bedste mester,
og imponere
når man har gæster.*

*Når blot man køber
sit mel i brugsen,
Safir er navnet,
det står på posen.
Så følg blot opskrift
til punkt og prikke,
og Deres bagværk
kan ingen stikke.*

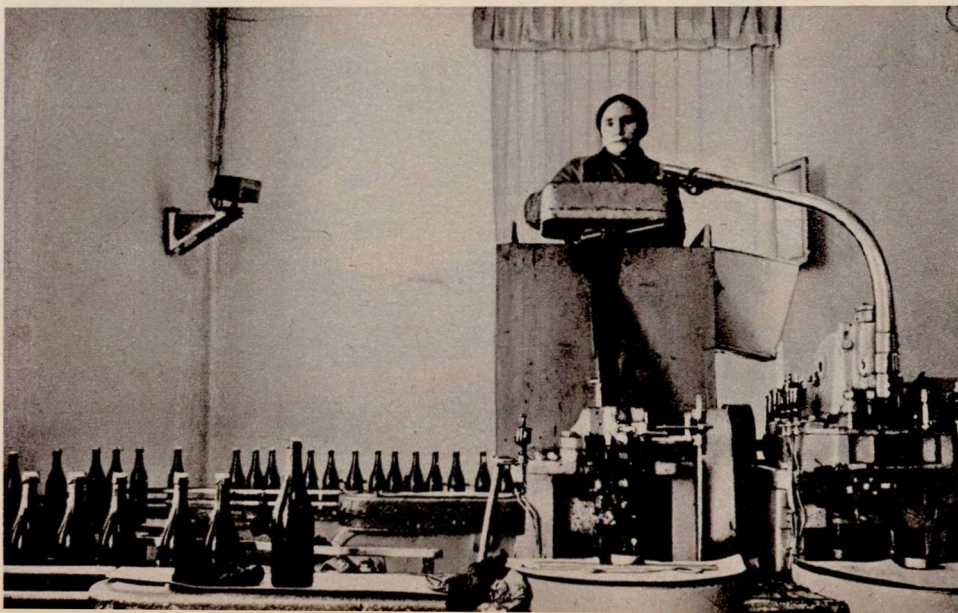
Kulgruberne i *Donetz*-området har gennem alle de 50 år været en af sovjet-økonomiens bærepiller, og det var ikke tilfældigt, at det var en minearbejder herfra, *Stakhanov*, som i en årrække blev gjort til det store forbillede for enhver sovjetarbejder. (Han overopfyldte regelmæssigt sin præstationsnorm med flere hundrede procent). De tre mænd her er fra *Abakumov*-minen, hvis arbejdere og funktionærer med pårørende fylder en by på 20.000 indbyggere.

Sværintustrien er stadig rygraden i Sovjetunionens økonomiske system. Truck'en her har lige forladt samlebandet på en fabrik ved *Minsk* i *Hviderusland*. Den kan laste 27 tons, men man arbejder med modeller, der får en lasteevne på 65 tons.

I de seneste år har den lettere industri, fremstillingen af dagligdags forbrugsvarer og luksusbetonede artikler, taget et opsving. Sovjetunionen er f. eks. verdens næststørste producent af ure (og har en omfattende eksport). Den unge pige herover med pin up-billedet af *Fidel Castro* på arbejdsbordet er fotograferet på en urfabrik i *Armenien*. Hendes medsøster herunder dirigerer aftapningen af champagne i et stort vin-foretagende i *Georgien*, som har ry for at levere Sovjetunionens bedste vin.

ARBEJDEREN I ARBEJDER- STATEN

Det var som talsmand for proletarietets – arbejderklassens – diktatur, at *Lenin* og hans meningsfæller i 1917 erobrede magten i Rusland og grundlagde Sovjet-riget, som nu fylder 50 år. Et afgørende træk i udviklingen gennem hele denne periode har da også været den hastige – og hårdhændede – omdannelse af Sovjetunionen fra et udpræget landbrugsområde til en industrimagt, som i produktionskapacitet kun overgås af USA.

Det er altså både regimets og sovjetøkonomiens kernetropper, vor rejsende fotograf, *Georg Oddner*, har forsøgt at skildre med disse billeder af typiske repræsentanter for den sovjetiske arbejderklasse.

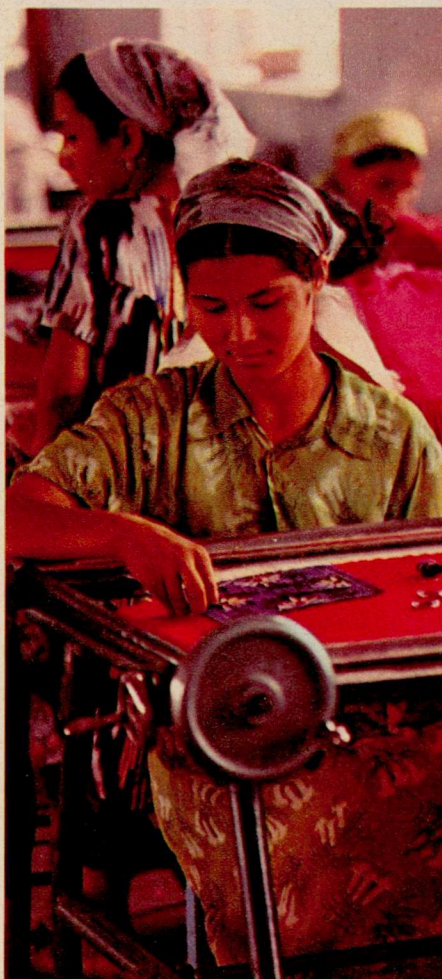
Folketallet i Sovjetunionen nærmer sig en kvart milliard, og den procentdel af den voksne befolkning, som arbejder uden for hjemmet, er adskilligt større end i de fleste andre lande. Det er således en lønarbejdskare på over 100 millioner mennesker, personerne på disse sider repræsenterer.

FOTOS: GEORG ODDNER.
I SAMARBEJDE MED DEN
SVENSK BRUGSFØRENING-
BEVÆGELSE BLAD VI

I Sovjetunionen som i alle andre industri-lande har mekaniseringen mindsket den fysiske arbejdsindsats. Billedet viser et af „kommandobordene“ i en metalindustriel virksomhed i Zaporosje.

Anvendelsen af kvinder til gadefejning og andet vejarbejde er et af de træk i det russiske erhvervsliv, som plejer at vække vesterlændinges mishag. Det forekommer stadig (billedet til højre), men den yngre, kvindelige generation, som har fået en bedre uddannelse, vil man finde ved andre former for arbejde. Nederst ses en kvindelig mekaniklærning i et værksted i *Ukraines* hovedstad *Kiev* og til venstre en jævnaldrende kvindelig håndværker i *Bukhara* i Centralasien.

Sovjetunionen har sat meget ind på udviklingen af den højere uddannelse. Ved Moskva-universitetet, hvis centralbygning ses til venstre, studerer over 27.000 unge. Rundt om i landet findes ca. 40 andre universiteter og yderligere godt 700 andre institutioner for højere undervisning. Trommeslageren på billedet slår takt for nogle studenterkammerater, der træner til en demonstration.

Inden døre er stemningen dog noget mere afslappet, som det fremgår af billedet til højre og herunder.

Nederst til højre: Elever på en af de tekniske skoler, som optager hundredtusinder af unge. Billedet herunder er derimod fra en skole for de udvalgte: musikskolen *Stolarskij* i Odessa, hvor bl. a. violinvirtuosen *Oistrakh* og mange andre berømt-heder har fået den første uddannelse.

Statens greb om opdragelsen begynder tidligt. Allerede i børnehaven skuer Lenin opmærksomt ned på de unge menneskers danseundervisning (billedet til højre).

Børnene er ligesom flokken herunder fra børnehavn nr. 201 i Minsk. Byens 270 børnehaver og børnehjem har plads til flertallet af byens børn i førskolealderen.

Fra børnehaven
til universitetet...

På et lidt senere alderstrin – 10-14 års alderen – går de fleste sovjetbørn ind i *pioner*-organisationen, hvor man både kan komme på ferie og lejr-ture og dyrke en mængde fritidsinteresser, som f. eks. hornmusik (billedet herover til højre).

De unge til højre, som jo efter udseende og påklædning godt kunne være en gruppe danske teenagere, er *komsomoller* – medlemmer af den kommunistiske ungdomsorganisation. De hører hjemme i *Khabarovsk* i *Sibirien* og er fotograferet under en pause i indstuderingen af et teaterstykke.

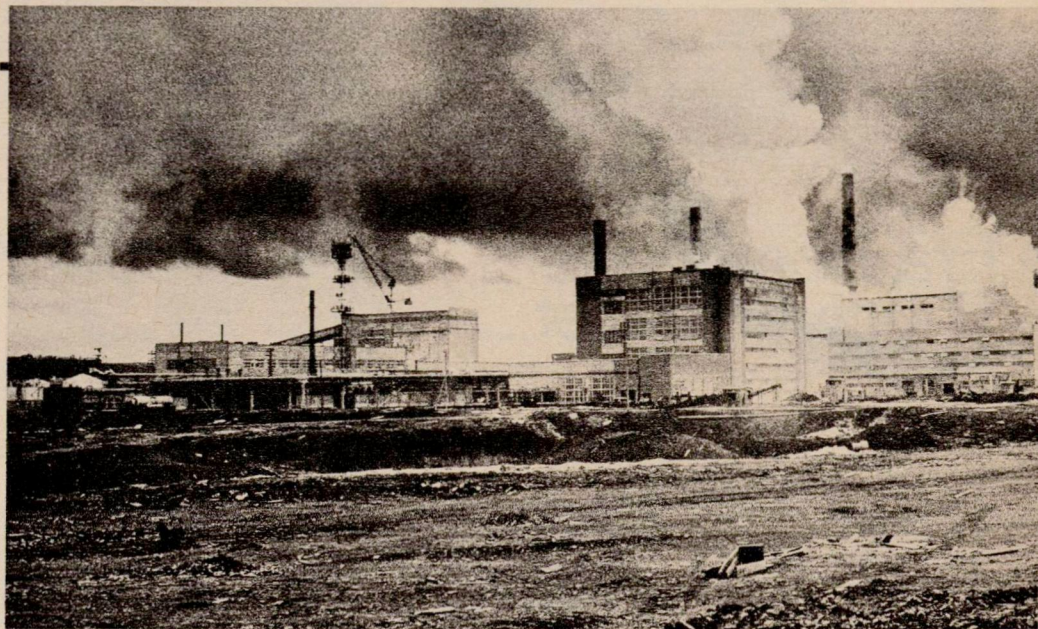

En af de største omvæltninger, der i fredstid er sket i Sovjetunionen siden 1917, er den vældige indvandring fra land til by – antagelig omfattende 70 millioner mennesker i løbet af 50 årsperioden. Overalt i storbyerne skyder højhuse op og fortrænger gamle kvarterer, men alligevel er boligknapheden betydelig. Billedet her er fra Moskva. I baggrunden nogle af Kremls tårne.

Det sorte guld – den uundværlige råolie – hentes i Sovjetunionen først og fremmest op fra kilder under og omkring Det kaspiske hav. Oliearbejderen her er fotograferet på en af de mange boreplatforme ude i havet, hvorfra man ofte må bore tre kilometer ned i havbunden.

Fra land til by...

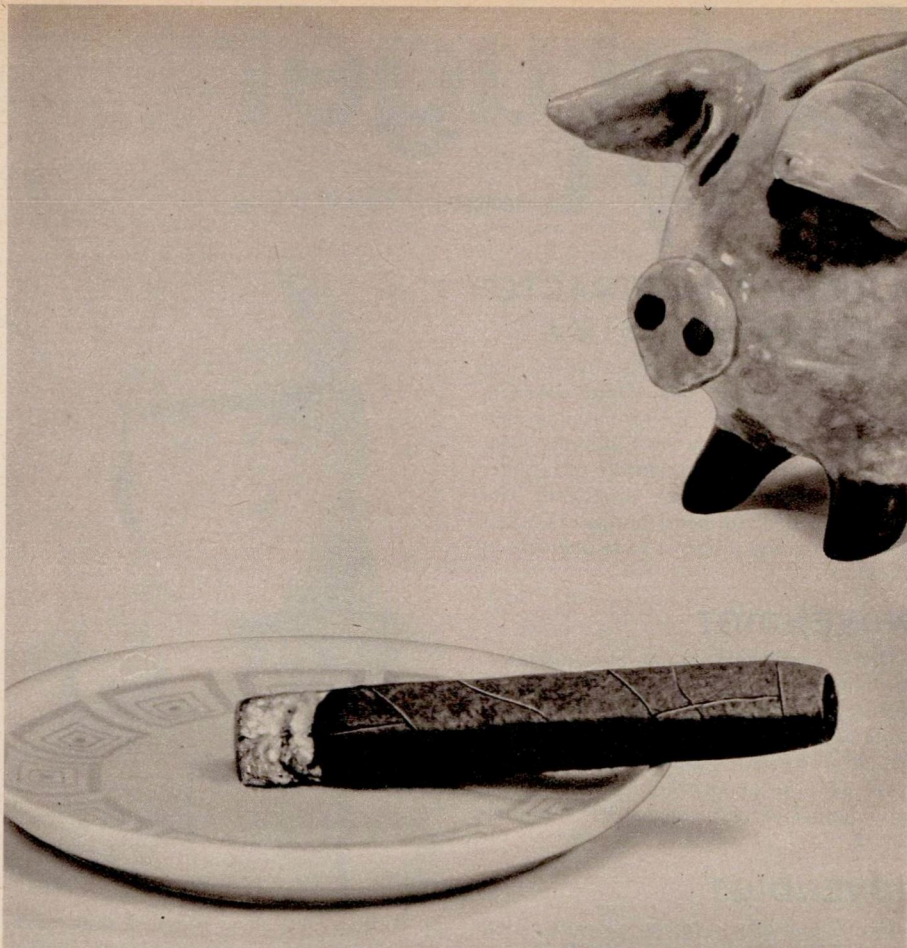
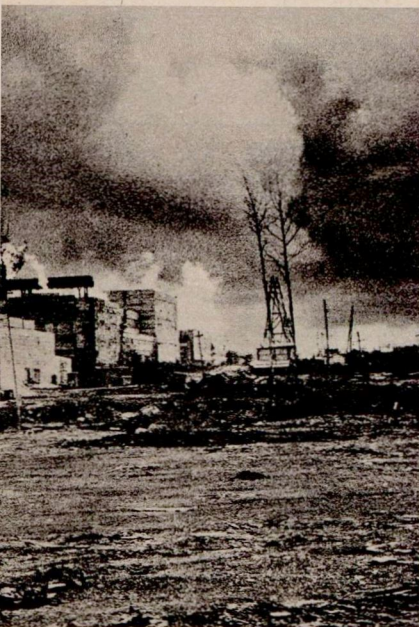
Industrialiseringen breder sig hastigt selv til Sovjetunionens fjerneste egne. På stedet her – i Sibirien – var der urskov indtil for få år siden. Nu har man rejst denne vældige papirmassefabrik i ødemarken, og bag den ligger den nyanlagte by med tusinder af indbyggere.

Da sovjetstyret oprettedes, udgjorde landbefolkningen ca. fire femtedele af den samlede befolkning. Nu bor adskilligt under halvdelen af Sovjetunionens indbyggere udenfor byerne. Affolkningen af landdistrikterne er antagelig sket hurtigere end i noget vestligt land – selv om den endnu ikke er så gennemført som f. eks. i Danmark. Derovre som her erstattes den menneskelige arbejdskraft af maskiner. Billedet herunder er fra en af Ukraines uendelige kornmarker – Ruslands klassiske spisekammer.

Det hvide guld kalder man bomulden i flere af Sovjetunionens asiatiske republikker, hvor dette råstof har skabt grundlag for en omfattende tekstilindustri. Billedet til højre er fra Alma Ata, Kasakhstans hovedstad ikke langt fra grænsen til Kina.

Ryg godt - og spar op!

For en cerutryger er det en stor tilfredsstillelse at ryge et anerkendt mærke med et navn, der står inde for altid ensartet kvalitet. Partner er et godt valg! Den er rullet af råtabak som til langt dyrere mærker, men moderne teknik har billiggjort fremstillingen. Den gode råtabak nyder De godt af i smagen - den hurtigere fremstilling i prisen. Ryg Partner og glæd Dem over cerutkvalitet i 1. sortering til "frasorteret pris".

- tænk...
for 44 øre!

forbruger nyt

redigeret af Bodil M. Begtrup

Det bedste
vinter-
arbejdstøj!

SLIDMAND CONTRACTOR VINTER-ARBEJ DSTØJ

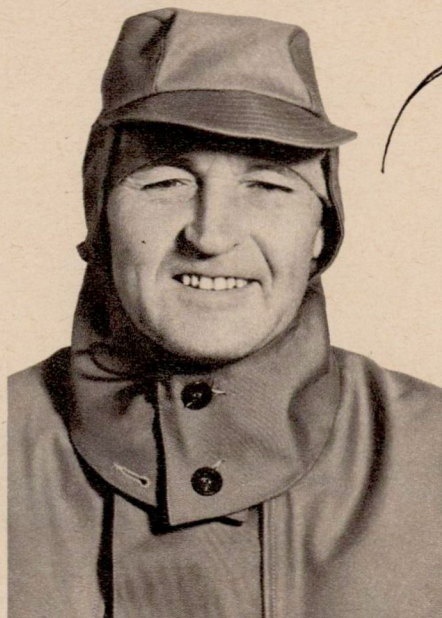
har nu været fremme de sidste tre år – og har et støt stigende salg. Dette *specielle* vinter-arbejdstøj blev til i samarbejde mellem kyndige tekstilfolk og tilskærere samt mænd, der af egne, praktiske erfaringer vidste, hvordan udendørs arbejdstøj skal være for at beskytte bedst muligt mod vejr og vind – og dog alligevel være *bekvem* at arbejde i.

INDVENDIGT

Der er også tænkt på den *indvendige* beklædning med en svær, netvævet stavtrøje i *ubleget bomuld*. Disse trøjer virker isolerende og holder på varmen. Til fødderne er der *uld-frottésokker*. De er forstærket med nylon og er meget stærke, bløde at gå på, og de holder fødderne varme selv i gummi-støvler.

UDVENDIGT

Contractor arbejdstøjets *udvendige* dele består af bukser, jakke og kasket. Kasketten er forsynet med nakkestykke, der kan slås

op og ned. Det lukkes foran, så ører, nakke og hals er godt beskyttet. Under kasket-skyggen sidder en foret kant, der kan trækkes ned i panden. Den hedder *pandehulebeskytteren*, da den er god til at hindre de pande- og bihule-betændelser, der tit følger efter en almindelig forkølelse ved udendørs arbejde.

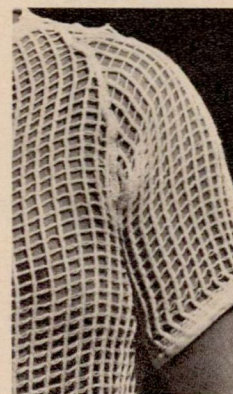
STOFFET i vinterarbejdstøjet er enten i ubleget eller khakifarvet dobbelt satin. Det er sanforiseret (og krymper altså ikke) og desuden imprægneret. Alle udsatte steder er *forstærket*. Blandt andet er det *venstre* ærme i det ublegede tøj forstærket. At dette er en stor fordel, ved enhver murer.

HVAD ER PRISEN?

Hver enkelt af vinterarbejdstøjets dele kan købes for sig, og naturligvis er det dyrere end almindeligt arbejdstøj. Men i brug er det *ikke* dyrere:

- * for det *første*, fordi det er meget slidstærkt,
- * for det *andet*, fordi det gør udendørsarbejdet behageligere i vort ubehagelige vinterklima (og *det* giver bedre humør),
- * for det *tredje*, fordi vinterarbejdstøjet sikkert sparer mange sygedage.

nr.		størrelse	
72-4300	benklæder, ublegede	88-120	81,50
72-4301	benklæder, khaki	88-120	83,00
720-4300	jakker, ublegede	92-120	106,00
720-4301	jakker, khaki	92-120	108,00
723-4300	kasketter, ublegede	58-62	24,50
723-4301	kasketter, khaki	58-62	24,50
	stavtrøjer	0-1-2	12,00
	uld-frottésokker	10 til 13	
		8,65 til 10,65	

Ved bestilling skal der *ikke* regnes med tillæg til ens normale størrelse. Vinterarbejdstøjet er udformet, så der under det er plads til f. eks. en sweater. Bestil altså blot det nummer, der *normalt* bruges i arbejdsbeklædning.

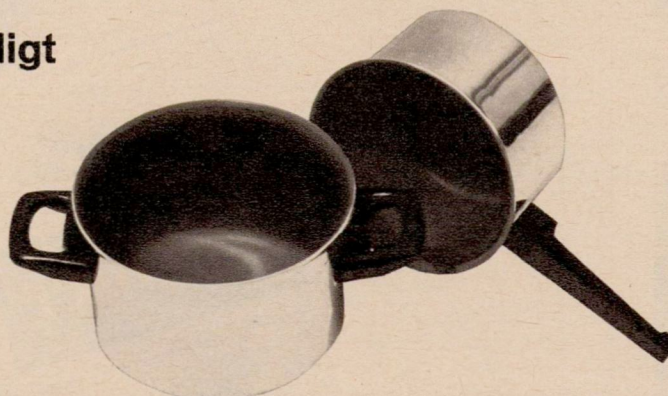
Contractor vinterarbejdstøjet bestilles gennem brugsen, som får det direkte fra FDBs beklædningsfabrikker.

GRYDEN, der nødtigt brænder på

DER findes ingen pande, gryde eller kasserolle, hvori mad ikke kan brænde på, hvis man glemmer dem med fuld varme under. Men der findes kogekear med så god varmfordeling, at man ved normal behandling kan være sikker på, at selv vanskelige ting, som f. eks. risengrød, ikke drømmer om at sætte sig fast i grydens bund.

Sådanne gryder og kasseroller forhandler brugsen nu med enret. Det er en serie, bestående af to kasseroller med bakelitskaft samt to gryder med velformede bakelitorer, hvori der for en gangs skyld er plads til et godt

greb. Kasserolierne rummer henholdsvis en og to liter. Gryderne rummer 3½ og 4½ liter. Seriens navn er *Pyroflon*, og gryder og kasseroller er af svær, presset aluminium med plansleben bund.

De kan anvendes til gas såvel som til el. Udvendigt er de højglanspolerede, indvendigt er de belagt med en fluonbelægning, hvis fordel er den gode varmfordeling, der sikrer ensartet brunning, in-

gen påbrænding, let rengøring.

FDBs prøvekokken har gennemprøvet gryder og kasseroller i Pyrolonserien på forskellige måder. Der er f. eks. kogt risengrød, afbagt mælkesovs, lavet rørag uden fedtsovs, stegt kød med og uden fedtsovs og stegt løg. Prøvekøkkenets bedømmelse lyder på:

- * God varmfordeling.
- * Fluonbelægningen virker robust.
- * Kogekearrene er meget behagelige at arbejde med.
- * Rengøringen er særdeles let.

Af hensyn til belægningen må der kun bruges redskaber af træ eller plast til omrøring.

Priserne er markedets laveste på denne type kogekear. De varierer efter størrelsen af kogekearrene mellem 23,95 og 32,85.

QUARK – det anvendelige

Se i brugsens køledisk efter de store bægre med navnet: *Quark*. Det er et nyt, kaloriefattigt surmælksprodukt, vi håber, alle vil prøve, fordi vi synes, det er så godt.

Quark er en lækker, hvid cremeagtig masse, som kan bruges på utallige måder.

Hos os spises Quark uden tilberedning – ligesom yoghurt og lignende produkter. Men så bruges det også i massevis til smørrebrød og i den daglige mad. Quark blandes i sovse (til skilt sovs – uhm!), det bruges til sommersalat, det røres i mayonaisen, som pludselig ikke bliver så fed og samtidig får en frisk, pikant smag. Til salatdressing er Quark helt ideelt, rørt op med lidt olie, sennep, salt, eventuelt løg- eller hvidløgssalt.

Børnenes eftermiddagsmad synes vi altid er svær at variere, men nu går det med et

par stykker smurt med et tykt lag Quark, drysset med sukker, choko flakes eller rosiner, banan, vindruer eller anden frugt.

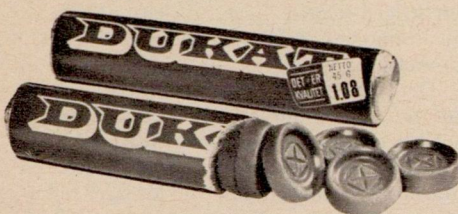
Quark er godt pålæg (ikke i madpakken) rørt op med krydderier og hakket grønt. Krydret med sennep og karry smager det fint under spege- eller kryddersild. Der er altså masser af muligheder i Quark.

Der står en del om anvendelsesmuligheder på låget af Quark-bægeret, og her oplyses også om holdbarhed, indhold og nettovægt (200 gram for 1,25). Brugsen har desuden brochurer med opskrifter.

Quark er tilmed et meget fint og let fordøjeligt næringsmiddel, da det jo i koncentreret form indeholder alle mælkens gode sager med undtagelse af fedtstof. I slankekur er det næsten uundværligt.

FRA SPORTY TIL DUKAT

De populære Sporty ruller hedder nu *Dukat* ruller. Dukat borger for, at chokoladen er af samme fine kvalitet som til Dukat-pladerne. Chokolade i passende stykker i en rulle er bedre at have med i bilen, i bio eller andre steder, hvor det kan være lidt upraktisk at pakke en plade chokolade ud og brække den i småstykker. Rullerne koster 1,08 med 18 store „knapper“ i.

GANSKE som mennesket skal hunden have den *rigtige* kost, hvis øjne, tænder og knogler skal være i orden, og hvis den slanke linje skal bevares. Det sidste kniber det tit med, fordi det kan være svært at give hunden tilstrækkelig motion.

I gamle dage gik det lettere, både med motion og kost. Men mennesket travler ikke mere så meget, og de madrester, der så udmærket supplerede hundens fedt- og leverpostejmadder findes heller ikke mere i samme mængder siden gryde- og pandeklar mad og helt eller delvis tilberedt mad har gjort indtog i mange hjem.

Her er nok nogle af grunden til at *industriens* hundemad er blevet en artikel, der fylder godt op på brugsens hylder.

Ligesom andre dyr skal hunde *ikke* have c-vitamin (det kan de nemlig selv producere), men de skal have a- og d-vitamin, b-vitaminer, forskellige mineralstoffer som kalk, jern og fosfor, og desuden æggehvideoffer (protein), fedt og kulhydrat.

Apropos fedt, så er det bedre at give hunde margarine end fedt, fordi margarinen er vitaminiseret med a og d vitamin, mens fedt ikke indeholder vitaminer.

Brugsen forhandler disse former for hundemad:

DOGGY fremstilles af Løvens kemiske fabrikker specielt til FDB, brugsen har altså *eneforhandling* på dette produkt.

Doggy er formet i bønnestore stykker. Sammensætningen af vitaminer, mineraler, æggehvideoffer (protein), fedt og kulhydrat dækker hundens næringsbehov, også når det er *størst*, nemlig i hvalpealderen og hos diegivende tæver. Doggy kan anvendes som enefoder eller som tilskudsfoder.

Mange kenneler med opdræt af hvalpe anvender enten *udelukkende* Doggy til hundene eller giver det som tilskud.

Naturligvis skal hundene have en skål rent vand foruden foderet.

Det er nemt og rentligt at bruge Doggy. I sammenligning med al anden, industrielt fremstillet hundemad er Doggy langt det billigste.

BOBS hundekiks fås til hvalpe og til udvoksede hunde. Det er firkantede, hårde hundekiks, der giver tænderne god motion. Forskellen mellem de to slags kiks er kun synlig i prisen. Indholdsdeklaration, kiksenes

størrelse og hårdhed er nøjagtig den samme. Der er ifølge deklARATIONEN tilsat farin og sukker til Bobs. Det turde vist være overflødig.

HUNDEBØF er hårde og runde og er ikke tilsat sukker. De angives at indeholde samme næringsstoffer som Doggy og Bobs. Hundebøf er nærmest beregnet som tilskuds- og belønningsfoder.

Skæve vægte

Doggy har ikke skæve vægte. Det fås i et kilo kartoner til 3,58, i 2½ kilo poser til 7,60, i 10 kilo poser til 26,40 og i 40 kilo poser til 87,50. I den største portion går Doggys pris ned til 2,20 pr. kilo.

Bobs til *voksne* hunde fås i karton med 825 gram til 3,28, til *hvalpe* i karton med 425 gram til 2,15. Kennelpakning med fem kilo koster 16,50.

Hundebøf i karton med 700 gram koster 3,70.

Uden regnekunst er prisammenligning mellem de tre produkter ikke mulig, på grund af de fjollede, skæve vægte. En fyldigere indholdsdeklaration på emballagen kunne også ønskes. Gør det dog lidt nemt for køberne.

Se efter LØVEN!

CEYLON

Deres garanti for

REN CEYLON THE

De er sikker på at få en ren Ceylon The, når en pakning eller en pose er forsynet med Ceylon Løven

Ceylon The fås i kvaliteter for enhver smag og til alle priser.

Vælg en god kvalitet – det er kun 1-2 øre mere pr. kop!

mere billigere stærkere mærkeligere

GLAS GLAS GLAS GLAS

- Vinduer, der bliver mørke i solskin
- Glas, der gør det muligt at fotografere om hjørner

- En „hukommelse“ af glas
- „Osteklokke“ af glas, der kan rumme en mindre by

FOR KUN få år siden syntes det, som om glas, et af menneskenes ældste arbejdsmaterialer, skulle blive fortrængt af nye kunstprodukter. Men nu – 5000 år efter at de første glasperler blev lavet af ægypterne – har glas vist sig som et materiale med så mange forvandlingsmuligheder, at det stadig er uundværligt i dagligdagen. Der er kommet mange nye glassorter – specialglas – på markedet, men masseproduktionen fortsætter dog efter den recept, som blev fundet opskrevet på papyrusruller i assyrerkongen

Assurbanipals bibliotek i Ninive: Sand, soda og kalk opvarmet til ca. 1450 grader. – Recepten er 2500 år gammel!

Fremgangsmåden lyder meget enkel, men endnu har videnskaben ikke helt kunnet opklare, hvorfor netop disse stoffer kan danne den vandklare sammenhængende substans, vi kalder glas!

Vi ved simpelthen ikke, hvordan glas er bygget op, siger en af vore førende glasseksperter, professor K. A. Simonsen fra instituttet for silikatindustri under Danmarks Tekniske Højskole. Det kan let påvises, hvilke grundstoffer glas består af – men ikke hvordan disse grundstoffers kemiske forbindelse er bygget op.

Instituttet håber i de kommende år at være med til at løse nogle af gåderne omkring glasset. – En af opgaverne må blive at gøre glasset stærkere, siger professor Simonsen. Glasstyrken er langt under, hvad den burde være.

Instituttet har allerede indledt de første forsøg på at styrke glassets egenskaber. Det sker ved dels at choc-afkøle glas med kold luft, og dels ved at udskifte molekylerne i glassets overflade. Det sidste går – enkelt sagt – ud på forsøg med at dyppe glasset bl. a. i smeltet salt, da det indeholder et grundstof, hvis molekyler ved denne proces automatisk erstatter en del af glassets overflade.

For 5000 kr. glas
i et almindeligt énfamiliehus

Forbedringen og billiggørelsen har først og fremmest medført, at glas nu er meget benyttet indenfor byggebranchen. I dag er glas det mest anvendte byggemateriale efter stål og beton. Vinduesarealerne er vokset kolossalt. De er to-tre gange så store som før krigen. Derfor ligger glasentreprisen på et almindeligt énfamiliehus nu på ca. 5000 kroner.

Det sidste nye på dette område er nu fotofølsomt vinduesglas, der bliver mørkt i solskin og lyst igen, når solen forsvinder.

– Der er blevet vendt helt op og ned på glarmesterbranchen de sidste år, siger oldermanden i Københavns glarmesterlaug, P. H.

Hvad har De brug for af køle- og frostplads? Kun MULTI-LINE spørger Dem!

(De eneste køle- og fryseskabe, der indbyrdes kan sammensættes til enhver kombination af køl og frost.)

Kik ind til GRAM-forhandleren. Forlang den nye farvebrochure - og få det store overblik over MULTI-LINE!

DER KAN VÆRE MANGE KILO I ET
GRAM
BRØDRENE GRAM A/S · VOJENS

Sundstrup. Folk vil have *store* ruder, helst termoruder, i hele huset. Ganske vist koster det to-tre tusinde kroner ekstra, men så spares der også op til 500 kroner årligt i varmeudgifter i et almindeligt parcelhus.

I dag står debatten om, *hvor* praktisk det er med de mere eller mindre overdimensionerede glasfacader. Det er endnu ikke lykkedes herhjemme at fremstille så effektive ventilations- og kølelofter, at man har kunnet holde en tilfredsstillende „stuetemperatur“ på varme sommerdage.

Professor, dr. med. *Poul Bonnevie* siger, det er helt forkert med de store vinduer i byggeriet. Man skal bygge, så det ikke er nødvendigt med ventilation. Arbejdsevnen falder i takt med temperaturens stigen.

*Glasset „lynfryses“
og bliver fem gange så stærkt*

Produktionen af vinduesglas – planglas – herhjemme varetages udelukkende af *Korsør Glasværk*. Her fremstilles årligt godt 30.000 tons glas, hvilket udgør næsten to trediedel af det danske forbrug. I den kommende tid udvides værket yderligere takket være et dansk-svensk samarbejde.

Men glas bruges til mange andre formål end ruder indenfor byggeriet. Emaljeret glas, som på *SAS*-hotellet i København, er blevet en meget anvendt facadebeklædning.

Den usædvanlige styrke i facadeglas – og mange andre glassorter – opnås ved hærkning. Glasset opvarmes til blødgøringspunktet, hvorefter der blæses luft på overfladen gennem fire dyser. Glasset bliver herved nærmest lynfrosset – men kun på overfladen. Denne kombination af spænding i de yderste lag og blødhed i midten, giver glasset stor styrke.

Der sælges også mange flere *spejle* end tidligere. Nu skal der helst være et spejl i hvert rum. Vi er dog ikke slet så forfængelige som amerikanerne, der har *fem* gange så meget spejlglas i deres huse. I USA er det f. eks. moderne at forsyne hele stuens bagvæg med spejlglas.

Glasmosaik – farvet glas støbt i beton – pynter i stigende grad op på nybyggeriet. Ja – der bygges ligefrem hele vægge af specielle glasmursten, der enten kan virke som vindue eller som dekoration. Det *sidste* nye er nu glaspersienner, der i lande med mere behageligt klima end herhjemme, erstatter ruderne.

Ny slibemetode skulle give billigere glas

Kun på et enkelt felt har glasset mistet terræn inden for byggeriet. Det er som tagoverdækning på fabrikker, car-porte og vinterhaver. Her har fiberglas vist sig mere anvendeligt. Dette produkt består af plast forstærket med glasuld. Herved kombineres plaststoffernes bøjelighed med glassets styrke.

Når fiberglas har vundet så stort frem på markedet, er det dog ikke på bekostning af „rigtigt“ glas – men træ og jern. Det anvendes i rigt mål til bilkarosserier og sejl både. Fiberglas har hjulpet stangspringeren over femmeter-grænsen, og det anvendes også til flyvemaskinepropeller.

Engelske forskere har fundet en metode,

der billiggør slibning af glasset – den hidtil dyreste proces inden for glasfabrikationen. I stedet for at slibe glasset på normal vis føres de nyvalsedede plader gennem en tinlegering, hvorved overfladen bliver tip-top. Opfindelsen er netop solgt til østlande, og det ventes, den vil slå igennem i Europa de kommende år.

Måske bliver glas herved så billigt, at det kan bruges til at bygge huse af! Tanken har glas-forkæmperne puslet med i mange år. De mener, at en ydermur sagtens kan bygges op af to plader hærdet glas – normal tykkelse – og med enten glasuld eller glasskum imellem som isolationsmateriale.

En glasbygning af kæmpedimensioner er iøvrigt ved at blive bygget i Florida af

Walt Disney-koncernen. I dette centrum af den købekraftige dollar-verden opføres et nyt Disney-land, beskyttet af en kunstig himmel af glas, en overdimensioneret østekløkke, med diameter på 450 meter!

Glasnæse styrer raketterne

De amerikanske jord-til-luft raketter *Redeye* ledes fra jorden af en varmedetektor, som står i forbindelse med rakettenes glasnæse, der kun lader bestemte varmeudstrålinger passere. *Gemini*-rumkapslerne styres af en elektronisk hukommelse bestående af en slags keramisk glas, og *Mercury*-satellitterne er forsynet med specielle kvartsglas-vinduer. Det er slet ikke nødvendigt med vinduer i et rumskib. Det styres og lan-

Rengøringshjælp på flaske

Med flydende Nu Rens – universal-rengøringsmidlet med salmiak – kan De uden efterskylning og aftørring gøre hele huset skinnende rent og pletfrit: Gulve, vægge, døre, vinduer, malet træværk, køkken, badeværelse.

Flydende Nu Rens er universal-løsningen på alle rengøringsproblemer – højkoncentreret, supereffektivt og salmiakfriskt!

Plastflaske à 540 g . **2.88**

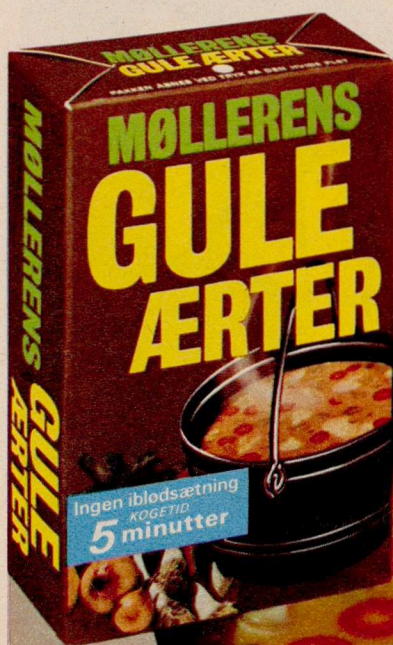

BRUGSEN

- OG SÅ FÅR DE ENDDA DIVIDENDE

Mænd elsker
gule
ærter...

Kog grøntsager - hæld ærterne i - så har De dejlige andendags-ærter

Server dejlige, duftende gule ærter i dag og lav dem med timian, løg og de urter, familien kan lide: Møllerens Gule Ærter kræver ingen forberedelser, for de skal kun koge, med i grøntsagsvandet de sidste 5 min. (tilsæt evt. en suppeterning), så er de møre og fine som rigtige andendags-ærter! - Og vil De have gule ærter på den helt go'e gammeldaws maner, så server kogt flæsk eller pølse til.

stor eller
lille grydefuld
ærterne er
klaret på **5**
minutter

MØLLERENS GULE ÆRTER

- et rent ærteprodukt uden tilsætning af nogen art!

des ved brug af instrumenterne. Men det har alligevel stor betydning, at rumpiloterne kan se ud. Disse ruders er opbygget af fire lag glas indeholdende 96 procent kvarts.

Sidst har tyske teknikere vakt sensation på verdensmarkedet ved at lancere et lyskabel, der muliggør fotografering omkring hjørner. Med denne mærkværdighed kan der sendes lysimpulser, f. eks. farvebilleder, gennem en sender med parallelt ordnede glasfibre. Hver af de 9000 tråde i sonden, der kun fylder en kvadratmillimeter, overfører et billedpunkt.

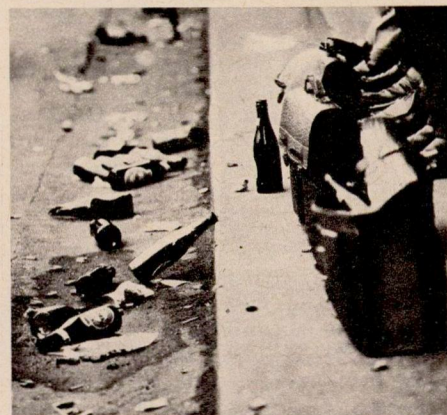
Læger benytter en lignende sender til at inspicere mave, ører eller luftveje, mens teknikere anvender sonden til undersøgelse af utilgængelige rørsystemer.

Forretninger med kostbare udstillinger, guldsmede, urnagere m. fl., sikrer også i stigende grad deres udstillinger med enten hærdet vinduesglas eller lamineret glas. Hærdet glas er næsten umuligt at slå i stykker, mens det er svært for tyveknekten at bryde igennem det laminerede glas på grund af plastlaget i midten af ruden. Glas- set giver simpelthen efter ved slag.

Det såkaldte skudsikre glas, der anvendes til præsidentbiler og kassererbokse i pengeinstitutterne, er almindelig lamineret glas. Projektiler kan ikke trænge igennem. Gennembrudskraften bliver brudt af det yderste hærdede lag glas og opfanget af plastlaget i midten. Kuglerne bliver derfor siddende halvt inde i det skudsikre glas.

Kan holde i hundrede år
- og burde forbydes

Endelig har glas også betydning som emballage. Her er der for tiden en diskussion i gang om glassets anvendelse som engangs- emballage - først og fremmest til øl og sodavand. Der fremstilles herhjemme ca. 150 millioner øl- og sodavandsflasker om året, så naturfredningsorganisationerne har sat sig stærkt imod engangs-flasker. Man har fremført, at såfremt blot én procent efterlades ved skov og strand - ja, så vil hele

Flasker er (endnu) af glas, men engangs- flasker er ved at komme frem. Naturfred- ningsvenner gruer for den dag, engangs- flasker er almindelige.

landet snart komme til at flyde med tomme flasker.

- Jeg finder, at engangsglas er noget af det værste, der er indført i lange tider, og det siger jeg, selv som glasekspert, erklærer

Man køber ATLAS i Brugsen

KØLESKABE

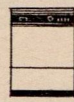
FRYSEKABE

FRYSEBOKSE

VASKEMASKINE

OPVASKEMASKINE

EMHÆTTER

SE FORSKELLEN - ATLAS ER BEDRE!

Emaljeret glas er blevet en meget anvendt facadebeklædning (her på SAS-hotellet i København). Materialet er uforanderligt og kræver ikke vedligeholdelse.

professor K. A. Simonsen. Engangsflasker burde forbydes. De kan ligge i jorden i 100 år uden at forgå, og det er ikke teknisk muligt at fremstille specialglas, som destruerer sig selv efter kortere tid.

I Norge er man også betænkelig ved engangsflaskerne, og glasværker og bryggerier har indgået aftale om ikke henholdsvis at fremstille og benytte denne emballage.

Syd for grænsen er man ikke slet så nervøs. 50 bryggerier i Vesttyskland med en samlet markedsandel på 45 procent, er netop gået over til engangsflasker.

Sådanne flasker har man anvendt i mange år i USA, men dels er mange amerikanske husholdninger forsynet med køkkenkværn, der pulveriserer engangsflaskerne, så de får en konsistens som stødt melis, og dels medfører det svære boder at henkaste flaskerne.

kb.

stof 2 kilo stofrester CHOCK

En kæmpesucces fortsætter! Hver dag modtager Bøges Magasin breve fra tilfredse købere, der er begejstrede for lykkepakkens indhold. Var De ikke blandt de heldige der nåede at få alle tiders lykkepakke med rester fra inden- og udenlandske konfektionsfabrikker, så får De chancen NU!

Alle rester er i gode mål - moderne stoffer i bedste kvaliteter direkte fra Bøges lager.

Prisen for stofresterne ligger cirka 1/3 under den normale pris for STOFRESTER. Der er stoffer til 3-5 voksne kjoler i hver lykkepakke eller 5-8 børnekjoler eller noget af hvert. Alt dette for kun 48 kr. Send kuponen i dag eller ring - ordrene ekspedieres i den rækkefølge de indgår. Udfyld kuponen omhyggeligt - Bøges Magasin forsøger at udvælge det De har brug for.

Tilfredshed eller alle penge tilbage (også porto).

KUN 48,- kr. for 2 kg stofrester

- det er utroligt hvad De kan sy af 2 kg stofrester.

LUKSUSPAKKEN

der indeholder 2 kg stofrester - udelukkende Terylene, Trevira og lignende stoffer - koster 95,- kr. Sæt kryds på kuponen.

SEND DENNE KUPON I DAG TIL:

Bøges
MAGASIN

DYBBØLSGADE 41

København V

Telefon (01) 31 81 11

Send mig omg. pr. efterkrav med 8 dages fuld returret:

☐ 2 kg stofrester for KUN kr. 48 + porto

☐ Luksuspakke, 2 kg rester kr. 95 + porto

Jeg ønsker stof til: Mig selv _____ str.

piger år _____

dreng år _____

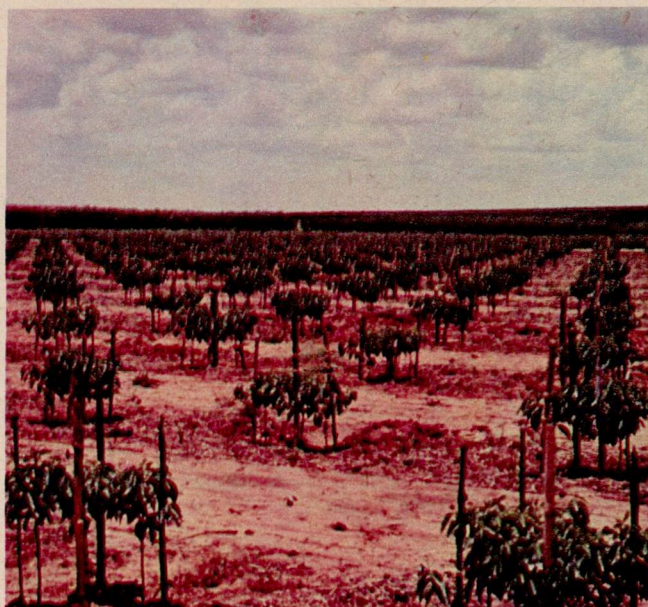
andre formål _____

Navn _____

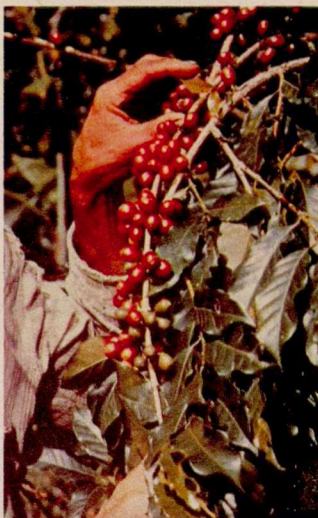
Adr. _____

CIRKEL KAFFENS VEJ FRA BØNNE TIL KOP..

Kaffehøst - en femårsplan...

Med store, blanke mørkegrønne blade og et væld af duftende hvide blomster om foråret og grønne bær om sommeren, vokser kaffebuskene i snorlige rækker i Brasiliens solbeskinnede højland. Fem år ta'r det, før planten bærer frugt og med sine kirsebærrøde bær gi'r sit bidrag til den brasilianske »husholdning« og senere igen til de danske kaffekopper.

Man høster i den »kolde« tid...

Helt fra maj til august varer det, før kaffebærrene er modne - d.v.s. i den brasilianske vinter, hvor luften af samme grund (og til alt held for høstfolkene) efter lokale forhold er ret kølig (omkring 14°-18° i gennemsnit). - Selve plukningen foregår ganske enkelt ved, at man stryger med hånden hen over grenene, så bærrene falder af.

Fårene skilles fra bukkene...

I deres store karakteristiske sold ryster brasilianerne nu grene og bladstumper fra, så kun de nyhøstede kaffebær bli'r tilbage. Disse hældes derefter ud i store vandbassiner, hvor de modne bær synker til bunds, mens vandstrømmen let og smertefrit sørger for at befordre de dårlige bær væk.

En plads i solen (undtagen når det regner)

På specielle tørrepladser, så store som fodboldbaner, lægges de modne, sorterede kaffebær i lagvis. Her bli'r de - ofte op til en hel måned - indtil de er brændt tørre og hårde af solen. Skulle der komme en byge (hvilket heldigvis for os og kvaliteten er sjældent på de kanter), gælder det om i en fart at skrabe bønnerne sammen i store dynger og dække dem til med presenninger.

HB

& BRUGSEN